

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

الحق
علیه
الصلوة
والسلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

چاپ: نواز نسیم

با اشعار و تراکیب جدید

دفتر اول

محمد عبداللہیان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قلب قرآن

نویسنده:

محمد عبد اللهیان

ناشر چاپی:

موسسه معارف اسلامی امام رضا علیه السلام

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۰	قلب قرآن
۱۰	مشخصات کتاب
۱۰	اهدا به :
۱۴	فهرست
۲۴	قلب قرآن
۲۶	فصل اول: فضائل و نکات برجسته ی سوره ی مبارکه «یاسین»
۲۶	۱. شأن نزول سوره ی مبارکه ی یاسین
۲۹	۲. پیوند «یاسین» با انسان کامل
۳۰	۳. «یاسین» از زبان خدا
۳۱	۴. قرائت بهشتیان
۳۱	۵. نام پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)
۳۲	۶. از کودکی با یاسین
۳۲	۷. آرزوی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)
۳۳	۸. زمزم محمدی (صلی الله علیه و آله و سلم)
۳۸	۹. «یاسین» قبل از خلقت انسان
۳۸	۱۰. هم دنیا و هم آخرت
۳۸	۱۱. برآورده شدن حاجات
۳۹	۱۲. یافتن گمشده
۳۹	۱۳. ۵۰ برکت
۴۰	۱۴. آرامش و آسایش سفر
۴۱	۱۵. قلب قرآن
۴۲	۱۶. آسان کردن کارها
۴۲	۱۷. ایجاد شادی و سرور و دفع هَم و غم

۴۳	.....	۱۸. تسهیل جان دادن محتضر
۴۳	.....	۱۹. تخفیف عذاب
۴۳	.....	۲۰. فرشتگان ویژه
۴۵	.....	۲۱. شگفتی فرا گیر
۴۶	.....	۲۲. شفاعت در قیامت
۴۶	.....	۲۳. ثواب شنیدن سوره ی «یاسین»
۴۶	.....	۲۴. حضور در قلب
۴۷	.....	۲۵. پاداش دوازده مرتبه ختم قرآن
۴۸	.....	۲۶. فضیلتی بی کران و منحصر به فرد
۴۹	.....	۲۷. «یاسین» در نماز لیالی بیض
۵۱	.....	۲۸. «یاسین» در نماز زیارت
۵۴	.....	فصل دوم: دستور العمل ها و ختومات
۵۴	.....	اشاره
۵۶	.....	۱. دستور العمل کامل
۶۱	.....	۲. اهدای ثواب به حضرت زهرا (سلام الله علیها)
۶۴	.....	۳. قلب یاسین
۶۷	.....	۴. تلاوت «یاسین» در روز جمعه و شب ها
۶۷	.....	۵. «یاسین» همراه صد آیه از قرآن
۶۸	.....	۶. خواندن در نیمه ی شب
۶۸	.....	۷. خواندن در شب نیمه ی شعبان
۶۸	.....	۸. ختمی مجرب
۷۱	.....	۹. برآورده شدن حاجت
۷۲	.....	۱۰. تلاوت بیست و یک مرتبه سوره «یاسین»
۷۴	.....	ترجمه دعا
۷۴	.....	اشاره
۷۵	.....	۱۱. تلاوت «یاسین» در وقت رؤیت هلال ماه

۷۵	۱۲. توصیه هایی از آیت الله کشمیری (قدس سزه)
۷۷	۱۳. ختمی دیگر
۷۸	۱۴. «یاسین» و فزونی مال و ثروت
۸۰	فصل سوم: دقائق و خاطرات سوره مبارکه ی «یاسین»
۸۰	۱. تدبیر در سوره ی مبارکه «یاسین»
۸۱	۲. نجات و رهایی
۸۵	۳. گوهر نا شناخته
۸۷	سخنان حضرت آیت الله العظمی وحید خراسانی
۹۰	۴. کرامت و حفظ «یاسین»
۹۱	۵. قرائت «یاسین» بر سر مزار شهید مطهری (رحمة الله علیه)
۹۲	۶. گریه و پشیمانی
۹۳	۷. خوشحالی و اشک شوق
۹۶	۸. زیارت خانه ی خدا
۹۸	۹. به آتش جهنم نمی سوزد
۹۹	۱۰. «یاسین» و هوا خواهی از مظلوم
۱۰۱	۱۱. پیدا شدن گمشده
۱۰۲	۱۲. تأثیر آیه ای از سوره ی «یاسین»
۱۰۳	۱۳. رفع مشکل بزرگ
۱۰۴	۱۴. راحت ساختن محتضر
۱۰۵	۱۵. تأثیر سریع «یاسین»
۱۰۵	۱۶. سنت حسنه
۱۰۶	۱۷. تسخیر قلب ها
۱۰۸	۱۸. توفیق بزرگ
۱۱۰	۱۹. جوایز نفیس خدای بزرگ
۱۱۳	۲۰. قدر دانی از استاد
۱۱۵	۲۱. راز در های باز

۱۱۷	۲۲. افق روشن
۱۱۸	۲۳. اعجاز «یاسین»
۱۲۰	۲۴. حیرت زدایی «یاسین»
۱۲۱	۲۵. دفاع «یاسین» از انسان
۱۲۴	فصل چهارم: «یاسین» در سیر و سلوک
۱۲۴	اعجاز «یاسین» در سیر و سلوک
۱۲۴	اشاره
۱۲۶	۱. فعال سازی
۱۲۸	۲. افزون سازی
۱۳۰	۳. شتاب دهنده گی
۱۳۱	۴. کامل سازی
۱۳۲	۵. مانع سازی
۱۳۴	فضل پنجم: آداب و آثار تلاوت سوره ی مبارکه ی «یاسین»
۱۳۴	آداب تلاوت سوره ی مبارکه ی یاسین
۱۳۴	اشاره
۱۳۵	۱. وضو داشتن و رو به قبله بودن
۱۳۵	۲. توجه و تدبّر در معانی و مفاهیم
۱۳۶	۳. استقامت و مداومت
۱۳۷	۴. فرستادن صلوات
۱۳۸	۵. اهدای ثواب تلاوت «یاسین»
۱۴۱	آداب ختومات سوره ی مبارکه ی «یاسین»
۱۴۱	اشاره
۱۴۱	۱. استخاره و انتخاب
۱۴۲	۲. صدقه و انفاق به نیازمندان
۱۴۴	۳. «یاسین» برای صاحب ختم
۱۴۵	۴. وحدتِ زمان و مکان در ختم «یاسین»

- آثار دیگری از سوره ی مبارکه ی «یاسین» ۱۴۹
- اشاره ۱۴۹
۱. آسان کردن کار ها ۱۵۰
۲. اعطای شرح صدر ۱۵۱
۳. رفع فاقه (بیچارگی و درماندگی) ۱۵۳
- فصل هشتم: مراتب شئون و خانواده «یاسین» ۱۵۸
۱. مراتب سوره ی مبارکه ی «یاسین» ۱۵۸
۲. شئون «یاسین» ۱۵۹
۳. عضویت در خانواده ی «یاسین» ۱۶۲
- فصل هفتم: آشنایی با بزرگان اهل معنا و معرفت ۱۶۷
- اشاره ۱۶۷
- آیت الله العظمی وحید خراسانی (دام ظلّه) ۱۶۹
- آیت الله العظمی شیخ جعفر سبحانی (دام ظلّه) ۱۷۰
- علامه آیت الله شیخ مجتبی قزوینی (رحمه الله علیه) ۱۷۱
- علامه محمد رضا حکیمی (دام عزه) ۱۷۲
- سالک عالی مقام شیخ حسنعلی اصفهانی نخودکی (رحمه الله علیه) ۱۷۳
- عالم عامل سید ابو الحسن حافظیان (رحمه الله علیه) ۱۷۵
- سالک واصل حاج سید هاشم حداد (رحمه الله علیه) ۱۷۶
- آیت الله سید عبد الکریم کشمیری (رحمه الله علیه) ۱۷۷
- آیت الله علامه ملا احمد نراقی (رحمه الله علیه) ۱۷۹
- سالک وارسته میرزا علی اکبر معلم دامغانی (رحمه الله علیه) ۱۸۱
- آیت الله میرزا علی اکبر مردندی (رحمه الله علیه) ۱۸۲
- درباره مرکز ۱۸۳

سر شناسه : عبد اللهيان، محمد، 1337

عنوان و نام پديد آور: قلب قرآن : آشنایی با عظمت و فضيلت سوره مبارکه «ياسين» = Heart Of Quran Getting Acquainted
With Greatness And Virtue Of Yasin Chapter / محمد عبد اللهيان - قم

مشخصات نشر : قم : موسسه معارف اسلامي امام رضا (عليه السلام)، 1393

ويراست دوم با اصلاحات جديد ، چاپ دوازدهم

مشخصات ظاهري: 168 ص

شابک: 80000 ريال : 4 - 4 - 90351 - 600 - 978

وضعيت فهرست نويسي : فيپا.

موضوع : قرآن سوره ها و آيه ها - خواص .

موضوع : قرآن - سوره ياسين - فضائل .

شناسه افزوده : موسسه معارف اسلامي امام رضا(عليه السلام)

شناسه افزوده : آشنایی با فضيلت سوره مبارکه «ياسين»

رده بندي کنگره : 8 ق 71/9/42 BP

رده بندي ديويي : ق 372 ع

شماره کتاب شناسي ملي: 297/157

خيراندیش ديجيتالی: انجمن مددکاری امام زمان (عج) اصفهان

ويراستار کتاب: خانم مريم محققيان

ص: 1

اهدا به :

قلب امامت و حقيقت

ياسين حضرت فاطمة الزهرا سلام الله عليها

ص: 2

قلب قرآن آشنایی با عظمت و فضیلت سوره مبارکه یاسین دفتر اول

محمد عبد اللهیان

مرکز فرهنگی - آموزشی سوره مبارکه یاسین

موسسه معارف اسلامی امام رضا (علیه السلام)

ص: 3

موسسه معارف اسلامی امام رضا (علیه السلام)

قلب قرآن: آشنایی با عظمت و فضیلت سوره مبارکه «یاسین» دفتر اول

مؤلف: محمد عبد اللهیان

ناشر: انتشارات موسسه معارف اسلامی امام رضا (علیه السلام)

حروف چینی و صفحه آرایی: موسسه معارف اسلامی امام رضا (علیه السلام)

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپ خانه بزرگ قرآن کریم

تیراژ: 3000 نسخه

تاریخ انتشار: پاییز 1393

نوبت چاپ: دوازدهم

شابک: 978-600-90351-4-4

قیمت: 80000 ریال

پایگاه اطلاع رسانی: www.bayasin.ir

پست الکترونیک: info@bayasin.ir

سامانه پیام کوتاه: 10003688

نشانی: قم، بلوار شهید محمد منتظری، کوچه شماره 8، پلاک 12

پایگاه اطلاع رسانی: www.maaref.ir

تلفن: 025-37740559-37742010 شماره: 025-37739747

ص: 4

قلب قرآن...11

فصل اول: فضائل و نکات برجسته ای از سوره ی مبارکه ی یاسین

1. شأن نزول سوره مبارکه «یاسین»...13

2. پیوند «یاسین» با انسان کامل...16

3. «یاسین» از زبان خدا...17

4. قرائت بهشتیان...18

5. نام پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)...18

6. از کودکی با یاسین...19

7. آرزوی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)...19

8. زمزم محمدی (صلی الله علیه و آله و سلم)...20

9. «یاسین» قبل از خلقت انسان...25

10. هم دنیا و هم آخرت...25

11. برآورده شدن حاجات...25

12. یافتن گمشده...26

13. ده برکت...26

14. آرامش و آسایش سفر...27

15. قلب قرآن...28

16. آسان کردن کارها...29

17. ایجاد شادی و سرور و دفع هم و غم... 29

18. تسهیل جان دادن محض... 30

19. تخفیف عذاب... 30

20. فرشتگان ویژه... 30

21. شگفتی فراگیر... 32

22. شفاعت در قیامت... 33

23. ثواب شنیدن سوره «یاسین»... 33

24. حضور در قلب... 33

25. پاداش دوازده مرتبه ختم قرآن... 34

26. فضیلت بی کران و منحصر به فرد... 35

27. «یاسین» در نماز لیالی بیض... 36

28. «یاسین» در نماز زیارت... 38

فصل دوم: دستور العمل ها و ختومات

1. دستور العمل کامل... 43

2. اهدای ثواب به حضرت زهرا (سلام الله علیها)... 48

3. قلب یاسین... 51

4. تلاوت «یاسین» در روز جمعه و شب ها... 54

5. «یاسین» همراه صد آیه از قرآن... 54

6. خواندن در نیمه ی شب... 55

7. خواندن در شب نیمه ی شعبان... 55

8. ختمی مجرب... 55

9. برآورده شدن حاجت...58
10. تلاوت بیست و یک مرتبه سوره «یاسین»...59
11. تلاوت «یاسین» هنگام رؤیت هلال ماه...62
12. توصیه هایی از آیه الله کشمیری...62
3. ختمی دیگر...64
14. «یاسین» و فزونی مال و ثروت...65
- فصل سوم : دقائق و خاطرات سوره ی مبارکه ی «یاسین»
1. تدبیر در سوره مبارکه ی «یاسین»...67
2. نجات و رهایی...68
3. گوهر ناشناخته...72
4. کرامت و حفظ «یاسین»...77
5. قرائت «یاسین» بر مزار شهید مطهری (رحمه الله علیه)...78
7. گریه و پشیمانی...79
7. خوش حالی و اشک شوق...80
8. زیارت خانه خدا...83
9. به آتش جهنم نمی سوزد...85
10. «یاسین» و هوا خواهی از مظلوم...86
11. پیدا شدن گمشده...88
12. تأثیر آیه ای از سوره «یاسین»...89
13. رفع مشکل بزرگ...90
14. راحت ساختن محضر...91

15. تأثیر سریع «یاسین»...92

16. سنت حسنه...92

17. تسخیر قلب ها...93

18. توفیق بزرگ...95

19. جوایز نفیس...97

20. قدر دانی از استاد...100

21. راز درهای باز...102

22. افق روشن...104

23. اعجاز «یاسین»...105

24. حیرت زدایی «یاسین»...107

25. دفاع «یاسین» از انسان...108

فصل چهارم: «یاسین» رکن سیر و سلوک

اعجاز «یاسین» در سیر و سلوک...111

1. فعال سازی...113

2. افزون سازی...115

3. شتاب دهندگی...117

4. کامل سازی...118

5. مانع سازی...119

فصل پنجم: آداب و آثار سوره ی مبارکه ی «یاسین»

آداب تلاوت سوره ی مبارکه ی «یاسین»...121

1. وضو داشتن و رو به قبله بودن...122

2. توجه و تدبیر در معانی و مفاهیم... 122

ص: 8

3. استقامت و مداومت...123

4. فرستادن صلوات...124

5. اهدای ثواب تلاوت «یاسین»...125

آداب ختومات سوره ی مبارکه «یاسین»...128

1. استخاره و انتخاب...128

2. صدقه و انفاق به نیازمندان...130

3. «یاسین» برای صاحب ختم...131

4. وحدت زمان و مکان...132

آثار دیگری از سوره ی مبارکه ی «یاسین»...136

1. آسان کردن کارها...137

2. اعطای شرح صدر...138

3. رفع فاقه (بیچارگی و درماندگی)...140

فصل ششم : مراتب و شئون و خانواده یاسین

1. مراتب سوره مبارکه ی «یاسین»...145

2. شئون «یاسین»...146

3. عضویت در خانواده ی «یاسین»...148

مناسبت های یاسین...149

کمک به حل مشکلات...149

دعای اهل معنا...150

ارسال دستور العمل ها...150

ارسال محصولات فرهنگی و نشریات قرآنی...150

مجلس ختم با یاسین...150

پند های معنوی...151

طریقه عضویت...152

فصل هفتم : آشنایی با بزرگان اهل معنا و معرفت

آیت الله وحید خراسانی...155

آیت الله شیخ جعفر سبحانی...156

آیت الله شیخ مجتبی قزوینی...157

علامه محمد رضا حکیمی...158

شیخ حسن علی اصفهانی نخودکی...159

سید ابو الحسن حافظیان...161

حاج سید هاشم حداد...162

آیت الله سید عبد الکریم کشمیری...163

آیت الله ملا احمد نراقی...165

میرزا علی اکبر معلم دامغانی...167

آیت الله میرزا علی اکبر مرندی...168

ص: 10

اغلب مؤمنان شناختی عمیق از سوره ی «یاسین» ندارند و از مناقب و فضائل و آثار دنیوی و اخروی آن بی بهره اند؛ به همین لحاظ در دام دشواری ها، غم ها غصّه ها و کدورت ها گرفتار باقی می مانند؛ اما در محفل محبت و مودت مقربان درگاه الهی، از سوره ی «یاسین» سخن بسیار رفته است و انسان با اندک التفاتی به بیانات پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم)، ائمه اطهار (علیهم السلام)، بزرگان دین و اصحاب مکاشفه و سیر و سلوک به این حقیقت پی می برد که سوره ی «یاسین» از مقام و موقعیتی ویژه و مرتبه ای بس متعالی برخوردار است که اگر آدمی بتواند با آن فضایل و مناقب آشنا شود، بهره فراوانی از آن خواهد برد.

پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) به منظور آشنایی و آگاهی مؤمنان از مرتبه ی والا و ممتاز این سوره، که هم چون قلّه ای پوشیده از فضایل است، فرموده اند: «یاسین قلب قرآن است».

جایگاه برتر و منحصر به فرد قلب، در بدن انسان، بر کسی پوشیده نیست؛ بر این قیاس، سوره «یاسین» نیز همان جایگاه برتر و والا تر را در میان دیگر سوره ها داراست.

از این رو، شایسته است، قدری از برداشت های سطحی و عمومی و ابتدایی از این سوره، فراتر رویم و با بخشی از فضایل و مناقب قلب قرآن آشنا شویم. انشاء الله که جست و جوگران حقیقت و رهروان طریقت توحید گمشده ی خویش را در روایات و رهنمود های بزرگان اهل معرفت بیابند و از ذات قیوم سرمدی در تعالی دین و دنیای خود توشه بر گیرند.

در این جا بر خود فرض می دانم از کسانی که در باز خوانی و نگارش متن این کتاب کمک کردند قدر دانی و تشکر کنم؛ به ویژه از استاد علامه محمد رضا حکیمی - دامت توفیقاته - و حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای دکتر احمد احمدی - دامت توفیقاته - که بسیاری از مطالب کتاب را از نظر گذراندند و با ابراز نکات اصلاحی بر اتقان مطالب افزودند.

ص: 12

فصل اول: فضائل و نکات برجسته ی سوره ی مبارکه «یاسین»

1. شأن نزول سوره ی مبارکه ی یاسین

خانه ی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) و حضرت خدیجه (سلام الله علیها) در مکه مکرمه فضیلتی ویژه و برتر دارد؛ یکی از دلایل آن این است که قلب قرآن، یعنی سوره ی مبارکه ی یاسین، در آن نازل شده است.

روزی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) در خانه ی خود حضور داشتند و با پروردگار خویش مشغول راز و نیاز و مناجات بودند؛ ناگهان، همهمه و سر و صدایی از پشت در به گوش مبارکشانشان می رسد! آن حضرت، به منظور پی بردن به علت سر و صدا، خود را به پشت در رساندند و از روزنه ی آن، نظری به بیرون افکندند، دیدند که کفار قریش و شماری از دشمنان سر سخت ایشان به قصد کشتن آن حضرت اجتماع کرده و با خشم ناسزا می گویند. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) با دیدن چهره هایی که از شدت غضب به سرخی گراییده بود، به مقصود آنان پی می برند و لحظه ای درنگ می کنند که چه باید کرد! در خانه بمانم! تا کی؟ بیرون بروم یا خیر؟

ص: 13

در این هنگامه ی حساس و لحظات فوق العاده که رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در خانه قدم می زدند ، به ناگاه سروش وحی ، جبرئیل امین ، نازل و به محضر ایشان شرف یاب می شود و سوره ی مبارکه ی «یاسین» را بر آن حضرت فرود می آورد و شروع به تلاوت می کند ؛ سپس از پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) می خواهد که آیات این سوره ی شریف را بخوانند و از خانه بیرون روند . رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) نیز ، بی هیچ درنگی ، گفته ی فرشته ی وحی را که در حقیقت امر الهی بود ، اجرا می کنند و در حالی که آیات سوره ی یاسین را می خواندند ، از خانه خارج می شوند ؛ اما احساس می کنند که کافران و دشمنان نمی توانند آن حضرت را ببینند . پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) آهسته گام بر می دارند و در کنار آنان می ایستند و با حسرت و ناراحتی از لجاجت و گمراهی معاندان به آنان می نگرند . سپس ، مشتی خاک از روی زمین بر گرفته ، بر سر و روی ایشان می پاشند این خاک ، بی گمان ، خاک مرگ بود ؛ چرا که همه ی آنان در جنگ بدر کشته شدند. (1)

در این حال مشرکان خاک را می دیدند و آن را از سر و روی خود پاک می کردند ، لکن پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) را نمی دیدند و هم چنان به حضرت ناسزا می گفتند . در نتیجه ، رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) بدون هیچ خطری به مسجد الحرام می روند . فردی که از مقابل آن جمعیت عبور می کرد ، از آنان پرسید : «برای چه این جا نشسته اید؟!» پاسخ می دهند که آمده ایم تا کار محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) را یک سره کنیم . آن مرد می گوید : «چه نشسته اید که ایشان را در مسجد الحرام دیده ام!» در این هنگام ، آنان شرمگین و شکست خورده به یک دیگر نگاه می کنند و

ص: 14

1- عن عبد الله بن مسعود : أن قريشاً اجتمعوا بباب النبي (صلی الله علیه و آله و سلم) فخرج اليهم فطرح التراب على رؤوسهم وهم لا يبصرونه ، قال عبد الله : هم الذين سحبوا في القليب ، قليب بدر . مجمع البيان ، ج 4/416.

نگاه و توجه به این رخداد ، یاد آور دو مطلب است : یکی شأن نزول و حادثه ای که موجب نزول سوره ی «یاسین» شده است و دیگری - که حائز اهمیت بسیار است - کارکرد و اعجاز «یاسین» ، بلافاصله پس از نزول است . سوره ای که از همان ابتدای جاری شدن بر زبان پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) ، با اعجاز همراه بوده و مشکلات بسیاری را مرتفع ساخته است ؛ این شأن و مرتبت ، تنها مختص آن روز و آن واقعه ی خاص نبوده ، بلکه قرائت این سوره همواره و در همه زمان ها و مکان ها ، معجزه آفرین و مشکل گشا می باشد . زیرا «یاسین» پیوسته دارای آثاری اعجاب انگیز و فراوان بوده است ؛ از جمله : مرتفع ساختن بن بست های زندگی ، آسان نمودن امور شاق و دشوار ، گشودن در های بسته ، گشایش گرفتاری ها ، فراهم آوردن راه نجات از رنج ، تنگنا ، فقر و فلاکت ، برکت بخشی به دانش ، اموال و عمر آدمی ، تاباندن نظر لطف و رحمت خدا بر صفحه ی دل و بر صحنه ی زندگی ، فریاد رسی سریع در لحظه های نیاز ، رسوا کردن دشمنان و خنثی ساختن نقشه های شوم آنان .

ص: 15

1- عن ابن عباس قال : اجتمعت قریش بباب النبی (صلی الله علیه و آله و سلم) ينتظرون خروجه لیؤذوه ، فشق ذلك علیه فأتاه جبرئیل بسورة یس و أمره بالخروج علیهم ، فأخذ کفّاً من تراب و خرج و هو یقرأها و یذرّ التراب علی رؤوسهم ، فما رأوه حتی جاوز فجعل احدهم یلمس رأسه فیجد التراب و جاء بعضهم فقال : ما یجلسکم ؟ قالوا : ننتظر محمداً ، فقال : لقد رأیته داخل المسجد ، قال : قوموا فقد سحرکم . بحار الانوار ، چاپ ایران ، ج 294/92 . عن ابن عباس أنّ المعنی بذلك ناس من قریش هموا بقتل النبی (صلی الله علیه و آله و سلم) فلم یستطیعوا أن یسطوا إلیه بدأ ، و خرج إلیهم و طرح التراب علی رؤوسهم و هم لا یبصرونه . تفسیر جوامع الجامع جلد سوم ، ص 381 .

2. پیوند «یاسین» با انسان کامل

شان نزول سوره ی یاسین یاد آور ماجرای دیگری از پیامبر بزرگوار اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) است؛ یعنی همان ماجرای مشهور «لیلة المبيت».

ماجرای لیلة المبيت از این قرار است که وقتی خبر پیمان پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) با مردم یثرب، به منظور تشکیل حکومت اسلامی، به مشرکان مکه می رسد، آنان، به منظور جلوگیری از عزیمت پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به این شهر، در «دار الندوه» گرد هم می آیند و تصمیم می گیرند که افراد متعددی از خانواده ها و عشیره های مختلف قریش، به اتفاق و در یک شب، به کشتن ایشان اقدام کنند. آنان، در شب هجرت، بیرون خانه پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) اجتماع کرده و خانه رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) را به محاصره در می آورند.

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله و سلم) که پیش تر، به خواست خدا، از این مسئله با خبر شده بودند، موضوع را با علی (علیه السلام) هم در میان گذاشتند و ایشان هم پذیرفتند که آن شب را به جای پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)، در بستر مبارکشانشان بخوابند و بُرد یمانی سبز رنگ آن حضرت را بر سرشان بکشند، تا کسی متوجه نشود که پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) در بستر نیست. به این ترتیب، پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) از غفلت مشرکان استفاده می کنند و در همان شب از مکه بیرون می روند و سپس به سوی مدینه هجرت می کنند. بامدادان، وقتی علی (علیه السلام) از جای خود بر می خیزند، مشرکان مکه متوجه می شوند که رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) از دسترس ایشان خارج شده است، با تعجب و خشم از علی (علیه السلام) می پرسند که محمد کجاست؟

ایشان می فرمایند: «شما خواستید که او از شهر و دیارتان بیرون رود، او هم بیرون رفت». مشرکان در آن لحظه علی (علیه السلام) را رها می کنند و به جست و جوی رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) می پردازند؛ اما در مسیر هجرت هم، به واسطه ی امداد های

غیبی، آنان نتوانستند پیامبر خدا را ببینند و ایشان به سلامت به یثرب رسیدند .

هدف از نقل این داستان، بیان مشابهت ماجرای لیلۃ المبیّت و ماجرای نزول سوره ی یاسین از جهت نجات جان پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) است که در یک ماجرا سوره ی یاسین و در لیلۃ المبیّت انسان کامل، حضرت علی (علیه السلام)، پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) را از چنگال مشرکان نجات دادند .

اگر به کار کرد یکسان این دو بنگریم، به پیوندی ویژه میان انسان کامل که قلب عالم امکان است و سوره ی یاسین که قلب قرآن است، می توانیم پی ببریم و بگوییم هر فضیلتی که برای سوره یاسین بیان شود، برای امامان معصوم (علیه السلام) نیز شایان ذکر است و هر معجزه و کرامتی که از امامان معصوم (علیه السلام) مشاهده گردد و بیان شود، درباره ی سوره ی یاسین نیز می توان مشاهده و بیان کرد .

گفتنی است که در ماجرای لیلۃ المبیّت نیز سوره ی یاسین تأثیر اساسی داشت؛ چرا که وقتی رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) پنهانی از خانه خارج می شدند، آیات آغازین سوره ی مبارکه یاسین (یس * وَالْقُرْآنِ الْحَکِیمِ * إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِینَ * عَلٰی صِرَاطٍ مُسْتَقِیمٍ) تا آیه ی (وَجَعَلْنَا مِنْ بَیْنِ اَیْدِیْهِمْ سَدًّا وَّ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشٰی نَیَْٔهُمْ فَهُمْ لَا یُبْصِرُوْنَ) را تلاوت می فرمودند و بدین سبب به دور از چشم معاندان و مشرکان مکه را ترک کردند.

3. «یاسین» از زبان خدا

در خبر است که چون دوستان و مؤمنان در بوستان سعادت بروند و به ناز و نعیم بهشت برسند از جبروت ندا آید: تا کنون از دیگران بسیار شنیدید، وقت آن فرا رسیده که از ما بشنوید: «فیسْمِعُهُمْ سُورَةَ الْفَاتِحَةِ وَ طه وَ یس»؛ سپس سوره ی فاتحه، طه و یاسین را می شنوند. مصطفی (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: «كَأَنَّ النَّاسَ لَمْ یَسْمَعُوا الْقُرْآنَ حِینَ سَمِعُوهُ مِنْ فِی الرَّحْمَنِ یَتْلُوهُ عَلَیْهِمْ»؛ آن گاه که

مردم یاسین را از زبان خدای رحمان می شنوند ، [به چنان مرتبه ای از لذت و بهره ی معنوی می رسند که] گویا تا آن زمان صوت قرآن را نشنیده اند». گل باید که از درخت باز کنی ، تا بوی آن به شرط یابی . (1)

4. قرائت بهشتیان

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) می فرماید : «در قیامت ، از اهل بهشت ، قرائت قرآن بر داشته می شود و جز سوره ی «طه» و «یاسین» نمی خوانند». (2)

5. نام پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

امام صادق (علیه السلام) فرمود : «یاسین» اسم پیامبر خداست ؛ زیرا خداوند بعد از آیه ی «یاسین» می فرماید : (إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ * عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) . (3)

و امام باقر (علیه السلام) می فرماید : برای پیامبر دوازده اسم است که پنج مورد آن در قرآن آمده است ؛ آن ها عبارتند از : «محمد ، احمد ، عبد الله ، یاسین و نون». (4)

ص: 18

1- تفسیر کشف الاسرار، ج 204/8.

2- عن ابن عباس قال : قال رسول الله (صلى الله عليه وآله وسلم) : (إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يُرْفَعُ عَنْهُمْ الْقُرْآنُ فَلَا يَقْرَءُونَ شَيْئاً إِلَّا طَهُ وَيَس) (تفسیر قرطبی (الجامع لاحكام القرآن)؛ بیروت ، دار احیاء التراث العربی ، ج 2/15 .

3- قال الصادق (عليه السلام) : «ياسين اسم رسول الله و دليل على ذلك ، قوله تعالى : (إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ * عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) نور الثقلين ، ج 375/4.

4- عن أبي جعفر (عليه السلام) : (قَالَ «إِنَّ لِرَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) أَثْنَى عَشَرَ اسْمًا خَمْسَةٌ مِنْهَا فِي الْقُرْآنِ : مُحَمَّدٌ وَ أَحْمَدُ وَ عَبْدُ اللَّهِ وَ يَاسِينَ وَ نُونٍ» مجمع البيان، 413/4 .

6. از کودکی با یاسین

امام صادق (علیه السلام) فرمود: «به فرزندان تان سوره ی «یاسین» را بیاموزید؛ زیرا سوره ی «یاسین» گل گلستان قرآن کریم است» .
(1)

7. آرزوی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: (لَوَدِدْتُ أَنَّهَا فِي قَلْبِ كُلِّ انْسَانٍ مِنْ أُمَّتِي)؛ یعنی به خدا دوست داشتم که این سوره در قلب هر یک از افراد امت من جای گیرد! . (2)

از این سخن پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) مطالب و نکات ارزشمندی را می توانیم بیاموزیم:

1. پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) - آرزومند است تا همه مسلمانان از پیر و جوان، زن و مرد با سوره ی مبارکه ی یاسین انس یافته و آشنا شوند و روزی برسد که خواندن سوره ی یاسین یکی از ارزش های همگانی و فرهنگ عمومی جامعه باشد - مثلاً، در هر پگاه، هر یک از افراد امت پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) یاسین را بخواند و با قلبی مالا مال از حقایق والای آن سوره کار روزانه ی خود را آغاز کند .

2. سوره ی یاسین و آثار شگفت آن چنان است که هر یک از افراد امت پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) می تواند از آن بهره مند شود، لذا پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) آرزومند است که در قلب آنان قرار گیرد؛ زیرا آثار دنیایی و آخرتی سوره ی یاسین اختصاص به دانشمندان و مؤمنان خاص ندارد بلکه هر فرد از زن و مرد در هر رتبه از مقام اجتماعی و در هر سن و سال که باشد، می تواند با قرائت سوره یاسین به سر چشمه ی شگفتی ها دست یابد و در افق بی کران حقایق آن قرار گیرد و در پرتو آن بر مشکلات و سختی های دنیا فائق آید و سعادت ابدی را نصیب خود سازد .

ص: 19

1- عن أبي عبد الله (عليه السلام) : (عَلِّمُوا أَوْلَادَكُمْ يَاسِينَ فَانْهَارَ رِيحَانَةُ الْقُرْآنِ) ، بحار الانوار ، ج 291 / 92 .

2- همان

3. پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) پیامبر رحمت و مهربانی است که آرزو می کند تا آن چه خودش از زیبایی ها و حقایق سوره ی یاسین دریافته است به قلب تک تک افراد امتش نیز برسد؛ تا آن ها هم از این دریای بی کران لذت ببرند و از نعمت ابدی آن بهره مند گردند.

8. زمزم محمدی (صلی الله علیه و آله و سلم)

پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) در باب منقبت، فضیلت و عظمت سوره ی مبارکه ی یاسین می فرمایند: (يَاسِينَ لِمَا قُرءت لَهُ؛ سوره یاسین برای رسیدن به هر مقصد و مقصودی است که برای آن خوانده شود). در این جمله کوتاه، فضیلت بسیار بزرگی برای سوره یاسین بیان شده است که به ما می فهماند در زندگی هر مقصدی که داریم، «سوره ی مبارکه ی یاسین» بهترین و نزدیک ترین راه رسیدن به آن است و هر مشکلی که داریم چاره ی آن در سوره ی یاسین است و یاسین می تواند همه ی حوائج ما را برآورده سازد. بنا بر این، راه رسیدن هر کس در هر مرتبه ای که قرار دارد به هر مقصد و مقصود، دنیایی یا آخرتی، کوچک یا بزرگ، یا وسیله رفع هر نیاز و حاجت مهم؛ قرائت یاسین است، که می تواند برای او راه گشا باشد و این اثر بخشی را می توان به دارویی تشبیه کرد که هر دردی را درمان می کند. امروز که شما به دارو خانه ای مراجعه می کنید، به تناسب هر دردی دارویی در آن جا وجود دارد و چنان نیست یک دارو پیدا کنید که بتواند از دشوار ترین بیماری ها، مثل سرطان تا ساده ترین بیماری ها، مثل سرما خوردگی را درمان کند یا بتواند بیماری های روحی و جسمی را به طور یک سان بهبود بخشد ولی یاسین به تنهایی می تواند بر طرف کننده ی هر مشکلی باشد.

نمونه ی دیگر این که برای هر قفلی کلیدی خاص است که تنها به وسیله ی آن باز می شود. چنین نیست که بتوان با یک کلید تمام قفل های موجود را باز کرد. البته بعضی اوقات مثلاً در یک هتل کلیدی وجود دارد که به آن «شاه

کلید» می گویند ، که همه قفل های این هتل را باز می کند ؛ اما آن طور نیست که بتواند قفل تمام هتل ها ، و منزل های گوناگون را باز کند . چنین کلیدی ساخته نشده است که بتواند همه ی قفل های گوناگون را باز کند . ولی درباره ی سوره ی یاسین چنین فضیلتی بیان شده است که شما می توانید با آن به هر مقصد و مقصود راه یابید ، فرقی نمی کند آن مقصود امور دنیایی باشد و یا آخرتی و یا مطالب مهمّ تر دیگری ، مثلاً، فرد عالم سالکی را در نظر بگیرید که در عوالم عالی برای رسیدن به لقاء الله و نفی کردن خاطرات و خطورات ذهنی خویش کوشش بسیار می کند این فرد می تواند با سوره ی یاسین به آن هدف مورد نظر دست یابد . از این مقصد عالی هم که بگذریم ، باز راه وصول به مقصد های کوچک تر و پایین تر هر چه باشد سوره ی مبارکه ی یاسین است . فرض کنید فردی بخیل است و همه چیز را برای خود می خواهد و کوشش هم دارد که این صفت را از خود دور سازد و یا بد اخلاق و کم حوصله است و تلاش دارد خود را به حُسن خلق بیارید ؛ برای این امور نیز یاسین راه نزدیک و همواری را در اختیار آدمی قرار می دهد .

نظیر این تعبیر و عبارت که در روایات سوره ی یاسین آمده ، درباره ی آب زمزم نیز وارد شده است ؛ پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرموده اند :

(مَاءُ زَمَزَمٍ لِمَا شُرِبَ لَهُ) . (1) مقصود این است که آب زمزم فقط برای رفع

ص: 21

1- قال الصادق (عليه السلام) : (مَاءُ زَمَزَمٍ شِفَاءٌ لِمَا شُرِبَ لَهُ) ؛ من لا يحضره الفقيه ، ج 2 / 208 ؛ بحار الأنوار ، ج 18 / 245 / 96 . عن إسماعيل بن جابر ، قال : سمعت أبا عبد الله (عليه السلام) يقول : (مَاءُ زَمَزَمٍ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ - وَأَظُنُّهُ قَالَ - كَانَتْ مَا كَانَ) ، لأن رسول الله (صلى الله عليه وآله وسلم) قال : (مَاءُ زَمَزَمٍ لِمَا شُرِبَ لَهُ) مستدرک الوسائل ، ج 9 / 348 ؛ بحار الأنوار ، ج 21 / 245 / 96 . عن جابر بن عبد الله قال : سمعت رسول الله (صلى الله عليه وآله وسلم) يقول : (مَاءُ زَمَزَمٍ لِمَا شُرِبَ لَهُ ، مَنْ شَرِبَهُ لِمَرَضٍ شَفَاهُ اللَّهُ ، أَوْ لَجُوعٍ أَشْبَعَهُ اللَّهُ ، أَوْ لِحَاجَةٍ قَضَاهَا اللَّهُ) . بحار الأنوار ، ج 17 / 45 / 57 به نقل از : الدر المنثور .

تشنگی نیست؛ بلکه آن را می توان به امید برآورده شدن حوائج گوناگون و رسیدن به مقصد و مقصود های فراوان آشامید.

می دانید که آب زمزم در کنار کعبه به اعجاز خداوندی جوشیده و بیرون آمده است. و نسبت به آن سه ادب وجود دارد که زائر خانه خدا می تواند آن ها را انجام دهد:

نخست: آن که وقتی فردی به آب زمزم رسید می تواند مقداری از آن را به سر و صورت و دستان خود بریزد.

دوم: آب زمزم را می توان برای دیگران هدیه برد و آن ها با آرزوی رسیدن به این سرزمین آن را بیاشامند.

سوم: آدمی می تواند آب زمزم را به قصد برآورده شدن حوائج خاص خویش بیاشامد.

عالم بزرگوار، شهید ثانی می فرماید: «بسیاری از بزرگان به قصد بر آورده شدن حاجات خویش آب زمزم را نوشیده اند و خدای سبحان حاجت شان را عطا فرموده است» (1). زائر خانه ی خدا هنگام نوشیدن آب زمزم می تواند از درگاه الهی، مثلاً، شرح صدر بطلبد، یا این که دور شدن از صفات غیر انسانی و آراسته شدن به اخلاق الهی و یافتن حضور قلب در نماز و همین طور یک یک حاجت های خود را در نظر آورد و آب را به آن قصد بیاشامد.

شما می نگرید تعبیری که درباره ی آب زمزم آمده است، با آن چه درباره ی سوره ی یاسین آمده، بسیار نزدیک و مشابه است. گفتنی است بین این دو

ص: 22

1- فقد قال (صلى الله عليه وآله وسلم): (ماء زمزم لما شرب له فينبغي شربه للمهمات الدينية، والدنيوية. فقد فعله جماعة من الأعظم لمطالب مهمة فالوها، وأهمها طلب رضى الله و القرب منه، و الزلفى لآديه. و يس تحب مع ذلك حمليه، و إهدوه. الروضة البهية في شرح اللمة الدمشقية، طبع النجف، ج 329/2.

تعبیر با وجود شباهت ها تفاوت هایی نیز وجود دارد :

شباهت اول : سوره ی یاسین در هنگام نزول با اعجاز خود جان پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) را حفظ کرد و آن حضرت را از خطری بزرگ نجات داد ، آب زمزم هم در آغاز پیدایش ، اعجاز آفرید . چنین بود که اسماعیل فرزند ابراهیم و هاجر ، در سرزمین گرم مکه دچار بی آبی و تشنگی سخت شده بودند . مادر دل سوخته که در پی یافتن آب چندین بار بین کوه صفا و مروه ، با شتاب ، رفته و باز گشته بود پس از نومید شدن به سراغ فرزند خود می آید تا از حال او با خبر شود . او در همان حال می بیند زمین نمناک شده است! ماسه ها را به کناری می زند و مقداری زمین را چال می کند ناگهان آب از هر طرف جوشیدن آغاز می کند و در یک نقطه ی خاص جمع می شود و این پیدایش از آغاز با اعجاز بوده است و تا هم اکنون نیز معجزه است. این آب زمزم در آغاز پیدایش باعث نجات جان هاجر و اسماعیل گردید ، بسان سوره ی مبارکه ی یاسین که جان پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) را در آغاز نزول حفظ کرد .

شباهت دوم : آب زمزم معجزه ای است که در طول زمان باقی مانده است و چنان نبوده که فقط برای مردم یک زمان اعجازی محقق شود و بعد هم از بین برود ؛ چنان که بسیاری از معجزات چنین ویژگی را داشته اند . سوره ی یاسین نیز ویژگی ماندگاری را در طول زمان در خود دارد ؛ زیرا یاسین از اجزاء قرآن کریم است و قرآن کتابی است جاودان برای همه عصرها و نسل ها .

شباهت سوم : دو شباهت پیشین به پیدایش آن دو مربوط می شود . شباهت سوم در نتایج است ، آب زمزم می تواند به هر قصدی که آشامیده می شود آن را برآورده سازد ، سوره ی یاسین هم می تواند درمان هر درد و کلید هر قفلی باشد .

اکنون باید توجه داشت که بین این دو تفاوت ها و فرق هایی نیز وجود دارد :

تفاوت اول: با این که آب زمزم معجزه است ولی از سنخ معجزات فعلی است. آب زمزم، کاری است که خدا در کنار کعبه به صورت اعجاز انجام داده است و سوره ی مبارکه ی یاسین معجزه ای است قولی و گفتار خداوند است.

همان طور که می دانید پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) معجزات بسیاری داشته که برای همگان آشکار بوده است، ولی قرآن کریم مهم ترین و در رأس تمام معجزات آن حضرت است. قرآن معجزه ای قولی است اما مهم ترین اعجاز پیامبران پیشین، کارهایی بوده است که به اعجاز انجام می دادند. از این رو آب زمزم را می توان زمزم ابراهیمی و سوره ی مبارکه ی یاسین را زمزم محمدی نامید.

تفاوت دوم: آب زمزم برکت و رحمت است؛ اما تنها کسانی می توانند از آن، به طور مستقیم، بهره مند شوند که زیارت خانه خدا نصیب آن ها شده باشد تا در کنار کعبه از برکت های آب زمزم برخوردار شوند و از آن استفاده کنند. کسانی که در سرزمین های دیگر هستند، آرزو دارند روزی بتوانند در کنار کعبه به آب زمزم برسند و جرعه ای از آن بیاشامند، اما زمزم محمدی یا سوره ی یاسین در مکانی خاص جای ندارد، بلکه قلب هر انسان مؤمن در سر تا سر عالم جایگاه آن است؛ لذا چشمه ی زمزم محمدی (صلی الله علیه و آله و سلم) در دل هر انسانی قرار دارد و از آن می جوشد. آری زمزم ابراهیمی درون صخره ای طبیعی در کنار کعبه است اما زمزم محمدی در دل انسان است.

این هم تفاوت بسیار بزرگی است که اندازه آن را می توان از مقایسه ی ارزش تفاوت قلب انسان با جسمی مادی در عالم طبیعت، متوجه شد. نگاهی به این تفاوت ها می تواند ما را با عظمت سوره ی یاسین بیش از پیش آشنا سازد.

9. «یاسین» قبل از خلقت انسان

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: حق، پیش از آفرینش آدم، به دو هزار سال «طاهها و یاسین» بر خواند، ملائکه ی ملکوت چون آن بشنیدند، گفتند: «خوشا به حال امتی که این کلام بر ایشان فرود آید و خوشا زبانی که این را بر خواند و خوشا سینه ای که صدف این درّ مکنون باشد». (1)

10. هم دنیا و هم آخرت

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: سوره ی «یاسین»، در تورات، «عمومیت آفرین» نامیده می شود؛ زیرا کسی که همدم و هم نشین این سوره باشد، خدای متعال تمامی خیر دنیا و آخرت را بدو می بخشد و بلاهای دنیا و آخرت را از او دور می سازد و نیز «مدافع و برآورنده» نامیده می شود؛ چون بدی ها را از هم نشین خود دور می کند و نیازهای وی را بر آورده می سازد». (2)

11. برآورده شدن حاجات

پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: «کسی که سوره ی «یاسین» را در ابتدای روز بخواند، حاجت های او بر آورده می شود». (3)

ص: 25

1- قال رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم): (إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَرَأَ يَسَ وَ طه قَبْلَ أَنْ خَلَقَ آدَمَ بِالْفِي عَامٍ فَلَمَّا سَمِعَتِ الْمَلَائِكَةُ قَالُوا: «طُوبَى لِأُمَّةٍ يَنْزِلُ عَلَيْهِمْ هَذَا وَ طُوبَى لِأَلْسِنٍ تَكَلَّمُ بِهِذَا وَ طُوبَى لِأَجْوَابٍ تَحْمِلُ هَذَا) احياء علوم الدين، جزء 3 / 107؛ المحجّة البيضاء، ج 2 / 210؛ تفسير كشف الأسرار، ج 8 / 204.

2- قال رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم): (سُورَةُ يَسَ تُدْعَى فِي التَّوْرَةِ الْمِعْمَةَ تَعْمُ صَاحِبِهَا بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ تُكَابِدُ عَنْهُ بَلْوَى الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ تَدْفَعُ عَنْهُ أَهْوِيلَ الْآخِرَةِ وَ تُسَمِّي الدَّافِعَةَ وَ الْقَاضِيَةَ وَ تَدْفَعُ عَنْ صَاحِبِهَا كُلِّ سُوءٍ وَ تَقْضِي لَهُ كُلَّ حَاجَةٍ). بحار الانوار، ج 291/92.

3- عن عطاء بن ابي رباح قال: بلغني أن رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) قال: (مَنْ قَرَأَ يَسَ فِي صَدْرِ النَّهَارِ قُضِيَتْ حَوَائِجُهُ). بحار الأنوار، ج 292/92.

اصبغ بن نباته گفت: «فردی از حضرت علی (علیه السلام) پرسید: ای امیر مؤمنان! برای یافتن گمشده، ما را راهنمایی کن! حضرت فرمودند: سوره ی «یاسین» را در دو رکعت نماز بخوان و بعد بگو: «یا هادی الضَّالَّةِ رُدَّ عَلَی ضَالَّتِی»؛ «ای خداوند راهنمای گم گشتگان گم گشته ی مرا به من باز گردان»؛ آن فرد این توصیه را عمل کرد و خداوند گمشده اش را به او باز گرداند». (1)

13. ده برکت

رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) خطاب به علی (علیه السلام) فرمود: «یا علی، سوره ی «یاسین» را قرائت کن که در آن ده برکت است: گرسنه را سیر می کند، تشنه را سیراب می سازد، برهنه را لباس می پوشاند، مجرد را متأهل می کند، انسان ترسیده را آرامش می بخشد، بیمار را شفا می دهد، زندانی را آزاد می سازد، خطر را از مسافر، دفع می کند، شدت عذاب را از مرده می کاهد و گم شده را پیدا می کند». (2)

ص: 26

1- عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: وَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ وَأَكْرَمَ أَهْلَ بَيْتِهِ مَا مِنْ شَيْءٍ تَطْلُبُونَهُ مِنْ حِرْزٍ مِنْ حَرَقٍ أَوْ غَرَقٍ أَوْ سَرَقٍ أَوْ إِفْلَاتٍ دَابَّةٍ مِنْ صَاحِبِهَا أَوْ ضَالَّةٍ أَوْ آبِقٍ إِلَّا وَهُوَ فِي الْقُرْآنِ، فَمَنْ أَرَادَ ذَلِكَ فَلْيَسْأَلْنِي عَنْهُ، قَالَ: فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَخْبِرْنِي عَنِ الضَّالَّةِ فَقَالَ إِفْرَأُ بِسِ فِي رُكْعَتَيْنِ وَقُلْ يَا هَادِيَ الضَّالَّةِ رُدَّ عَلَيَّ ضَالَّتِي، فَفَعَلَ فَرَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ ضَالَّتَهُ. نور الثقلين، ج 14 / 373، کافی، ج 2 / 624، فضل القرآن.

2- قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: (يَا عَلِيُّ إِفْرَأُ بِسِ فَإِنَّ فِي سِ عَشْرَةَ بَرَكَاتٍ مَا قَرَأَهَا جَانِعٌ إِلَّا شَبِعَ وَ لَا ظَمَانٌ إِلَّا رَوِيَ وَ لَا عَارٌ إِلَّا كُسِيَ وَ لَا عَزَبٌ إِلَّا تَزَوَّجَ وَ لَا خَائِفٌ إِلَّا أَمِنَ وَ لَا مَرِيضٌ إِلَّا بَرَأَ وَ لَا مَحْبُوسٌ إِلَّا خَرَجَ وَ لَا مُسَافِرٌ إِلَّا أُعِينَ عَلَى سَفَرِهِ وَ لَا تُقْرَأُ عِنْدَ مَيِّتٍ إِلَّا خَفَّفَ اللَّهُ عَنْهُ وَ لَا قَرَأَهَا رَجُلٌ لَهُ ضَالَّةٌ إِلَّا وَجَدَهَا. بحار الانوار، ج 290/92.

مسافرت، نوعاً، با سختی‌ها، دشواری‌ها و نا‌ملايمات قرين است؛ زیرا انسان از منزل و شهر خود دور شده و انس ذهني و آرامش روحي و فكري او به هم خورده است و از طرفي ممكن است بيماري، گم شدن، تهی دست گشتن و سرقت اموال نیز به سراغ او بيايد و اين همه می رساند که آرامش فكري و آسایش او، معمولاً در سفر تأمین نیست. اما، تنها، در پرتو لطف الهی و پناه بردن به عظمت خدا و رعایت آداب سفر و قرائت سوره های قرآن و خواندن ذکر و دعا های ویژه، انسان می تواند، در سفر موجبات سلامت جسم و نشاط و شادابی و امیدواری و آسایش فكري و آبرومندی خویش را فراهم آورد.

البته، گاه، سفر انسان برای پیکار در راه خدا و رسول است. مشکلات جنگ بر کسی پوشیده نیست. از آن جا که سرنوشت جنگ و دفاع با سرنوشت مردم و جامعه پیوند خورده است، نمی توان سفر های نظامی را ساده و بی دغدغه به حساب آورد؛ زیرا، بسا حرکت های نا درست آدمیان در جبهه ها سبب ایجاد یأس و نومیدی، گشته رزمندگان را از کوشش در جهت پیروزی و چیرگی حق و عدل بر باطل و ظلم باز می دارد. پیامد های آن نیز در پشت جبهه ها بسیار سنگین و پر هزینه خواهد بود؛ چون، باعث کاهش روحیه صبر و پایداری مردم می شود و آنان را به سمت زبونی و تسلیم می راند. بدیهی است، حاصل ضعف های روانی پیکارگران، جز نابودی و سرفکنندگی نخواهد بود. این جاست که سفر های نظامی موفقیت آمیز را در سایه ی عوامل معنوی؛ مانند ایمان و اخلاص و فداکاری و پایداری می یابیم.

حضرت رسول (صلی الله علیه و آله و سلم) در حدیثی خطاب به حضرت امیر (علیه السلام)، منزلت و اهمیت و نقش تلاوت سوره ی مبارکه ی یاسین، در فراهم آوردن آسایش سفر

مسافران و ایجاد شجاعت و کسب پیروزی رزمندگان در جبهه های جنگ را یاد آور شده اند . بی تردید ، آن حضرت فائق آمدن بر همه مشکلات را در گرو انس و تلاوت آیات شریفه ی یاسین نهاده ، خطاب به امیر مؤمنان فرمودند : (علی جان ! آن گاه که آهنگ سفر کردی یا قصد پیکار در راه خدا داشتی ، سوره ی یاسین را بسیار بخوان) .

15. قلب قرآن

قال رسول الله : (إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ قَلْبًا وَقَلْبُ الْقُرْآنِ يَس) یعنی : برای هر چیزی ، قلبی است و قلب قرآن سوره ی یاسین است .

در این عبارت کوتاه که فضیلت و عظمت سوره ی یاسین ، به عالی ترین وجه ، فرا روی ما قرار می گیرد ، نکات و مطالب مهم ذیل را در می یابیم :

1. پیوند سوره ی مبارکه ی یاسین با سایر سور قرآن کریم پیوندی است استوار و ناگسستنی . حقایق و مفاهیم بلند این سوره ی شریف در تمام آیات قرآن سریان و جریان دارد و آیات دیگر قرآن تفصیلی از آن می باشد ؛ بنا بر این ، سوره ی یاسین عصاره ی وحی و چکیده ی آیات الهی است و شعاع آن ، هم چون خورشید پرتوافکن ، در دیگر آیات قرآن به روشنی نمایان است ؛ بدین سان است که تلاوت سوره ی یاسین به منزله ی ختم قرآن محسوب می شود .

2. منزلت «قلب» در میان سایر اعضاء و جوارح آدمی برای همگان آشکار است . با این که ما از هیچ یک از اعضاء و جوارح بی نیاز نیستیم و هر یک از آن ها نعمتی است بزرگ و کار کردی مخصوص به خود را دارد ، اما بیش ترین نیاز انسان در زندگی به «قلب» است . با این نگاه ، همه ی قرآن نور ، برکت ، رحمت و هدایت است ؛ اما یاسین رحمتی است برتر و نوری است فروزان تر که می باید از پرتو آن بهره مند گردید .

16. آسان کردن کارها

پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: « برای هر چیزی قلبی است و قلب قرآن سوره ی «یاسین» است ، هرکس آن را در شب بخواند ، شب بر او آسان می گذرد و هر کس آن را در روز بخواند ، کارهای روز بر او آسان می شود». (1)

17. ایجاد شادی و سرور و دفع هَمّ و غم

از پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) روایت شده است که: « هر کس بعد از نماز صبح سوره ی مبارکه ی «یاسین» را بخواند تا شام در فرح و سرور باشد و هر که در شام بخواند تا صبح در فرح و سرور باشد». (2)

هم چنین از ایشان نقل شده است: هر گاه به کسی غمی و همّی و دردی روی نماید و مهموم و مغموم و محزون گردد ، سوره ی مبارکه ی «یاسین» را تلاوت نماید و چون از قرائت آن فارغ شد ، این دعا را بخواند:

(سُبْحَانَ الْمُرْجِ عَنْ كُلِّ مَهْمُومٍ ، سُبْحَانَ الْمُتَّقِئِ عَنْ كُلِّ مَدْيُونٍ ، سُبْحَانَ

ص: 29

1- عن ابن عباس قال : قال رسول الله (صلى الله عليه و آله و سلم) : (إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ قَلْبًا وَقَلْبُ الْقُرْآنِ يَسُ و مَنْ قَرَأَهَا فِي لَيْلَةٍ اعْطِيَ يُسْرَ تِلْكَ اللَّيْلَةِ و مَنْ قَرَأَهَا فِي يَوْمٍ اعْطِيَ يُسْرَ ذَلِكَ الْيَوْمِ و إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يُرْفَعُ عَنْهُمْ الْقُرْآنُ و لَا يَقْرَؤُونَ شَيْئًا إِلَّا طَه و يس) . قرطبي ، الجامع لاحكام القرآن ، بيروت ، دار احياء التراث العربي ، ج 2/15.

2- وقال يحيى ابن أبي كثير : بلغني أن من قرأ سورة «يس» ليلا لم يزل في فرح حتى يصبح ، و من قرأها حين يصبح لم يزل في فرح حتى يمسي ، و قد حدثني من جربها ، ذكره الثعلبي و ابن عطية ، قال ابن عطية : و يصدق ذلك التجربة . تفسير الجامع لاحكام القرآن ، للقرطبي ، طبع جديد دار الحديث قاهره ، ج 6/8 ؛ تفسير روح البيان ، طبع جديد دار إحياء التراث العربي ، ج 519/7.

مَنْ جَعَلَ خَزَائِنَهُ بَيْنَ الْكَافِ وَ النَّوْنِ ، إِنَّمَا إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ، فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ ۖ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ، يَا مُفْرَجَ الْعَمِّ فُرْجٍ . (1)

18. تسهیل جان دادن محضر

حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: « چون سوره ی «یاسین» را برای کسی که در شرف مرگ است ، بخوانند ، خدای متعال سختی جان کردن را بر او آسان می گرداند» . (2)

19. تخفیف عذاب

پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: « کسی که به گورستانی وارد شود و «یاسین» را بخواند ، خدا، در آن روز ، عذاب آنان (خفتگان در قبر) را می کاهد و برای او به تعداد مردگانی که در آن جا مدفون اند ، عمل نیک می نویسد» . (3)

20. فرشتگان ویژه

خدای عالم ، برای تدبیر امور جهان ، فرشتگان بی شماری خلق فرموده است . برخی از آن ها مأمور نوشتن اعمال شایسته و نکوهیده ی آدمیان ، برخی مأمور حفظ انسان از بلا و گرفتاری ها و برخی مأمور محاسبه میزان نعمت ها و نزولات آسمانی و فیوضات الهی ؛ هم چون باران ، برف و جز آن هستند .

هر یک از سوره ها و آیات و حروف قرآن کریم نیز فرشتگانی دارند که «موکل» آن ها هستند ؛ مثلاً سوره ی «ناس» فرشتگان خاص خود را دارد و

ص: 30

1- المخازن ، ج 1 / 109 ؛ کشکول یا مجموعه ای از علوم ، احمد قاضی زاهدی گلپایگانی / 52.

2- عن النبي (صلی الله علیه و آله و سلم) قال : « مَا مِنْ مَيِّتٍ يُقْرَأُ عِنْدَهُ سُورَةُ يَسٍ إِلَّا هَوَّنَ اللَّهُ عَلَيْهِ » . بحار الانوار ، ج 292/92 .

3- عن النبي (صلی الله علیه و آله و سلم) « مَنْ دَخَلَ الْمَقَابِرَ فَقَرَأَ سُورَةَ يَسٍ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْهُمْ يَوْمَئِذٍ وَ كَانَ لَهُ بَعْدُ مِنْ فِيهَا حَسَنَاتٌ » . مجمع البيان ، ج 413/4 .

سوره ی «قیامت» فرشتگانی دیگر . هر گاه یکی از این سوره ها را می خوانید ، فرشتگان خاص آن سوره با شما همراه می شوند و برای شما دعا می کنند . به این فرشتگان ، اصطلاحاً ، «ملائکه ی موکل» می گویند . طبق فرمایش امام صادق (علیه السلام) و امام علی بن موسی الرضا (علیه السلام) سوره ی «انعام» که از جمله با فضیلت ترین و با اهمیت ترین سوره های قرآن است ، هفتاد هزار فرشته ی موکل مأمور دارد که هنگام نزول همراه این سوره بوده اند و اکنون نیز با این سوره ی مبارکه هستند ؛ هر گاه کسی این سوره را تلاوت کند ، آن فرشتگان در حق او ، تا روز قیامت ، دعا و استغفار می کنند . (1)

از این دیدگاه هم سوره ی «یاسین» مقام و جایگاه برتری دارد ؛ زیرا اگر برای هر سوره ، آیه یا حرفی از آیات یک فرشته ی موکل باشد ، در سوره ی «یاسین» برای هر حرف ده فرشته ی موکل گمارده شده است ، وقتی کسی این سوره را می خواند در برابر او صف می کشند و برای او از درگاه الهی آموزش می طلبند . چنین فضیلتی برای هیچ یک از سوره های قرآن ذکر نشده است . البته این فضیلت به لحاظ کمیّت است که فرشتگان این سوره بیش از دیگر سوره ها هستند ؛ اما از نظر کیفیت نیز نکته ای در خور توجه وجود دارد که آن را بزرگانی اظهار کرده اند که با این سوره انس دائمی ، در سراسر عمر ، داشته اند . آن نکته ی مهم این است که فرشتگان این سوره از سنخ دیگری هستند ؛ بسیار با صفا و

ص: 31

1- عن ابی عبد الله (علیه السلام) قال : (إِنَّ سُورَةَ الْأَنْعَامِ نَزَلَتْ جُمْلَةً وَاحِدَةً وَ شَيَّعَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ فَعَظَّمُوهَا وَ بَجَّلُوهَا ، فَإِنَّ إِسْمَ اللَّهِ فِيهَا فِي سَبْعِينَ مَوْضِعًا ، وَ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ بِمَا فِي قِرَاءَتِهَا مِنْ الْفَضْلِ مَا تَرَكُوهَا) . عن ابی الحسن علی بن موسی الرضا (علیه السلام) قال : (نَزَلَتْ سُورَةُ الْأَنْعَامِ جُمْلَةً وَاحِدَةً ، وَ شَيَّعَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ لَهُمْ رَجُلٌ بِالسَّبِيحِ وَ التَّهْلِيلِ وَ التَّكْبِيرِ ، فَمَنْ قَرَأَهَا سَبَّحُوا لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ) . مجمع البيان ، ج 271/2 .

مهربانند؛ اگر تلاوت کننده ای یک بار سوره ی یاسین را بخواند با او مأنوس و صمیمی می شوند؛ تا آن حد که برای وی کار گشایی و استغفار می کنند. آنان هیچ گاه او را تنها نمی گذارند و اگر، در این دنیا، در پی نیازی رود، آنان نیز نیاز او را پی گیری و برآورده می سازند. این مهربانی و دل سوزی زیاد، که در نهاد این فرشتگان گذاشته شده، منشأ آثار بسیاری است که برای سوره ی یاسین شمرده شده است. در واقع، از جمله اسرار این سوره وجود همان فرشتگان مخصوص و ویژه ی آن است؛ بنابراین، خواندن «سوره ی مبارکه ی یاسین» و انس گرفتن با آن؛ یعنی تنها نبودن و همراه داشتن گروه فرشتگانی خاص و هم نشینی با دل سوز ترین و با وفا ترین فرشتگان خدا در زندگی.

21. شگفتی فرا گیر

چنین نیست که فضایل و عجایب سوره ی «یاسین»، منحصرأ، در زمانی خاص کشف شده باشد. با مطالعه ی تاریخ در می یابیم، از همان صدر اسلام، از این سوره، با شگفتی یاد می شده و فضایلش معروف بوده است. حتی، گاهی بزرگانی را به فکر وا می داشته که این همه فضیلت، برای این سوره، ناشی از کدام یک از آیات آن است؟ ابن عباس می گوید: مدّت ها فکر می کردم که منشأ این همه فضیلت در سوره ی «یاسین» چیست؟ سپس می گوید: همه ی آثار و فضایل این سوره به جهت وجود این آیه ی شریفه در آن سوره است: (فَسَدِّحْجَانَ الَّذِي يَدِيهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) (پس منزّه است خداوندی که مالکیت و حاکمیت همه چیز در دست اوست و شما را به سوی او باز می گردانند). (1)

ص: 32

1- عن ابن عباس: كنت لا اعلم ما روى في فضل يس و قراتها كيف خصت به، فإذا إنه لهذه الآية. أنوار التنزيل و أسرار التأويل المسمى بتفسير البيضاوي، طبع جديد، دار الرشيد، مؤسسه الايمان، ج 3/141؛ تفسير روح البيان، ج 7/518.

نگارنده ، این مطلب را با یکی از بزرگان و استادان اهل معنا در میان گذاشت که ابن عباس شگفتی سوره را به سبب وجود این آیه می داند . آن بزرگ فرمود : «جملگی آیات این سوره همین گونه است ؛ همه فوق العاده و شگفت انگیز هستند».

22. شفاعت در قیامت

رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود : (در قرآن کریم ، سوره ای است که «عزیز» نامیده می شود و نزد خداوند هم نشین آن سوره [و خواننده ی آن] را «شریف» می نامند ؛ آن سوره برای هم نشین خود ، در قیامت ، به شمار افراد قبیله ی «ربیعة» و «مضر» شفاعت می کند) .

سپس فرمودند : «آن سوره «یاسین» است».(1)

23. ثواب شنیدن سوره ی «یاسین»

ثواب کسی که به سوره ی یاسین گوش فرا دهد ، برابر است با ثواب کسی که بیست دینار در راه خدا انفاق کند .(2)

24. حضور در قلب

کسانی که با سوره ی «یاسین» انس همیشگی داشته اند و به شرافت عنوان «اهل یاسین» مفتخر گشته اند ، می گویند : «انسان زمانی می تواند از آثار و

ص: 33

1- عن النبي (صلى الله عليه وآله وسلم) قال : (إِنَّ فِي كِتَابِ اللَّهِ سُورَةً يُسَمَّى الْعَزِيزُ يُدْعَى صَاحِبُهَا الشَّرِيفَ عِنْدَ اللَّهِ يُشْفَعُ لِصَاحِبِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِثْلَ رَبِيعَةَ وَ مُضَرَ) ، ثم قال النبي (صلى الله عليه وآله وسلم) : (أَلَا وَ هِيَ سُورَةُ يَس) . بحار الانوار ، ج 2 290/92 .
2- من سمع سورة يس عدلت له عشرين ديناراً في سبيل الله . بحار الانوار ، ج 291 / 92 .

برکات این سوره ی شریف بهره ی کامل ببرد که آن را در قلب خود جای دهد و حفظ نماید». آن گاه ، آثار ، پیامد ها و شادابی ناشی از آن به سراسر وجودش سرایت می کند و از آن اثر می پذیرد .

فرق است میان کسی که از چشمه آب می آورد و کسی که چشمه در داخل منزل او می جوشد و نیز فرق است میان کسی که با شیشه ی عطر خود را معطر سازد ، با آن کس که وجودش منشأ خوش بویی است . فردی که سوره ی «یاسین» را حفظ کند ، مانند کسی است که وجودش منبع بوی خوش گشته است . بنا بر این ، چه نیکوست که آدمی ، در آغاز این سوره را قرائت کند ؛ سپس با آن انس بگیرد و آن گاه آن را در دل بنشانند و حفظ کند .

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) که بر همه ی جوانب و شگفتی های این سوره تسلط داشت و هر لحظه آن ها را حس می کرد ، فرموده است : (لَوَدِدْتُ أَنَّهُا فِي قَلْبِ كُلِّ إِنْسَانٍ مِنْ أُمَّتِي ؛ یعنی: به خدا دوست داشتم که این سوره در قلب هر یک از افراد امت من جای گیرد!) .

این خواست و آرزوی قلبی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) ، یعنی جای گیری «قلب قرآن» در قلب هر فرد از امت ایشان ، نشان دهنده عظمت و اهمیت والای این سوره است .

25. پاداش دوازده مرتبه ختم قرآن

أبي بن كعب از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) روایت کرده است : (هر کس سوره ی «یاسین» را برای رضای خدا قرائت کند ، خداوند او را می آمرزد و اجر و پاداش کسی را به او می دهد که دوازده مرتبه قرآن را ختم کرده است) . (1)

ص: 34

1- وفي حديث أبي : (مَنْ قَرَأَ سُورَةَ يَسٍ يُرِيدُ بِهَا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَأُعْطِيَ مِنَ الْأَجْرِ كَأَنَّمَا قَرَأَ الْقُرْآنَ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ مَرَّةً) جوامع الجامع ، ج 2 / 375؛ تفسير كبير منهج الصادقين، ج 4 / 625.

حضرت صادق (علیه السلام) فرمود: (هر کس سوره ی «یاسین» را در شب ، پیش از خواب ، تلاوت کند ، خداوند برای حفظ وی هزار فرشته بگمارد ، تا او را از شر و بدی هر شیطان و هر آسیب محافظت کنند و هر گاه در همان روز [یا همان شب] بمیرد ، خداوند او را وارد بهشت گرداند و سی هزار فرشته هنگام غسلش گرد آیند و برای او طلب آمرزش کنند و با طلب بخشش او را مشایعت و تا قبر وی را بدرقه نمایند و چون او را در گور گذارند ، آن فرشتگان همگی در گور با وی در آیند و خدا را عبادت و ثواب آن را به او هدیه کنند و قبرش ، تا هر جا که چشمش ببیند ، فراخ گردد ، از فشار قبر ایمن باشد و همیشه از گورش تا اوج آسمان نوری تابان باشد ، تا خداوند او را از قبر بیرون آورد و چون او را بر انگیزد ، فرشتگان خدا همراه او می باشند و بدرقه اش می کنند و با وی به گفت و گو می پردازند و به رویش لبخند می زنند ، به هر خیر و نیکی مژده اش می دهند تا او را از صراط و میزان بگذرانند و در پایگاه قُربی قرار دهند که هیچ مخلوقی جز فرشتگان مقرب خدا و پیامبران مرسل او شایسته ی آن مقام و منزلت و قُرب نباشد . وی همراه با پیامبران در نزد خدای تعالی بایستد و در هنگامی که مردم را غم و اندوه و ترس فرا گرفته است ، و با غمگینان غم نخورد و با اندوهگینان اندوه نکشد و با بی تابانی کنندگان بی تابی نکند ؛ آن گاه ، پروردگار تبارک و تعالی گوید: ای بنده ی من ، شفاعت کن تا همه ی آن چه شفاعت کنی بپذیرم و از من بخواه تا هر چه را خواهی به تو بدهم! پس وی حاجت خود را از خداوند بخواهد و بر آورده شود ، شفاعت کند و پذیرفته گردد ، از او چون دیگران حساب نکشند و در آن جا چون دیگران باز داشت نشود ، چون زبونان و خوار شدگان زبون و خوار نگردد و به نکبت گناه و عمل زشتی که از او

سرزده

گرفتار نشود، برات آزادیش را سرگشاده به او بدهند تا از نزد خدا پایین آید؛ همه از روی تعجب گویند: «سبحان الله (= منزه است خدا) آیا این بنده را، حتی، یک گناه نبوده است! و سرانجام از همدمان محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) خواهد بود». (1)

27. «یاسین» در نماز لیالی بیض

شب های سیزدهم، چهاردهم و پانزدهم هر ماه را «لیالی بیض» و روز های آن را «ایام البیض» می نامند. علت این نام گذاری این است که در سراسر این سه شب، همواره، ماه در آسمان درخشان است؛ به همین دلیل، روز های آن

ص: 36

1- عن ابی عبد الله (علیه السلام) قال: (إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ قَلْبًا وَقَلْبَ الْقُرْآنِ يَس، مَنْ قَرَأَهَا فِي نَهَارِهِ قَبْلَ أَنْ يُمَسِيَ كَمَا نَفِي نَهَارِهِ مِنَ الْمَحْفُوظِينَ وَالْمَرْزُوقِينَ حَتَّى يُمَسِيَ وَمَنْ قَرَأَهَا فِي لَيْلِهِ قَبْلَ أَنْ يَنَامَ وَكَلَّ اللَّهُ بِهِ أَلْفَ مَلَكٍ يَحْفَظُونَهُ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ وَمِنْ كُلِّ آفَةٍ وَإِنْ مَاتَ فِي يَوْمِهِ [أَوْ فِي لَيْلَتِهِ] أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَحَضَرَ غَسَّ لَهُ ثَلَاثُونَ أَلْفَ مَلَكٍ كُلُّهُمْ يَسْتَعْفِرُونَ لَهُ وَيُسَيِّعُونَهُ إِلَى قَبْرِهِ بِالْإِسْتِغْفَارِ لَهُ فَإِذَا أُدْخِلَ فِي لَحْدِهِ كَانُوا فِي جَوْفِ قَبْرِهِ يَعْبُدُونَ اللَّهَ وَتَوَابُ عِبَادَتِهِمْ لَهُ وَفُسِحَ لَهُ فِي قَبْرِهِ مَدَّ بَصَرِهِ وَأُومِنَ مِنْ صَدِّ غَطَّةِ الْقَبْرِ وَلَمْ يَزَلْ لَهُ فِي قَبْرِهِ نُورٌ سَاطِعٌ إِلَى أَعْدَانِ السَّمَاءِ إِلَى أَنْ يُخْرِجَهُ اللَّهُ مِنْ قَبْرِهِ فَإِذَا أَخْرَجَهُ لَمْ يَزَلْ مَلَائِكَةُ اللَّهِ مَعَهُ يَسْتَعْفِرُونَ لَهُ وَيُدُّونَهُ وَيَصَدِّحُونَ فِي وَجْهِهِ وَيُسِّرُونَهُ بِكُلِّ خَيْرٍ حَتَّى يَجُوزُوا بِهِ الصِّرَاطَ وَالْمِيزَانَ وَيُوقِفُوهُ مِنَ اللَّهِ مَوْقِفًا لَا يَكُونُ عِنْدَ اللَّهِ خَلْقًا أَقْرَبَ مِنْهُ إِلَّا مَلَائِكَةُ اللَّهِ الْمُقَرَّبُونَ وَأَنْبِيَائُهُ الْمُرْسَلُونَ وَهُوَ مَعَ النَّبِيِّينَ وَأَقْفُ بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ لَا يَحْزَنُ مَعَ مَنْ يَحْزَنُ وَلَا يَهْتَمُّ مَعَ مَنْ يَهْتَمُّ وَلَا يَجْزَعُ مَعَ مَنْ يَجْزَعُ ثُمَّ يَقُولُ لَهُ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: إِشْفَعْ عَبْدِي أَشْفَعَكَ فِي جَمِيعِ مَا تَشْفَعُ وَسَلْنِي عَبْدِي أُعْطِكَ جَمِيعَ مَا تَسْأَلُ فَيَسْأَلُ فَيُعْطَى وَيَشْفَعُ فَيُشْفَعُ وَلَا يُحَاسِبُ فَيَمْنُ يُحَاسِبُ وَلَا يُوقَفُ مَعَ مَنْ يُوقَفُ وَلَا يَذَلُّ مَعَ مَنْ يَذَلُّ وَلَا يُكَبَّتْ بِخَطِيئَتِهِ وَلَا بِشَيْءٍ مِنْ سُوءِ عَمَلِهِ وَيُعْطَى كِتَابًا مَنْشُورًا حَتَّى يَهْبِطَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَيَقُولُ النَّاسُ بِأَجْمَعِهِمْ سُبْحَانَ اللَّهِ مَا كَانَ لِهَذَا الْعَبْدِ مِنْ خَطِيئَةٍ وَاحِدَةٍ وَيَكُونُ مِنْ رُفَقَاءِ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ).

مجمع البيان، ج 413/4؛ بحار الانوار، ج 288/92 و 289.

را هم «ایام البیض» می گویند .

در روایات ، برای این شب ها و روز ها فضیلت ها و اعمال بسیاری نقل شده است ؛ به طوری که ، در سراسر سال ، روزه گرفتن در این سه روز مستحب است و در ماه های رجب ، شعبان و رمضان خواندن نمازی خاص ، که سوره ی «یاسین» در آن تلاوت می شود ، در این سه شب سفارش شده است .

امام صادق (علیه السلام) در حدیثی این مطلب را بیان فرموده و در ضمن به ذکر فضیلتی از سوره ی یاسین پرداخته است ؛ به این شرح که سوره ی یاسین ، سوره ای است با فضیلت که به هیچ یک از امت های گذشته داده نشده است .

امام صادق (علیه السلام) فرمود : «خداوند به این اُمت سه ماه با ارزش عطا فرمود که به اُمت های پیشین نداده بود و آن ماه ها رجب ، شعبان و رمضان است و سه شب نیز به این اُمت عنایت کرد که به امت های پیشین عطا نفرمود و آن شب های سیزدهم ، چهاردهم و پانزدهم هر ماه است و هم چنین سه سوره [با فضیلت و پر محتوا] به این اُمت عطا فرمود که به امت های سابق عنایت نکرد و آن سوره های «یاسین» ، «مُلک» و «توحید» است ؛ از این رو ، هر کس میان این سه فضیلت جمع کند ، میان بهترین عطا های این اُمت جمع کرده است» .

از امام (علیه السلام) سؤال شد : «چگونه می توان میان آن ها جمع کرد؟»

فرمود : «در لیالی بیض (سه شب مزبور) ، در این سه ماه ، نماز بخواند ، به این نحو که در شب سیزدهم ، دو رکعت نماز بگزارد و در هر رکعتی پس از سوره ی «حمد» این سه سوره (یاسین ، ملک و توحید) را بخواند و در شب چهاردهم ، چهار رکعت نماز بگزارد (هر دو رکعت به یک سلام) و در هر رکعت «حمد» و «یاسین» و «ملک» و «توحید» را بخواند و در شب پانزدهم ، شش رکعت نماز بگزارد (هر دو رکعت به یک سلام) و همان سوره ها را در هر رکعت بخواند» .

امام (علیه السلام) در فضیلت این نماز ها فرمود : «هر کس چنین کند ، فضیلت این سه

28. «یاسین» در نماز زیارت

از جمله عبادت ها و کار های معنوی و پر فضیلت آدمی ، زیارت مرقد مطهر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و حضرت زهرا (سلام الله علیها) و امامان معصوم (علیهم السلام) است .

از آن جا که زیارت خود عبادت می باشد ، لازم است حتماً با اخلاص و به دور از خود نمایی و نیز همراه با آداب و شرایط ویژه انجام شود . رفتن به زیارت ، بدون مراعات شرایط و آداب آن ، بی اثر نیست و همین که شخصی جهت عرض ادب در پیشگاه امام معصوم حاضر گشته است و از نزدیک سلامی عرضه کرده است ثواب مترتب است ولی قبولی زیارت مطلب عالی تر است که فقط در گرو مراعات آداب و شرایط آن از قبیل نیت خالصانه ، انجام غسل زیارت ، تکرار اذکار تحمید ، تسبیح و تهلیل زیر لب در مسیر زیارت ، اذن دخول در حرم ، خواندن زیارت نامه ، رعایت ادب زیارت و نماز زیارت ، یاد آوری گناهان خود ، طلب آمرزش از درگاه حق ، یاد آوری نعمت های خدا بیان حاجت های خویش بعد از نماز زیارت ، و آخرین و مهم ترین آن ها تصمیم گیری جدی بر انجام کار های نیک

ص: 38

1- عن الامام الصادق (عليه السلام) انه قال : «أُعْطِيَتْ هَذِهِ الْأُمَّةُ ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ لَمْ يُعْطَهَا أَحَدٌ مِنَ الْأُمَمِ رَجَبٌ وَ شَعْبَانٌ وَ رَمَضَانٌ وَ ثَلَاثَ لَيَالٍ لَمْ يُعْطَ أَحَدٌ مِثْلَهَا لَيْلَةٌ ثَلَاثَ عَشْرَةَ وَ لَيْلَةٌ أَرْبَعَ عَشْرَةَ وَ لَيْلَةٌ خَمْسَ عَشْرَةَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ وَ أُعْطِيَتْ هَذِهِ الْأُمَّةُ ثَلَاثَ سُورٍ لَمْ يُعْطَهَا أَحَدٌ مِنَ الْأُمَمِ يَسُ وَ تَبَارَكَ الْمَلِكُ وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فَمَنْ جَمَعَ بَيْنَ هَذِهِ الثَّلَاثِ فَقَدْ جَمَعَ أَفْضَلَ مَا أُعْطِيَتْ هَذِهِ الْأُمَّةُ فَقِيلَ كَيْفَ يَجْمَعُ بَيْنَ هَذِهِ الثَّلَاثِ فَقَالَ يُصَلِّي كُلَّ لَيْلَةٍ مِنْ لَيَالِي الْبَيْضِ مِنْ هَذِهِ الثَّلَاثَةِ أَشْهُرٍ فِي اللَّيْلَةِ الثَّلَاثَةِ عَشْرَةَ رُكْعَتَيْنِ يقرأ فِي كُلِّ رُكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَ هَذِهِ الثَّلَاثَ سُورٍ وَ فِي اللَّيْلَةِ الرَّابِعَةِ عَشْرَةَ أَرْبَعَ رُكْعَاتٍ يقرأ فِي كُلِّ رُكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَ هَذِهِ الثَّلَاثَ سُورٍ وَ فِي اللَّيْلَةِ الْخَامِسَةِ عَشْرَةَ سِتَّ رُكْعَاتٍ يقرأ فِي كُلِّ رُكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَ هَذِهِ الثَّلَاثَ سُورٍ فَيَحُوزُ فَضْلَ هَذِهِ الْأَشْهُرِ الثَّلَاثَةِ وَ يُغْفَرُ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ سِوَى الشُّرْكِ (اقبال / 655).

و تغییر بنیادین در حال و حالت های خویش است . در میان این آداب، غسل و نماز زیارت مخصوص زیارت معصومان (علیهم السّلام) می باشد ؛ بنابراین ، زیارت امام زادگان و سایر بزرگان نیاز به غسل و نماز زیارت ندارد .

برای نمونه ، وقتی کسی به حرم مطهر حضرت معصومه (سلام الله علیها) در قم یا حرم حضرت عبد العظیم حسنی (علیه السّلام) در شهر ری مشرف می شود ، در آداب زیارت ایشان ، نمازی با عنوان نماز زیارت سفارش نشده است . البته بهتر است که زائر ، بعد از زیارت ایشان دو رکعت نماز بخواند و ثوابش را به ارواح آن بزرگواران هدیه کند ؛ به این نماز ، «نماز هدیه» گفته می شود . البته در میان غیر معصومان ، فقط در آداب زیارت حضرت ابوالفضل العباس (علیه السّلام) خواندن نماز زیارت وارد شده و توصیه گردیده است که این مورد مطلبی استثنایی است . هم چنین ، در بیان شرایط زیارت غیر معصومان (علیهم السّلام) از غسل زیارت هم یاد نشده است . این در حالی است که اگر کسی به حرم حضرت رضا (علیه السّلام) یا معصومی دیگر مشرف شود ، لازم است ، برای رعایت آداب زیارت ایشان ، دو رکعت نماز با نیت «نماز زیارت» بخواند که در رکعت اول سوره ی یاسین و در رکعت دوم سوره ی الرحمن تلاوت شود . این تأکید ما را متوجه فضیلت خواندن سوره ی شریفه ی یاسین می کند . تلاوت این سوره نماز آدمی را آن چنان تعالی می بخشد که آن را شایسته و هم ردیف مقام انسان کامل و امامان معصوم (علیهم السّلام) می گرداند .

البته ، خواندن دو رکعت نماز در زیارت معصومان حداقل «نماز زیارت» و مشهور بین همگان است ؛ اما نماز زیارت ، در اصل و حقیقت ، هشت رکعت است . در روایت آمده است امام صادق (علیه السّلام) می فرماید : نماز زیارت هشت یا شش یا چهار رکعت و در نهایت دو رکعت است و افضل آن ها هشت رکعت می باشد . (1)

ص: 39

1- قال الصادق (علیه السّلام) : (فَإِنَّ صَلَاةَ الزِّيَارَةِ ثَمَانِيَّةٌ أَوْ سِتَّةٌ أَوْ أَرْبَعَةٌ أَوْ رَكْعَتَانِ وَأَفْضَلُهَا ثَمَانٌ). کامل الزیارات / 288 ، باب 96 ، رقم 7 ؛ بحار الأنوار، ج 368/98؛ مرآة الکمال ، ج 3 / 214 2016.

بنابراین بسیار مناسب است که انسان برای کامل کردن زیارت هشت رکعت نماز زیارت بخواند که می تواند دو رکعت آن را با سوره ی یاسین و الرحمن به جا آورد و بقیه را با سوره های (إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ) و (قُلْ هُوَ اللَّهُ) بخواند .

گفتنی است چنان چه کسی در نماز زیارت به هر دلیلی موفق به خواندن سوره ی «یاسین» یا «الرحمن» نشود یا اگر در دو رکعت سوره های «یاسین» و «الرحمن» خوانده است و در رکعات دیگر توفیق خواندن آن دو سوره را نداشته باشد می تواند سوره ی (إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ) را به قصد سوره ی «یاسین» و سوره ی شریفه ی «توحید» را به قصد سوره های «الرحمن» بخواند . بنا به روایتی از امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) از جمله فضایل سوره های (إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ) و (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) این است که به قصد هر سوره ای خوانده شود ، خدای متعال ثواب همان سوره را به خواننده آن می بخشد. (1)

ص: 40

1- التوقيع عن صاحب الزمان : (و إذا تَرَكَ سُورَةَ مِمَّا فِيهَا الثَّوَابُ ، وَقَرَأَ «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» وَإِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فَصَدَّ لَهُمَا أُعْطِيَ ثَوَابَ مَا قَرَأَ وَ ثَوَابَ السُّورَةِ الَّتِي تَرَكَ ،) . وسائل الشيعه، ج 4/760، ح 6 ، باب 23 از ابواب القراءة في الصلاة ؛ مستمسك العروة الوثقى، ج 6/283 ؛ الاحتجاج ، ج 2/303.

منظور از دستور العمل ها و ختومات ، در این کتاب خواندن «سوره ی مبارکه یاسین» است به تعداد معین و با رعایت شرایط خاص و در زمان های مخصوص ، مطابق دستور بزرگان معنوی و قرانی .

البته این دستور العمل ها و ختومات را خود این بزرگان یا سینه به سینه از اساتید خویش فرا گرفته اند یا با ریاضت و خلوت نشینی و مراقبت اثری را کشف کرده اند و دستور العملی را در اختیار دیگران گذاشته اند و یا این که از طریق امامان معصوم (علیه السلام) به آن ها واصل گشته اند و این مطلب هم غیر ممکن نیست که ، مستقیم یا غیر مستقیم ، امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) دستور العمل خاصی را به فردی فرموده باشند و آن فرد ، به جهت رعایت ملاحظات خاص ، انتساب و اسناد به آن حضرت را حذف کند و فقط دستور العمل را برای دیگران بیان دارد؛ بنا بر این ، منشأ و منبع دستور العمل ها را یکی از امور یاد شده می توان دانست .

یاد آوری این نکته لازم است که دستور العمل ها از سنخ مطالبی نیستند که به سادگی بتوان آن ها را در صفحات کتاب ها و سخن سخنوران پیدا کرد و یا هر عالم یا دانشمندی این مقام و منزلت را داشته باشد که بتواند در امور معنوی و رسیدن به مقصد های الهی دستور العمل قرآنی صادر کند ؛ بلکه این اقبال و سعادت تنها نصیب عالمی سالک است که سالیان درازی را در طی مراحل ، کسب مقامات معنوی و رنج تحصیل کمالات و ریاضت های الهی سپری کرده باشد و هم چنین نزد استادی به مقصد رسیده زانوی تلمذ و شاگردی به زمین زده و توانسته باشد بهره ای از حقایق معنوی را نصیب خود کند . از چنین فردی است که گاهی دستور العملی به یادگار به دیگران می رسد ؛ بنا بر این دستور العمل و ختم های مجرب قرآنی غنیمت های روزگار و مطالبی ناب و نکته هایی نفیس و کمیاب می باشد که کم آن ها هم بسیار است ، و قدر آن ها را هم ، معدودی از اشخاص می شناسند .

هم چنین یاد آوری این نکته لازم است که برخی از این دستور العمل ها ، برای عموم مردم بیان گشته اند که در این صورت خواندن آن ها هیچ گونه اجازه و اذنی لازم ندارد ؛ مانند خواندن یاسین در هر روز یک مرتبه و یا چند مرتبه که آثار بسیار فراوانی را به جای می گذارد و انجام آن اجازه ی کسی را نمی خواهد و همگان می توانند آن را بخوانند و از فوائد و نتایج آن بهره مند شوند . در مقابل ، برخی از دستور العمل های خاص وجود دارند که تنها با اذن و اجازه استاد ثمر بخش می باشند و هر فردی نمی تواند آن ها را بدون اجازه و دستور اجرا کند که در این باره در فصل «آداب خواندن ختومات» تذکراتی آمده است که می توان به آن رجوع کرد .

درباره سوره ی مبارکه ی یاسین ، ختومات و دستور العمل های سبک و سنگین بسیاری وجود دارد که در این مجال آوردن همه ی آن ها ممکن نیست .

در این فصل، فقط به آوردن برخی از ختومات بسنده می‌کنیم، به یقین انسان‌های پاک نهاد از ثمره‌ی این شجره طیبه بهره‌مند خواهند شد و در پرتو این خورشید درخشان دل‌های پاک و فطرت‌های سالم آن‌ها روشنی خواهد یافت.

1. دستور العمل کامل

استاد علامه محمد رضا حکیمی - دامت توفیقاته - از بزرگان علم و عمل و معنویت است که محضر اساتید بزرگی هم چون: علامه حاج شیخ مجتبی قزوینی - قدس سره - سید ابو الحسن حافظیان - رحمة الله علیه - و حاج شیخ علی اکبر الهیان - رحمة الله علیه - را درک کرده و توانسته است از خرمن پر فیض آن بزرگواران بهره‌وفی‌ببرد و فیوضات مهمی به دست آورد. ایشان در انجام ختومات یاسین قدمی راسخ و استقامتی کم‌نظیر دارند؛ از این رو، گفتار و توصیه‌های ایشان درباره‌ی یاسین تأثیری قطعی دارد و اثر دائمی و ماندگاری در دل‌ها بر جای خواهد گذاشت. آن‌چه در ذیل می‌آید، نوشتاری است از آن بزرگوار که به درخواست نویسنده‌ی کتاب، تحریر فرموده‌اند و اکنون فرا روی شما عزیزان قرار دارد. (1)

استاد علامه محمد رضا حکیمی: علمای بزرگ تربیت معتقدند که «مرئی کامل» کسی است که بخواهد و بکوشد، تا در زمان حیات خویش، تربیت شدگانش به حقیقت‌ها و معرفت‌های نظری و عملی - که خود او به آن‌ها متخلق است - برسند و واجد مرتبه‌ای که او شده است بشوند و در خود سازی به

ص: 43

1- جهت آشنایی با شخصیت علامه محمد رضا حکیمی مراجعه شود به قسمت آشنایی با بزرگان اهل معنا و معرفت.

از همین جاست که می بینیم حضرت امام حسین (علیه السلام) در شب عاشورا، هنگامی که اصحاب خالص او مشخص شدند، بنا بر قول نقل شده، دو انگشت خود را در برابر آن جمع با ایمان، با صفا و شجاع می گیرند و می فرمایند: «بیاید و میان دو انگشت مرا بنگرید». آنان نگاه می کنند و مقامات خود را در جهان بعد می بینند و بدین گونه امام آن خالصانِ مخلص و مجاهد را به مرحله ای از مقام «نفس مطمئنه» بالا می برند و اصحاب و یاران با وفای خود را به مرتبه ای مهم از «رؤیت ملکوتی»، در عین حضور در عالم «ملک»، می رسانند؛ و اگر کسانی از آن ها به مرتبه ای رسیده بودند، به مرتبه ای بالا تر سیر می دهند.

این امر موجب شد تا، افزون بر سیر و صعود باطنی، حالت اطمینان بیشتری به اصحاب دست دهد و روحیه ای آنان بسیار راسخ تر شود و جمعیتی کوچک، در برابر انبوه دشمن، آن گونه ایستادگی کند و به جهاد سنگین و بزرگ دست زند که حماسه ای بی نظیر، در طول تاریخ انسان به نام «عاشورا» خلق شود؛ حماسه ای که همواره امواج آن در جام خورشید می ریزد و بر سر آبادی ها می خروشد.

به این ترتیب، حضرت امام حسین (علیه السلام)، در مقام یک امام و مربی الهی، خواستند مرتبه ای از مقام خود را که همان مقام والای «نفس مطمئنه» است - به یاران خویش نیز عطا کنند تا آنان بر حسب استعداد های خود - در همین دنیا و پیش از مرگ و شهادت - از آن مقام برخوردار گردند، که فیض به قدر قابلیت است و ظهور به قدر استعداد .

پیش از آن نیز، در سیره و روش تربیتی پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) به این امر

مهم بر می خوریم و می نگریم که آن مرئی اکبر، در نهایت صمیمیت و صفا، به تبلیغ دین خدا و خواندن آیات قرآن کریم بر مردم و عمل به آن آیات و بیدار کردن نفوس و ساختن روح افراد امت - به ویژه مستعدان و پذیرندگان آداب تربیت الهی و پردازندگان به اعمال صالح ظاهری و باطنی (بدنی و قلبی) - می پردازند. در این باره تلاش می کنند تا هر کس، به اندازه ی استعداد خود، فردی کامل شود و در پیمودن مراحل معرفت و انسانیت الهی خود پا جای پای پیامبر خویش گذارد و به معنای واقعی انسانی «قرآنی» و انسانی «محمّدی» شود.

از جمله شواهد بسیار با اهمیت این موضوع، تأکیدی است که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) بر فراگیری سوره ی مبارکه ی «یاسین» و ژرف یابی انوار و اسرار این سوره ی بس عظیم درباره ی همه داشته اند. ضمن حدیثی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرموده اند: (لَوَدِدْتُ أَنَّهُا فِي قَلْبِ كُلِّ إِنْسَانٍ مِنْ أُمَّتِي؛ یعنی به خدا دوست داشتم که سوره ی «یاسین» در قلب هر یک از افراد امت من جای گیرد و جاری گردد و هر مسلمانی که به قرآن کریم گرویده است، حقایق و روحانیت این سوره را دریابد). (1)

سوره ی مبارکه ی «یاسین» قلب قرآن است؛ یعنی حیات قرآن و عصاره ی قرآن کریم محسوب می شود چنان که در احادیث هم از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) و هم از حضرت امام جعفر صادق (علیه السلام) رسیده است که فرموده اند: (إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ قَلْبًا وَقَلْبُ الْقُرْآنِ يَس؛ یعنی هر چیزی حتماً قلبی دارد و قلب قرآن سوره ی یاسین است). (2)

ص: 45

1- بحار الأنوار، ج 291/92، چاپ تهران و ج 291/89، چاپ بیروت.

2- مجمع البیان، ج 413/8، چاپ 5 جلدی.

اکنون بنگرید که اگر حیات باطنی قرآن (کتاب آسمانی)، وارد حیات باطنی انسان شود و انسان به حقایق سوره ی «یاسین» برسد و قلب قرآن آسمانی بر قلب انسان زمینی بتابد و این دو قلب بر هم منطبق گردند و یکی شوند، انسان به چه مرتبه ای از علم و قدرت و معرفت و خدا شناسی صعود می کند و اعتلا می یابد؟! «یاسین» قلب قرآن است و معصوم قلب عالم است. یکی قلب خاص و دیگری قلب عام و انطباق دو قلب بر هم قهری است و از این جا باید دریابیم که پیوند قلبی یافتن با این سوره ی مبارکه پیوند یافتن با «نفسُ الرّحمان» است که مجالای بر خورداری از «نفحات دهریه» است.

از این رو، بزرگان اهل معنا و علمای باطن و اصحاب «ختومات» نیز به سوره ی «یاسین» عنایتی ویژه داشته اند و برای قرائت این سوره چندین طریق یاد داده اند و «ختم» های متعدد و متنوعی برای آن بر شمرده اند.

مرحوم حاج شیخ مجتبی قزوینی خراسانی (م: 1346 ش)، متعقّل سترگ و متألّه قرآنی که از بزرگان علمای جامع معقول و منقول و معارف ناب قرآنی بودند و در انواع علوم غریبه و علوم اشارات از سر آمدان روزگار به شمار می رفتند و به ویژه از اسرار قرآنی و «ختومات آیات» و «اسماء» اطلاعاتی وسیع و مهم داشتند و به مراحل عملی و تأثیری شگرف دست یافته بودند، فرمودند: «هر وقت، سوره ی «یاسین» یا ختمی از «ختومات» آن را می خوانید و به این سوره ی مبارکه متوسّل و متوجّه می شوید حاجت شما آن باشد که به حقیقت خود سوره برسید؛ زیرا حیف است که این سوره را برای مقصد دیگری بخوانید، چون هیچ یک از امور دنیایی قابلیت و ارزش آن را ندارد که انسان «یاسین» را برای رسیدن به آن بخواند».

یاران و دوستان خاصّ حاج شیخ مجتبی قزوینی خراسانی - که روحش در

جاودانان شاد باد - مشاهدات و حالات و تصرفات مهم و خاصی از آن انسان قرآنی بزرگ دیده و شنیده اند . در این باره ، خود ایشان می فرمودند : «من هر کاری که کرده ام ، از تصرفات و کرامات ، به برکت سوره ی «یاسین» بوده است» . (1)

در پایان این سخن کوتاه ، به مناسبت اشاره ای که به اهمیت خاص این سوره ی مبارکه شد و ذکر کردیم که از «قلب قرآن» به میان آمد یاد آور می شویم : از جمله اوقاتی که خواندن سوره ی «یاسین» و مداومت بر آن بسیار مفید و در احادیث نیز رسیده است ، خواندن این سوره به هنگام خواب است . شایسته است چهار ده صلوات با توجه به ارواح و باطن معصومین (علیهم السلام) قبل از خواندن سوره و چهار ده صلوات ، بعد از خواندن ، به قصد قربت بفرستید و ثواب این ذکر عظیم را به خود چهار ده معصوم (علیهم السلام) هدیه کنید . در بعضی از احادیث آمده است که یک بار صبح و یک بار شب این سوره را بخوانید ، لیکن برای خواندن سوره ی «یاسین» به هنگام خواب فواید فراوانی نقل شده است و برای «سیر در رؤیا» نیز ، در صورت طهارت و توجه ، حتماً آثاری دارد . به طور خلاصه ، باید گفت : مداومت بر خواندن این سوره - که قلب «قرآن کریم» است - به خصوص برای رسیدن به حقایق «معرفتی» و «قربی» و «حبّی» موجب برکات بسیاری خواهد بود .

برای تکمیل مطلب فوق یاد آوری دو نکته لازم است :

1. اگر انسان به هنگام خواب این سوره را بخواند ، بعد کاری پیش آید ، مثلاً از جای خواب خود برخیزد و به آن کار پردازد و سپس بیاید و بخوابد و دوباره سوره را نخواند ، همان خواندن اول ، خواندن پیش از خواب محسوب می شود .

ص: 47

1- جهت آشنایی با شخصیت آیت الله حاج شیخ مجتبی قزوینی خراسانی مراجعه شود به قسمت آشنایی با بزرگان اهل معنا و معرفت .

خوب است در وقت مسافرت یا شب‌هایی که نمی‌خواهد یا نمی‌تواند بخوابد، سوره را در همان وقت معهود هر شب بخواند و ترک نکند تا مداومت که شرط است، حاصل شود.

2. ممکن است این عمل، یعنی خواندن سوره در هر شب و مداومت بر آن، در آغاز، به نظر کاری سخت بیاید؛ اما چنین نیست و نباید تسلیم چنین وسوسه‌ای شد؛ زیرا آدمی، پس از چندین شب خواندن، سوره را از بر می‌کند، (که خود حفظ سوره نیز اهمیتی بسیار دارد) و سپس می‌تواند، در هر حال و در هر جا، حتی در رختخواب، آن را بخواند. اگر چه خواندن قرآن کریم از روی قرآن و با نگاه کردن به خط قرآن ثواب بیشتری دارد؛ چنان‌که در احادیث به آن تصریح شده است. برای خواندن این سوره به بیش از چند دقیقه وقت احتیاج نیست. پس، خواندن آن غنیمت است و نباید کوتاهی و تنبلی کرد؛ البته هر چه با توجه بیشتر و تأمل ژرف تر و ادای بهتر کلمات و حواس جمع بخواند و سعی کند تا کلمات کتاب الهی به گوش دلش برسد، بسیار بهتر و مؤثرتر خواهد بود؛ لکن اصل خواندن نیز آثار خود را دارد که باید از آن غافل نماند.

«لَلّٰهُمَّ وَوَقَّفْنَا لِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى بِحُرْمَةِ وَّلِيِّكَ الْمَهْدِيِّ (عجل الله تعالى فرجه الشريف)» .

2. اهدای ثواب به حضرت زهرا (سلام الله علیها)

شنیده بودم که حضرت آیت الله العظمی وحید خراسانی - دام ظلّه - درباره‌ی سوره‌ی «یاسین» مراقبتی دارند؛ خودشان هر روز صبح می‌خوانند و به شاگردان خویش هم فرموده بودند که هر روز صبح سوره‌ی یاسین را بخوانند! در محفلی خدمت ایشان رسیدم و سوال کردم آیا شما نسبت به «سوره‌ی مبارکه‌ی یاسین» توصیه‌ای ویژه داشته‌اید؟ فرمودند: «بلی سوره‌ی «یاسین» را هر روز صبح بخوانید

و ثواب آن را هم به حضرت زهرا (سلام الله علیها) هدیه کنید». این مطلب را، دوبار، تکرار کردند و تأکید بر این بود که ثواب قرائت این سوره به حضرت زهرا (سلام الله علیها) هدیه گردد. من این مطلب را شنیدم و از خدمت شان خارج شدم. دو یا سه ماه بعد، خداوند زیارت مدینه ی منوره و مکه مکرمه را نصیب این جانب فرمود. در آن سفر، طبق معمول، همراه زائران به زیارت و دیدن اماکن و آثار تاریخی مکه از جمله به مکان خانه ی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) رفتیم و در آن جا خطاب به مردم گفتم: این جا محل زندگی و عبادت پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) بوده است و پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) از این جا به معراج رفته اند. این خانه فضایل بسیار دارد و از برترین آن ها این است که این جا محل نزول سوره ی «یاسین» است. یک روز، پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) در همین خانه تشریف داشتند که شنیدند از پشت در سر و صدایی می آید و همه ای بلند است. از شکاف در نگاه کردند و دیدند که کفار قریش و دشمنان و همه ی آن افراد لجوج و عنود جمع شده اند و در حال غضب و با خشونت به پیامبر نا سزا می گویند و قصدشان کشتن و از بین بردن ایشان است پیامبر با دیدن قیافه های غضبناک آنان از قصدشان مطلع گردیدند. در خانه قدم می زدند و فکر می کردند که چه کنم؟ در خانه بمانم، تا کی؟ بیرون بروم چطور؟ در همین زمان، جبرئیل بر رسول خدا نازل شد و سوره ی «یاسین» را آورد و به ایشان عرض کرد: در حالی که سوره ی یاسین را می خوانید، از در خانه بیرون بروید. حضرت شروع به خواندن این سوره کردند:

(بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * يَس * وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ * إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ * عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ . . . وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ).

«یس»، سوگند به قرآن در بر دارنده حکمت، که تو یقیناً از جمله کسانی

هستی که به رسالت فرستاده شده اند به قرآن سوگند که تو بر راه راست قرار داری؛ راهی که به خدا منتهی می شود و تو را به خوش بختی می رساند... و ما از پیش روی آنان حجابی و از پشت سرشان حجابی قرار داده ایم، به گونه ای که اطراف شان را پوشانده ایم از این روی نمی بینند و هدایت نمی شوند.

پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) در منزل را باز کرده، بیرون رفتند و مشاهده فرمودند که آنان نشسته اند و گویا ایشان را نمی بینند. پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) آهسته گام برداشتند و در کنار آن ها ایستادند و به آنان نگاه کردند و آن ها، هم چنان مشغول ناسزا گویی بودند سپس مقداری خاک بر داشتند و بر سر آنان پاشیدند که در واقع، خاک مرگ بود که بر سر آن ها می نشست.

آنان دیدند که گرد و غباری بر سر و صورت شان می ریزد! آن را پاک می کردند، ولی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) را نمی دیدند. در تاریخ آمده است که این اشخاص همگی در جنگ بدر کشته شدند. پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به مسجد الحرام تشریف بردند. فردی که از جلوی آن جمعیت می گذشت وقتی اجتماع آنان را دید، پرسید: چرا این جا نشسته اید؟ گفتند: آمده ایم امروز کار را با محمد یک سره کنیم. گفت: «محمد» در مسجد الحرام بود. شما برای چه این جا نشسته اید؟! آنان به یک دیگر نگاه کردند و با ناراحتی و شکست خورده محل را ترک کردند.

این ماجرا، بلافاصله پس از نزول سوره ی «یاسین» بوده است و نشان می دهد که این سوره از همان ابتدا با اعجاز همراه بوده، در همان بار نخست که بر زبان پیامبر جاری شده، اعجاز آفریده و حلّ مشکل کرده است. این شأن و مرتبت منحصر به آن زمان نیست؛ بلکه همواره به همراه این سوره بوده است.

پس از بیان این ماجرا برای حُجّاج، گفتار مرحوم علامه حاج شیخ مجتبی قزوینی را که به خواندن چهار ده صلوات در قبل و بعد از این سوره سفارش

کرده بودند و هم چنین توصیه ی آیه الله وحید خراسانی درباره ی اهدای ثواب قرائت این سوره به حضرت زهرا (سلام الله علیها) را یاد آور شدم. بعد از گفتن این مطلب، فردی در میان جمعیت از شنیدن آن ابراز خوش حالی کرد. با خود گفتم: چون ایشان مقلد آیه الله وحید خراسانی است، از بیان این مطلب خوش حال شده است. شخص مذکور، فردای آن روز نزد من آمد و گفت: من در مشهد هستم به فضل خدا، هر روز به زیارت آقا علی بن موسی الرضا (علیه السلام) مشرف می شوم و سوره ی «یاسین» را در آن جا می خوانم. یک روز، در موقع بیرون آمدن از حرم دیدم آقای به من نگاه می کند و در حالی که چهره ای خندان دارد، به طرف من می آید؛ همین که به من نزدیک شد، گفت: «شما که سوره ی یاسین را می خوانید ثواب آن را به حضرت زهرا (سلام الله علیها) هدیه کنید! بعد از این گفتار یادم نمی آید، آن فرد چه شد و کجا رفت».

در این موقع فهمیدم که خوش حالی وی، در بین جمعیت، به این دلیل بوده است، لذا به او گفتم: آن آقا به احتمال زیاد، یکی از اصحاب و یاران حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) بوده که این پیام را به شما رسانده است. (1)

3. قلب یاسین

یکی از بزرگان اهل معرفت که در مدرسه ی اهل بیت (علیهم السلام) خود را پرورانده و توانسته است بر اثر سلوک شرعی و آشنایی با معارف الهی خود را از دنیای ظلمانی جدا و به درگاه قرب الهی برساند، زاهد وارسته و عالم سالک مرحوم میرزا علی اکبر معلم دامغانی - رحمة الله علیه - بود. ایشان با ریاضت های شرعی،

ص: 51

1- جهت آشنایی با شخصیت آیت الله العظمی وحید خراسانی مراجعه شود به قسمت آشنایی با بزرگان اهل معنا و معرفت.

اشتغال های ذکری و خلوت های معنوی توانست و توفیق یافت ، بهره هایی از حقیقت قرآن را نصیب خویش سازد ، این عالم والا مقام توانسته بود در پرتو «سوره ی مبارکه ی یاسین» مقام های معنوی و روحانی را به سلامت بیماید و بدون لغزش تا پایان عمر در این مسیر قرار داشته باشد . از جمله درباره ی سوره ی شریفه ی «یاسین» دستور العمل های بسیاری را از خود به یادگار گذاشت .

استادان ما از این مرد وارسته و بزرگوار حالات و کراماتی ویژه نقل می کنند و ایشان را از جمله ی اهل حقیقت می دانند . معلم دامغانی همان انسان وارسته و برجسته ای است که با امام خمینی - رحمة الله علیه - مکاتبه و مراوده های سری و صمیمانه ای داشته و هر دو سال ها در درس آقای حاج شیخ عبد الکریم حائری شرکت می کردند و از آن جا بود که رابطه ی عمیق و دوستانه میان آن دو ایجاد شد . امام حدود سی و چهار ساله بودند و مرحوم معلم دامغانی هم در همین سن بودند . در روز های آخر عمر شریف حضرت امام خمینی - رحمة الله علیه - میان این دو بزرگوار ملاقاتی برقرار بوده است . خانم دکتر فاطمه طباطبایی (عروس امام) درباره ی این ملاقات می گوید : «یک روز ، آقای معلم به ملاقات ایشان آمدند . من آقای معلم دامغانی را نمی شناختم ولی می دانستم که انگشتی دست امام هدیه ی ایشان است» . خود حضرت امام هم در پاریس به من فرمودند : «این انگشت را آقای معلم به من هدیه کرده است» . در این دوران هم گاهی صحبتی از آقای معلم می شد و من هم می شنیدم ، آقای معلم آمد در اتاق ، پایین تخت امام ایستاد . نه ایشان حرفی زد و نه امام ؛ بعد از سلام فقط به یک دیگر نگاه می کردند . فقط و فقط نگاه ، آقای معلم نگاه می کرد و دعا می خواند ، امام هم فقط نگاه می کرد . حرف این دو منحصرأ با چشم بود ، به جای این که با زبان باشد ؛ یعنی با خیره شدن بسیاری مطالب را به هم می گفتند .

بعد آقای معلم خدا حافظی کرد و رفت و من بسیار منقلب شدم .

خانم زهرا اشراقی نوه ی حضرت امام - رحمة الله عليه - نیز در این باره می گوید : «پس از رفتن آقای معلم ، از امام پرسیدم : معلوم است شما به آقای معلم علاقه ای ویژه دارید؟ ایشان گفتند : بلی ، نمی دانم که چرا این قدر ما یک دیگر را دوست داریم . با آن که در سنین جوانی هر یک در وادی خاصی بودیم ، ولی یک دیگر را بسیار دوست داشتیم این گونه به نظر می رسید که بین ایشان و آقای معلم رابطه ی مراد و مریدی حکم فرما بود» .

اکنون بسیار خرسندیم که از این سالک بزرگوار در این جا دو دستور العمل درباره «سوره ی مبارکه ی یاسین» بیاوریم .

1. مربوط به تکرار آیه ی : (سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ) است .

این آیه ی شریفه ، نزد اهل معنا و معرفت ، قلب «یاسین» به شمار می آید ؛ از این رو، آن بزرگوار فرموده اند :

به منظور بر آورده شدن حوائج مهم خود ، «سوره ی مبارکه ی یاسین» را بخوانید ؛ به این صورت سه آیه ی اول آن را سه مرتبه تکرار کنید و وقتی به آیه ی شریفه (سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ) رسیدید ، آن را هفتاد مرتبه بخوانید و سپس بقیه سوره را تا پایان ادامه دهید .

2. طریقه ی ختم دیگری که ایشان برای بعضی از بزرگواران همراه خویش بیان داشته اند ، بدین صورت است : تا چهل روز «سوره ی مبارکه ی یاسین» ، هر روز هفت مرتبه و با توجه قرائت گردد و در هر مرتبه آیه ی اول که همان یس می باشد هفت مرتبه خوانده شود .

یکی از حسن های طریقه ی ختم دوم این است که در عین این که تا چهل روز ادامه دارد ، برای نوع افراد سنگین و غیر قابل انجام نیست ؛ از این رو

ص: 53

کسانی که مایل به انجام ختومات «سوره ی مبارکه ی یاسین» هستند ، کاملاً می توانند از آن بهره مند گردند ، به جهت این که روحیه آن ها در این مدت تغییر می کند و ان شاء الله به مقصد و هدف خود نیز می رسند . (1)

4. تلاوت «یاسین» در روز جمعه و شب ها

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود : «کسی که سوره ی «یاسین» را در شب ها بخواند ، خداوند او را می آمرزد .» (2)
هم چنین فرمودند : هر کس ، در روز جمعه سوره ی «یاسین» و «صافات» را بخواند و سپس حاجتی از خدا بخواند حاجت او بر آورده خواهد شد . (3)

5. «یاسین» همراه صد آیه از قرآن

حضرت امیر المؤمنین (علیه السلام) فرمودند : «کسی که صد آیه از قرآن را بخواند و بعد از آن ، هفت مرتبه ، بگوید : «یا الله» ، پس اگر بر سنگی نفرین کند ، هر آینه آن سنگ را از جای خود حرکت می دهد».

در روایتی دیگر آمده است که به منظور دفع بلا- بعد از هفت مرتبه «یا الله» گفتن بگوید : «اللهم اذفع عنا البلاء» ؛ یکی از بزرگان می فرماید : به تجربه ثابت شده است که اگر همراه صد آیه ی یاد شده ، یک مرتبه سوره ی «یاسین» را بخواند ، حتماً حوائج مهم او بر آورده خواهد شد .

ص: 54

-
- 1- جهت آشنایی با شخصیت میرزا علی اکبر معلم دامغانی مراجعه شود به قسمت آشنایی با بزرگان اهل معنا و معرفت.
  - 2- قال رسول الله : (مَنْ قَرَأَ «يس» فِي لَيْلَةِ ابْتِغَاءِ وَجْهِ اللَّهِ غُفِرَ لَهُ) . بحار الانوار ، ج 291/92.
  - 3- (مَنْ قَرَأَ يَسَ وَ الصَّافَاتِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ثُمَّ سَأَلَ اللَّهَ أَعْطَاهُ سُؤْلَهُ) بحار الانوار ، ج 296/92.

6. خواندن در نیمه ی شب

از جمله مواضعی که مظانّ بودن اسم اعظم خداوند است، آیه ی (سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ) است که خواندن آن، در نیمه ی شب، به لحاظ خلاصی از غم ها و تحقق مطالب نافع است.

7. خواندن در شب نیمه ی شعبان

سزاوار است که در شب نیمه ی شعبان، سه مرتبه «سوره ی مبارکه ی یاسین» را بخوانند؛ یکی به قصد طول عمر، دیگری به قصد وسعت رزق و سوّم به قصد سلامت تن و دفع بلیات؛ سپس این دعا را بخوانند: (اللّهُمَّ اِنَّكَ عَلِيمٌ ذُو اَنَاءَةٍ وَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِحُكْمِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ).

8. ختمی مجرب

در کتاب شریف خزائن، اثر جاودان، عالم کامل ملا احمد نراقی - رحمة الله عليه - طریقه ی ختمی از سوره ی یاسین آمده است (البته این مطلب را ایشان به صورت رمز آورده اند که رمز گشایی شده است). می توان آن را نوعی غنیمت به حساب آورد. ایشان اجازه داده اند که تلاوت کننده ی «سوره ی مبارکه ی یاسین» به یکی از سه صورت زیر عمل کند.

الف) خواندن «سوره ی مبارکه ی یاسین» هفتاد مرتبه در یک مجلس و در یک روز. سپس، هر گاه، شخص به آیه ی شریفه ی (سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ) می رسد آن را ده بار بخواند.

ب) خواندن هفتاد مرتبه «یاسین» در هفت روز؛ یعنی روزی ده بار سوره ی

«یاسین» تلاوت شود . باز در هر مرتبه آیه ی شریفه ی (سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ) ده بار خوانده شود .

ج) خواندن هفتاد مرتبه سوره ی «یاسین» در ده روز ؛ یعنی روزی هفت بار «یاسین» خوانده شود تا روز دهم که جمعاً هفتاد بار می شود . در این طریقه هم ، تلاوت کننده در هر مرتبه باید آیه ی (سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ) را ده بار تلاوت کند .

اکنون نیاز است که نکته هایی درباره ی این شیوه ی ختم «یاسین» یادآوری شود .

نخست آن که تعلیم دهنده ی این ختم عالم جامع و کامل ملاً احمد نراقی است . وی پدیده آورنده ی کتاب مهم اخلاقی «معراج السعادة» است که برخی بزرگان ما آن را کتاب بالینی خوانده اند ؛ زیرا نویسنده به شناخت نفس آدمی پرداخته ، زیبایی ها و زشتی های اخلاقی و رفتاری را شناسانده و سپس نسخه های درمان آدمی را به دست داده است . بنابراین ، گوینده ی طریقه ی ختم «یاسین» خودش یک معلم اخلاق و دارای شخصیتی بارز و جایگاهی بلند در بین علمای قرون اخیر است .

ایشان در علوم گوناگون از جمله فقه ، اصول فقه ، حدیث ، رجال ، درایه ، ریاضیات ، نجوم ، حکمت ، کلام ، اخلاق ، ادبیات و شعر سر آمد علمای زمان خود بوده است .

هوش سرشار و عمق تحقیقات و وسعت تتبع آن بزرگوار از ایشان چهره ای کم نظیر ساخته است . نگاهی گذرا به تألیفات متعدد آن بزرگ مرد ، که در موضوعات گوناگون به نگارش در آمده ، انسان را به حیرت می اندازد . این ختم «یاسین» از جانب پایگاهی بلند و شخصی چنین بزرگوار به ما رسیده است

و بدین جهت است که از آن با اهمیت یاد می شود و در بین بزرگان و دانشمندان دینی و اهل معنا رواج بایسته یافته است.

نکته ی دوم این است که ختم «یاسین» ملا احمد نراقی طریقه ای است که بسیاری از مردم از آن شناخت دارند و به دیگران توصیه می کنند؛ از این رو افراد بسیاری را می نگریم که در آثار و اقوال خود از کتاب «خزائن» نراقی و ختم «یاسین» او یاد کرده اند. این امر بدین جهت است که قطعاً بزرگان ما از طریق ختم «یاسین» نراقی به حاجت های خود دست یافته اند و در نتیجه آن را ستایند و رواج می دهند و از نتایج شگفت آن سخن می گویند و این امر سبب گشته تا این دستور العمل و ختم میان افراد شایع گردد.

نکته ی سوم و خصوصیت بارز دیگر این ختم آن است که برای انجام و عمل به آن «راه های گوناگون و آسانی» وجود دارد که هر کس، به تناسب حال خود، می تواند یکی را انتخاب کند و آن طور نیست که در برخورد اول احساس سنگینی کند و بگوید این عمل از عهده من خارج است و آن را رها کند. از این رو، می توان از صورت های آسان تر شروع کرد و به مقصد رسید. برای مثال کسی که در خود نمی بیند در یک مجلس هفتاد مرتبه سوره ی «یاسین» را بخواند، می تواند صورت دیگر را انتخاب کند و مثلاً در یک مجلس ده مرتبه آن را بخواند. یا از صورتی دیگر استفاده کند که در یک مجلس هفت مرتبه بخواند. بنا بر این، وجود صورت های گوناگون برای این ختم موجب جذب افراد با حوصله ها و فرصت های گوناگون است. البته من خود بزرگانی را می شناسم که مکرراً صورت اول این ختم را، حتی در حالی که روزه دار بوده اند، به جا آورده اند. اینان همیشه آن ایام را برای خود غنیمتی محسوب می دارند و یاد آن را موجب طراوت و شادابی روح می دانند و توفیقات به دست آمده از آن ختم

را همواره همراه دارند و از آن بهره مند هستند .

امید است هر کس و هر گروهی از علاقه مندان به «یاسین» ظرفیت روحی خود را در نظر بگیرند و شیوه ای را در ختم یاسین انتخاب کنند که تا آخر استمرار داشته باشد ؛ زیرا آهسته و پیوسته رفتن سالک الی الله تضمین کننده ی موفقیت های بزرگ و درخشان او در آینده خواهد بود . (1)

در حدیث شریف از حضرت علی (علیه السلام) هم آمده است که کار نیک و مستمر هر چند اندک باشد ، بهتر است از کار نیک و ناتمام . (2)

9. برآورده شدن حاجت

منقول است که هرکس ، ده روز پس از نماز صبح و قبل از سخن گفتن با کسی ، اول دعای ذیل را ده مرتبه و سپس سوره ی مبارکه ی «یاسین» را به قصد هر حاجت مهمی بخواند ، آن حاجت روا شود . راوی حدیث گوید : اگر حاجت او روا نشود ، بر من لعنت کند ؛ چرا که اسم اعظم خداوند در این دعاست . دعا این است : «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَا قَدِيمُ يَا دَائِمُ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا فَزْدُ يَا وَتْرُ يَا وَاحِدُ يَا أَحَدُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

ص: 58

1- یاد آوری ختم یاد شده در کتاب شریف خزائن ، صفحه 102 بدین صورت آمده است : * فائده : 2/ج 2/ او 3/ج 1/ او 2/ز 4/ او 3/د 3/ج 1/ او 70 مرتبه در یک مجلس یا در ده روز هر روز هفت مرتبه یا در هفت روز ده مرتبه با تکرار 1/ه- 2/د 1/ 3/د 1/ او 2/ب 2/د تا آخر آیه در هر دفعه ده مرتبه . مراد از رمز اول «طریقه ختم یاسین» است و مقصود از رمز دوم ، (سَلَامٌ قَوْلًا - مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ) . جهت آشنایی با شخصیت آیت الله ملا احمد نراقی مراجعه شود به قسمت آشنایی با بزرگان اهل معنا و معرفت .

2- امام علی (علیه السلام) : (قَلِيلٌ يَدُوْمٌ خَيْرٌ مِنْ كَثِيْرٍ مُنْقَطِعٍ) . غرر الحکم و درر الکلم ، حرف القاف ، ح 16

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ» . (1)

10. تلاوت بیست و یک مرتبه سوره «یاسین»

برای تحقق هر حاجت و رفع هر مشکل ، ختم سوره ی مبارکه ی «یاسین» به این صورت است که از روز جمعه شروع کند تا روز پنج شنبه ، هر روز سه مرتبه بخواند تا در طول هفته ، بیست و یک مرتبه خوانده شود ؛ هر روز ، بعد از سه مرتبه خواندن سوره یاسین ، دعای «یا مَنْ تُحِلُّ بِهِ عَقْدَ الْمَكَارِهِ» از صحیفه سجادیه را - که در ذیل آمده - بخواند

ص: 59

1- کتاب المخازن ، ج 109/1.

(وَكَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا عَرَضَتْ لَهُ مُهِمَّةٌ أَوْ نَزَلَتْ بِهِ مُلِمَّةٌ وَعِنْدَ الْكَرْبِ .

يَا مَنْ تُحَلُّ بِهِ عَقْدُ الْمَكَارِهِ وَيَا مَنْ يُفْثَأُ بِهِ حَدُّ الشَّدَائِدِ وَيَا مَنْ يُلْتَمَسُ مِنْهُ الْمَخْرَجُ إِلَى رَوْحِ الْفَرَجِ (1) ذَلَّتْ لِقُدْرَتِكَ الصَّعَابُ، وَتَسَبَّيْتُ
بِلُطْفِكَ الْأَسْبَابُ، وَجَرَى بِقُدْرَتِكَ الْقَضَاءُ، وَمَضَتْ عَلَيَّ إِزَادَتُكَ الْأَشْيَاءَ (2) فَهِيَ بِمَشِيئَتِكَ دُونَ قَوْلِكَ مُؤْتَمِرَةٌ، وَبِإِزَادَتِكَ دُونَ نَهْيِكَ
مُنْزَجِرَةٌ. (3)

أَنْتَ الْمَدْعُوُّ لِلْمُهَيْمَاتِ، وَأَنْتَ الْمَفْرُوعُ فِي الْمُلِمَّاتِ، لَا يَنْدَفِعُ مِنْهَا إِلَّا مَا دَفَعْتَ، وَلَا يَنْكَشِفُ مِنْهَا إِلَّا مَا كَشَفْتَ (4) وَقَدْ نَزَلَ بِي يَا رَبِّ مَا
قَدْ تَكَادَنِي ثِقَلُهُ، وَالْأَمُّ بِي مَا قَدْ بَهَظَنِي حَمَلُهُ. (5) وَبِقُدْرَتِكَ أوردته عَلَيَّ وَبِسُلْطَانِكَ وَجْهَتَهُ إِلَيَّ. (6) فَلَا مُصْدِرَ لِمَا أوردتَ، وَلَا صَارِفَ
لِمَا وَجَّهْتَ، وَلَا فَاتِحَ لِمَا أَغْلَقْتَ، وَلَا مُغْلِقَ لِمَا فَتَحْتَ، وَلَا مُيسِّرَ لِمَا عَسَّرْتَ، وَلَا ناصِرَ لِمَنْ خَذَلْتَ. (7)

فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَافْتَحْ لِي يَا رَبِّ بَابَ الْفَرَجِ بِطَوْلِكَ، وَاكسِرْ عَنِّي سُدَّ لِمَطَانَ الْهَمِّ بِحَوْلِكَ، وَأَنْلِنِي حُسْنَ النَّظَرِ فِيَمَا شَكَّوْتُ، وَأَذِقْنِي
حَلَاوَةَ الصَّنْعِ فِيَمَا سَأَلْتُ، وَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَفَرَجاً هَنِيئاً، وَاجْعَلْ لِي مِنْ عِنْدِكَ مَخْرَجاً وَحِيّاً وَلَا تَشْغَلْنِي بِالْإِهْتِمَامِ عَنِ تَعَاهُدِ
فُرُوضِكَ، وَاسْتِعْمَالِ سُنَّتِكَ.. (8) فَقَدْ ضِيقْتُ لِمَا نَزَلَ بِي يَا رَبِّ ذُرْعاً، وَامْتَلَأْتُ بِحَمَلٍ مَا حَدَّثَ عَلَيَّ هَمّاً، وَأَنْتَ الْقَادِرُ عَلَيَّ كَشَفِ مَا
مُنِيْتُ بِهِ، وَدَفَعِ مَا وَقَعْتُ فِيهِ، فَافْعَلْ بِي ذَلِكَ وَإِنْ لَمْ أَسْتَوْجِبْهُ مِنْكَ، يَا ذَا الْعَرْشِ الْعَظِيمِ. (9)

ص: 60

دعای آن حضرت است به هنگامی که برای او مهمی پیش می آمد یا حادثه ای رخ می داد و به هنگام اندوه .

ای خداوندی که گره کارهای فرو بسته به تو گشوده می شود و سختی ها به تو آسان می گردد ، ای خداوندی که از تو خواهند رهایی از تنگنا ها را و یافتن آسودگی را . به قدرت تو دشواری خوار مایه گردد و به لطف تو اسباب کار ها ساخته آید . قضا به قدرت تو جاری است و هر چیز بر وفق اراده ی تو پدید آمده است پس آن اشیا به مشیت تو فرمان بر است و به گفتار آمرانه اش نیاز نیست ، به اراده ی تو باز داشتنی است و به گفتار باز دارنده اش نیاز نیست .

تویی آن که در مهمات بخواندش و در سختی ها به او پناه جویند . هیچ بلایی از سر ما نرود جز آن که تو آش برانی و هیچ اندوهی از دل ما رخت بر نبندد ، مگر آن که تو آش از میان برداری .

ای پروردگار من ، بر من مصیبت و بلایی رسیده که بار گرانش مرا از پای در آورده و به رنجی در افتاده ام که بر خود هموار نتوانم کرد . تو خود به قدرت خویش آن محنت و رنج بر من وارد آورده ای و به سوی من روانه داشته ای . آن چه را تو وارد آورده ای ، کس باز گرداندن نتواند و آن چه را تو روانه داشته ای ، کس دفع نتواند و آن در را که تو بسته ای ، کس گشادن نتواند و آن در را که تو گشاده ای ، کس بستن نتواند . چون کسی را به رنج افکنی ، کس راحتش نرساند و چون کسی را خوار داری ، کس عزیز نگرداند . پس درود فرست بر محمد و خاندانش . ای پروردگار من ، به فضل خویش در آسایش بر من بگشای و به قدرت خویش سَطَوْتَ اندوه را بر من بشکن و در آن چه زبان شکایت گشوده ام ، به رحمت نظر کن و مرا حلاوت استجابت در هر چه خواسته ام بچشان و از

نزد خویش رحمتی و گشایشی خوش گوار بر من ارزانی دار و راه رهایی در پیش پای من بگشای . چنان مکن که به سبب اندوه از انجام دادن فرایض و مستحبات تو باز مانم ؛ که من ای پروردگار ، در برابر این محنت که بر من وارد آمده ، بی طاقتم و پیمانهای شکستناهم از آن اندوه که نصیب من گردیده ، اینک لبریز است . تنها تویی که توانی آن اندوه را از میان برداری و آن بلا را که بدان گرفتار آمده ام ، دفع کنی . پس مرا از بند بلا و رهان ؛ اگر چه شایسته ای آن نباشم . یا ذَا الْعَرْشِ الْعَظِيمِ . (1)

11. تلاوت «یاسین» در وقت رؤیت هلال ماه

بعضی از دانشمندان ، که تجربه های فراوانی هم در خصوص این دستور العمل داشته اند ، از بسیاری از اهل معنا شنیده بودند که اگر کسی به هنگام دیدن ماه نو سوره ی «نصر» و سوره ی «یاسین» را تا آیه ی (كُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ) بخواند ، خداوند ، در سراسر ماه ، کار های او را آسان می کند و حوائج او را برآورده و بلیات را از او بر طرف می سازد و همواره با خوشی همراه خواهد بود .

12. توصیه هایی از آیت الله کشمیری (قدس سرّه)

آیت الله سید عبد الکریم کشمیری از چهره های سر شناس اهل ریاضت شرعی و مراقبت های معنوی است که اکثر اهل علم و خواص ایشان را به بزرگی و طیّ مقامات معنوی و سیر و سلوکی می شناسند . از این بزرگوار چند مطلب مهم درباره ی «سوره ی مبارکه ی یاسین» به یادگار مانده است و دریغ است که خوانندگان این کتاب و علاقه مندان به «یاسین» از آن محروم

ص: 62

شوند؛ از این رو، چند توصیه از آن بزرگوار فرا روی شما قرار می‌گیرد. البته آن بزرگوار در سال 1378 شمسی، چهره در نقاب خاک کشیده‌اند و به لقای معبود خویش شتافته‌اند. مناسب است کسانی که از مطالب ایشان بهره می‌برند، آن بزرگوار را با دعا و عمل خیر یاد کنند.

1. یکی از شاگردان اهل سلوک در تاریخ 1412 ق. عرض کرد: دلم می‌خواهد به روحی از اولیاء متّصل شوم، نظر شما به کدام یک می‌باشد؟

آیت‌الله کشمیری فرمودند: برای مرحوم محمد تقی مجلسی (پدر علامه مجلسی) چیزی مانند سوره ی یاسین بخوانید.

دو سال بعد همان شخص در تاریخ رجب 1414 ق سؤال کرد که: برای اتّصال به بزرگی، به کدام یک از اولیاء از نظر روحی توجّه داشته باشیم؟ نیز فرمودند: محمد تقی مجلسی (پدر علامه مجلسی). (1)

2. حضرت استاد فرمودند: قلب سوره یاسین آیه 58 است (سَلَامٌ قَوْلًا - مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ) این آیه دو نقطه بالا و سه نقطه پایین دارد. چهار ملک موکل دارد، دارای ختوماتی است از جمله: به عدد جمع آیه یک اربعین برای روحانیت و معنویت خوب است. از حروف آیه حرف سین مورد نظر است.

از جمله ختومات این سوره، ختمی است که از مرحوم سید هاشم حداد نقل شده است که: سوره «یاسین» را شروع به خواندن کند، وقتی به آیه ی (سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ) رسید، صد مرتبه آن را تکرار کند، بعد بقیه سوره خوانده شود. (2)

ص: 63

1- صحبت جانان، سید علی اکبر صداقت/16.

2- صحبت جانان، سید علی اکبر صداقت/35؛ جهت آشنایی با شخصیت سید هاشم حداد (رحمة الله علیه) مراجعه شود به قسمت آشنایی با بزرگان اهل معنا و معرفت.

3. هم ایشان فرمودند : ختمی است از سوره ی «یاسین» که روز اول یک مرتبه ، روز دوم دو مرتبه تا روز چهارم ، چهل مرتبه خوانده شود . خودم آن را انجام دادم . (1)

4. حضرت استاد فرمودند : من هر وقت در زندگیم ، مشکلی برایم رخ می دهد ، یک سوره «یاسین» برای بابا رکن الدین مدفون در قبرستان تخت فولاد اصفهان می خوانم ، مشکلم حل می شود . (2)

13. ختمی دیگر

آیت الله مرحوم سید محمد باقر فقیهی - قدس سره - عالم بزرگ و زاهد وارسته ی شهر اصفهان بود ، که در سال 1349 شمسی دار فانی را وداع گفتند و به دیار باقی شتافتند . ایشان مرجع امور دینی عموم مردم شهر اصفهان بود و در آن دیار از مقام و موقعیت برتر معنوی و دینی برخوردار بودند .

آن شخصیت علمی و ملکوتی آن چنان مقبول همگان بود که مردم در تشییع جنازه ی ایشان به صورتی کم نظیر حضور یافتند و به آن عالم پارسا ادای احترام کردند .

از آن عالم بزرگوار و عالی مقام دستور العملی در باب سوره ی «یاسین» به غنیمت به ما رسیده است که آن را عیناً یادآور می شویم . امید است - ان شاء الله - همگان از آن بهره مند گردند .

ص: 64

1- همان/ 70 و 75.

2- جهت آشنایی با شخصیت آیت الله سید عبد الکریم کشمیری (رحمة الله علیه) مراجعه شود به قسمت آشنایی با بزرگان اهل معنا و معرفت

طریقه ی ختم : وضوی کامل بگیرید و رو به قبله صد مرتبه بگویید : «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ» سپس به خواندن این سوره (= یاسین) پردازید و در سه قسمت از آن حاجت خود را از نظر بگذارید: اول ، در عبارت «امام مُبِین» ، دوم ، در عبارت «فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ» و سوم ، در عبارت (سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ) و این آیه را سی و چهار مرتبه یا چهار ده مرتبه یا هفت مرتبه تکرار نمایید و بقیه ی سوره را تمام کنید ؛ سپس این دعا را بخوانید :

(سُبْحَانَ الْمَفْرُجِ عَنْ كُلِّ مَحْزُونٍ، سُبْحَانَ الْمَخْلُصِ عَنْ كُلِّ مَسْحُونٍ، سُبْحَانَ الْمُتَّقِئِ عَنْ كُلِّ مَدْيُونٍ، سُبْحَانَ الْعَالِمِ عَنْ كُلِّ مَكْنُونٍ، سُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ خَزَائِنَهُ بَيْنَ الْكَافِ وَالنُّونِ، سُبْحَانَ مَنْ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ، فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) پس بگویید:

(اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَأَبْوَابَ خَزَائِنِكَ، بِحَقِّ سُورَةِ يَسٍ وَبِفَضْلِكَ وَكَرَمِكَ يَا اِزْحَمَ الرَّاحِمِينَ) پس ، صد مرتبه این دعا را تکرار نمایید: (یا مُفَرِّجَ الْهَمِّ، فَرِّجْ) ؛ بعد از آن ، حاجت خود را از خداوند عالم طلب نمایید.

14. «یاسین» و فزونی مال و ثروت

یکی از عالمان ربانی به نام «ملاّ مصطفی خویی»، در کتاب ارزشمند خویش ، موسوم به «جواهر مکنونه» ، ختمی را برای «سوره ی مبارکه ی یاسین» سفارش کرده است که سبب فزونی دارایی انسان می شود . نباید از این گونه ختم ها در شگفت شد ؛ زیرا سوره ی یاسین هم خواص مادی و دنیوی دارد و هم خواص معنوی و اخروی . اساساً عظمت «یاسین» در همین است که در همه ی میدان ها به یاری انسان می شتابد .

ملاّ مصطفی فرموده است که شخص به منظور دست یابی به دارایی و بهبود

وضع مالی خویش در روز پنجشنبه دو رکعت نماز بخواند و سپس سوره ی «یاسین» را تلاوت کند . او اگر تا سه روز پی در پی این برنامه را ادامه بدهد ، قطعاً کار خویش را به کمال رسانده است .

ایشان به همه ی مؤمنان اجازه چنین ختمی را داده است ، به شرط آن که انجام دهنده ی ختم ، برای او و پدر و مادرش در خواست مغفرت و رحمت داشته باشد .

مؤلف کتاب وزین «گوهر شب چراغ» ، عالم جامع و فاضل ، محمد حسن نیستانکی نائینی ، بعد از آن که این ختم را از کتاب شریف «جواهر مکنونه» آورده ، فرموده است: «عامل به این ختم جامع این حروف محمد حسن نائینی با والدین او و جناب مصطفی آقا میرزا اسد الله نائینی بانی چاپ کتاب را از دعای خیر فراموش نفرماید ؛ تا ان شاء الله بر ختم مورد عمل آثار مقبول ترتب یابد».

با توجه به بیانات فوق ، کسی که می خواهد این ختم را به جا آورد و اثر بر آن حتماً مترتب ، شود باید ملا مصطفی خوئی و والدیش ، محمد حسن نائینی و والدیش و میرزا اسد الله نائینی را در آغاز یا در پایان ، یاد کند و برای آن ها از درگاه خدای بزرگ مغفرت و آمرزش بطلبد .

1. تدبیر در سوره ی مبارکه «یاسین»

جناب آقای انتظام کاشمیری (واعظ) نقل می کرد که خدمت حاج شیخ حسن علی اصفهانی (معروف به نخودکی) عرض کردم: دستوری مرحمت فرمایید که توفیق تهجد (شب زنده داریم و گشایشی در کارم حاصل شود؛ ایشان فرمود: هر صبح از تلاوت قرآن مجید، مخصوصاً سوره ی «یاسین») غفلت منما؛ ان شاء الله توفیق رفیق خواهد گشت. به شهرم کاشمیر باز گشتم و هر بامداد، در حین راه رفتن، به قرائت سوره ی «یاسین» مداومت کردم، اما نتیجه ای به دست نیامد. سال دیگر، در ایام عید به مشهد مشرف شدم و در یک شب بارانی برای اصلاح کاری به خانه ی یکی از علمای شهر رفتم؛ چون، در آن شب، آقا به بیرونی نیامده بود، دست خالی بیرون آمدم و اندیشیدم خوب است به خدمت حاج شیخ حسن علی نخودکی شرف یاب شوم و از عدم حصول نتیجه او را آگاه سازم. با این فکر به منزل ایشان آمدم، دیدم که جماعتی در اتاق اند و در بسته است و ایشان مشغول گفتار و موعظه هستند؛ با خود گفتم اگر در این حال به اتاق روم، ممکن است جایی برای نشستن من نباشد و دیگر آن که شاید سخن حضرت شیخ به سبب ورود من به اتاق قطع شود. از

این رو بهتر دیدم که پشت در بنشینم و به سخنان ایشان گوش دهم تا مجلس تمام شود و بعد از آن به حضور ایشان شرف یاب شوم . در همین زمان ، ناگاه شنیدم که مرحوم حاج شیخ حسن علی موضوع سخنان خود را تغییر دادند و فرمودند : «برخی از من دعای توفیق سحری و گشایش امور می خواهند ، دستور می دهم که قرآن تلاوت کنند ؛ لکن به جای آن که رو به قبله و در حال توجه به قرائت قرآن بپردازند ، در حال راه رفتن سوره ی «یاسین» می خوانند و بعد به قصد گله می آیند که از دستور من حاصلی نگرفته اند . تازه ، در شب بارانی ، ابتدا به منظور تحقق کار دنیای خود به در خانه ی دیگران می روند و چون به مقصود نمی رسند ، به فکر آخرت افتاده ، سری هم به منزل من می زنند . این که شرط انصاف نیست ، خوب است بروند و هر بامداد رو به قبله ، با توجه و تدبّر و نه با لقلقله ی لسان ، به تلاوت کلام الله بپردازند ! آن گاه ، اگر مقصود شان حاصل نشد ، گله مند گردند».

پس از این سخنان ، باز به موضوع اصلی سخن خود پرداختند . پس از پایان گفتار ، در باز شد و من داخل شدم ، حضرت شیخ محبت فرمودند و پرسیدند : حاجتی داری؟ عرضه داشتم : جواب خود را شنیدم ، فرمودند: پس معطل چه هستی؟! (1)

2. نجات و رهایی

یکی از علما و دانشمندان مشهد مقدّس می گفت : قبل از انقلاب ، یک بار ، دستگیر و گرفتار بازجویی های ساواک شدم ، این بازجویی ها به مرحله ای

ص: 68

1- جهت آشنایی با شخصیت عارف شهیر حاج شیخ حسن علی اصفهانی نخودکی (رحمة الله علیه) مراجعه شود به قسمت آشنایی با بزرگان اهل معنا و معرفت.

سخت رسیده بود. شبی برای نجات از این وضع، سوره ی «یاسین» را خواندم و ثواب آن را به روح «حاج شیخ مجتبی قزوینی» هدیه کردم. در خواب دیدم، در حالی که بر روی زمین افتاده ام ایشان با انگشت به من اشاره می کنند و می گویند: (لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ) بعد از این که از خواب برخاستم، متوجه شدم که ایشان ذکر نجات را به من یاد داده اند و این ذکر حضرت یونس در دل ماهی بود که با تکرار آن از شکم ماهی رهایی یافت و در میان علما نیز به «ذکر نجات» و «ذکر یونسی» مشهور است؛ چرا که قرآن کریم، بعد از بیان آن از زبان حضرت یونس، می فرماید: (وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ) یعنی راه نجات مؤمنان در این ذکر است.

آن روزها موفق به خواندن ذکر حضرت یونس (علیه السلام) نشدم. بعد ها با خودم فکر کردم، اگر آن را می خواندم، قطعاً و فوری آزاد می شدم. شاید هم تقدیر و مصلحت الهی در این نبود که زود آزاد شوم. در آن دوران، اگر کسی را می گرفتند و زود رها می شد؛ جلوه ی خوبی نداشت. حتی اگر فردی را می گرفتند که هیچ سابقه ای در مبارزه نداشت، حداقل مدتی در زندان می ماند اگر کسی زود رها می شد، می گفتند که با ساواک ساخته و مأمور آن ها شده! این مصلحت خدایی بود که آن ذکر را نخوانم.

بعد ها مرحله ی سخت تری برایم پیش آمد که ممکن بود، هر آن عده ای از علما و فضلا، به سهولت، دستگیر و زندانی شوند. منوچهری، بازجوی معروف که شکنجه های سختی را بر افراد روا می داشت، مأمور بازجویی ما بود و تا به هدفش نمی رسید، ما را رها نمی کرد روزی یکی از زندانی های هم بند من پرسید: با این بازجو چه کار کردید؟ گفتم: هیچ! از من می خواهد کسانی را که با آن ها ارتباط دارد نام ببرد! آن فرد: گفت چند نفر را همین طوری نام ببر و

خودت را خلاص کن .

این حرف باعث شد در فکر فرو بروم . کم کم داشت به ذهنم خطور می کرد که همین کار را بکنم و همین طوری چند نفری را نام ببرم . لحظه ای به خود آمدم و از این تصمیم منصرف شدم . در واقع لطف خداوند مانع آن گناه شد و نگذاشت کسی را لو بدهم . لطف بی اندازه ی او باعث نجات من و هم فکرانم شد ، زیرا اگر نام کسی را برده بودم ؛ دنیا و آخرتم را یک جا از دست می دادم . مسلماً آن ها به شنیدن نام یک یا چند نفر راضی نمی شدند ؛ بلکه آن قدر شکنجه می دادند تا هر چه می دانم بگویم . در واقع نه تنها از سختی و شکنجه رها نمی شدم ؛ بلکه شکنجه ام بیشتر و مستمر می شد .

وضعیت سختی بود . بر سر دو راهی مانده بودم . اگر نام افراد را می بردم ، جهنم آخرت را خریده بودم و اگر نام نمی بردم ، جهنم شکنجه در پیش رویم بود .

ناگهان ، فکری به ذهنم رسید . تصمیم گرفتم که دست به دامن علامه ی امینی - رحمة الله علیه - شوم و «یاسین» بخوانم . شاید خدا بخواهد و راه نجاتی پیدا شود .

بلافاصله شروع به خواندن «سوره ی مبارکه ی یاسین» کردم . تمام روز «یاسین» می خواندم . صبح ، ظهر ، عصر و حتی موقع خواب . شاید بیش از صد مرتبه شد . آن شب در خواب دیدم که علامه ی امینی - رحمة الله علیه - کسی را دنبال فرستادند که در راهرو های زندان راه می رفت و همه ی درب های آهنی بسته ی زندان به روی او باز می شد . همین طور آمد تا پشت در سلول ما ، در سلول باز شد و او داخل آمد . آن شخص لباس طلبه ها را پوشیده بود ؛ عبا و قبا داشت اما سرش پیدا نبود . به من گفت : دنبالم بیا ! من هم پشت سرش حرکت کردم در ها یکی یکی باز می شدند . از پله ها پایین رفتیم و داخل

راهروی شدیم که اتاق منوچهری در آن بود. از آن جا گذشتیم و وارد سالن سر پوشیده ای شدیم که آدم های زیادی در آن بودند و هر کدام مشغول کاری بودند. آن طلبه به من اشاره کرد که نگران نباش و بیا؛ آن ها تو را نمی بینند! در خواب به ذهنم رسید که این افراد ساواکی هایی هستند که هر کدام شغلی را تمرین می کنند. یکی واکس می زد، یکی عبا پوشیده بود و نماز می خواند؛ یکی ورزش می کرد! از آن جا گذشتیم و وارد باغ بزرگی شدیم که پر از گل و درخت بود. جلوی ساختمان بزرگ وسط باغ ایستادیم دیدیم که علامه امینی - رحمة الله علیه - داخل اتاق ایستاده و سینی در دست دارد و از مهمان هایش پذیرایی می کند. آن فرد از من خواست که وارد اتاق شوم. گفتم: با این لباس زندان چطور پیش علامه بیایم؛ خوب نیست. همان جا ایستاده بودم که آقای امینی - رحمة الله علیه - از پنجره نگاهی به من کرد و لبخندی زد که حکایت از خوبی حال و روز ما داشت. همراه آن شخص از همان مسیری که رفته بودیم، باز گشتیم تا به سلول رسیدیم. خدا حافظی کرد و درب را بست.

بعد از آن خواب، دیگر منوچهری را ندیدیم. دیگر از آن سخت گیری ها و شکنجه ها خبری نبود. بعد از مدتی خبر آمد که منوچهری در راه قم تصادف کرده و پایش شکسته است! او را دیده بودند که می لنگد و با عصا راه می رود.

این هم یکی دیگر از اسرار و معجزات سوره «یاسین» بود. به راستی که نفس علامه امینی - رحمة الله علیه - به نفس ولایت متصل است.

در این جا مناسب است معجزه ای را هم از خاندان نبوت یاد آور شوم.

در همان ایام باز جویی و شکنجه های ساواک، یک روز من را برای باز جویی به اتاق منوچهری بردند. کنار منوچهری، یک نفر درشت هیكل تر و بی دین تر و سخت گیر تر از خودش برای شکنجه دادن نشسته بود کابلی ضخیم در دستش

بود. وقتی دقت کردم، دیدم سه کابل را روی هم گذاشته و با چسب های پارچه ای و پهن آن ها را به هم بسته اند؛ که کاملاً سخت و محکم شده بود. منوچهری به او گفت: بزن! او هم با کمال بی رحمی و دژخیمی شروع به زدن کرد. آن قدر محکم به بدنم می زد که مثل توپی بلند می شدم و به زمین می خوردم. سه یا چهار مرتبه که زد از ته دل به حضرت زهرا متوسل شدم و گفتم: یا فاطمة الزهرا (سلام الله علیها). ناگهان آن کابل، با آن ضخامت از وسط دو نیم شد و روی زمین افتاد. البته می دانید که داخل این کابل ها، سیم های مسی قوی و زیادی کار گذاشته می شود، به طوری که برای بریدن و دو نیم کردن آن، باید از قیچی های بزرگ یا سیم چین استفاده کرد و آن، قدر محکم اند که با هر یک می توان ماشینی را بکسل کرد و کشید. آن روز که این سیم کابل با چنین استحکامی در هم ریخت و پاره شد، معجزه ای آشکار شد.

خبر این حادثه در تمام زندان پیچید و موجب حیرت شکنجه گران شده بود که می آمدند و به صحنه با تعجب می نگریستند! از آن روز به بعد بعضی از شکنجه گران که به من بر می خوردند؛ می گفتند: حاج آقا ما را نفرین نکنی!

این هم معجزه ای بود از خاندان عترت و نشان دهنده ی منزلت والای حضرت زهرا (سلام الله علیها) که ما ثواب قرائت «یاسین» را هر روز به آن حضرت اهدا می کنیم.

3. گوهر نا شناخته

سالیان درازی است که حضرت آیت الله العظمی وحید خراسانی - دام ظلّه - مشعل علم و معرفت را در حوزه ی علمیه قم روشن نگه داشته اند. چهره معنوی و علمی این مرجع بزرگ و بزرگوار تقلید، در سراسر جهان، برای علاقه مندان به اهل بیت (علیه سلام) شناخته شده است. در بهار سال 1391، برای

جمعی از اصحاب فرهنگ و هنر فرصتی فراهم آمد تا به محضر ایشان برسیم . اینک حاصل آن دیدار از نظر می گذرد .

در آغاز دیدار به حضور ایشان گفته شد :

سپاس خدا را ، که با اخلاص و اهتمام جدی حضرت عالی ، چند سالی است توجه و توسل به حضرت زهرا (سلام الله علیها) به طور گسترده ای ، در میان مردمان مطرح گشته است . بر پای مجالس و محافل عزاداری به نام آن حضرت و الگو قرار دادن ایشان و هم چنین شناخت شخصیت و خطبه ها و کلمات و احادیث آن حضرت در سر لوحه فعالیت های دینی جامعه قرار دارد .

از جمله مطالب قابل توجه در این باره این است که جناب عالی ، در جلسه ای ، با تاکید و سفارش فراوان چنین فرمودید : هر روز سوره یاسین را بخوانید و ثواب آن را به حضرت زهرا (سلام الله علیها) اهدا کنید.

پیرو این فرمایش ، در «همایش بین المللی بانوان قرآن پژوه» - که به طور گسترده بانوان قرآنی و دینی و مبلغ در آن گرد می آیند - این توصیه ی روحانی مطرح شد . و نیز گفته شد که سوره یاسین امور زندگی را آسان می کند و هر مشکلی را برطرف می سازد . پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) و معصومان (علیهم السلام) آن را قلب قرآن دانسته اند . پیامبر نیز آرزو داشت که یاسین در قلب تک تک افراد امت جای گیرد.

آثار و نتایج این سوره آن گاه به مراتب افزون می شود که ثواب تلاوت آن سوره شریفه به قلب عالم امکان و امامت ، حضرت زهرا (سلام الله علیها) ، اهدا گردد . در این جا بود که سفارش معنوی حضرت عالی با استقبال گسترده جامعه قرآنی و علاقه مندان به ائمه اطهار (علیهم السلام) رو به رو شد . جمع فراوانی به خواندن روزانه سوره یاسین و اهدای ثواب هر روز به آن حضرت رو آورده اند . در جامعه پیوند جدیدی با عنوان «خانواده یاسین» شکل گرفت . هر کسی که در هر روز

یک مرتبه سوره مبارکه ی یاسین را بخواند و آن را به حضرت زهرا (سلام الله علیها) اهدا کند ، عضو این خانواده ی بلند مرتبه و شریف خواهد بود.

هم اکنون شاهد هستیم که شمار چشم گیری از ملت ایران و سایر کشور ها مانند پاکستان ، هند ، آفریقا در این خانواده قرار گرفته اند . روشن است که عضویت در این خانواده کاملاً اختیاری و از سر اخلاص ، عقیده و ایمان به قرآن و عترت می باشد . به فضل خدا هر روز هم تعداد این خانواده رو به گسترش است . از این رو از حضرت عالی تقاضا داریم که برای اعضای خانواده ی یاسین دعای خیر کنید ، تا هر کس به هر نیت و قصدی یاسین را می خواند ، خداوند حاجت او را برآورده سازد.

پس از این گزارش کوتاه درباره «خانواده یاسین» ، ایشان از تشکیل چنین خانواده ی معنوی بسیار خرسند شدند . سپس ، در این باب ، مطالب سازنده و سودمندی را بیان داشتند که برای علاقه مندان به این سوره ی شریفه ، غنیمت کم نظیر و پر ارزش می باشد .

سخنان حضرت آیت الله العظمی وحید خراسانی

الحمد لله توفیق عظمی نصیب جمع شما شده است . اولاً ارتباط با حضرت زهرا (سلام الله علیها) است . از خصوصیات ارتباط با حضرت زهرا (سلام الله علیها) این است که آن حضرت در کانون فیض و معرفت قرار دارد و هر کسی که با مرکز دایره در ارتباط است با همه دایره در ارتباط است . ما هنوز به آن حقیقت پی نبرده ایم که در مرکز دایره ی وجود چه شخصیتی قرار دارد.

در حدیث شریف کساء آمده است : «هُمُ فَاطِمَةُ وَأَبُوهَا وَبَعْلُهَا وَبَنُوهَا». در همین جمله باید فکر کرد ؛ زیرا آن چه عقل هر حکیمی را مبهور می کند ، این است که اول شخص عالم و آدم پیغمبر خاتم (صلی الله علیه و آله و سلم) ست و دوم شخص عالم و

آدم وصی بلا فصل خاتم است . آن دو بزرگوار دیگر امام حسن (علیه السلام) و امام حسین (علیه السلام) به اتفاق عامه و خاصه ، هر دو سید تمام اهل بهشتند و خدا جنت عدن را به این دو امام معصوم (علیهم اسلام) زینت داده است.

آن وقت چنین کسانی وقتی زیر کسا یا عبای پیامبر قرار می گیرند ؛ یعنی اجتماع این پنج نور پاک واقع می شود ، ام سلمه از پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) تقاضا می کند که او هم در زیر کسا با اینان قرار گیرد. حضرت فرمود : «انت علی خیر» ، ولی خواست او را اجابت نکردند که این محدوده ی انحصاری است . حدیث کسا مورد اتفاق فرقین قرار دارد و درباره ی این پنج نور پاک ، آیه ی شریفه ی تطهیر نازل گشته است: (إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا) .

حال این پنج نور پاک و با عظمت هنگامی که معرفی می شوند ، گفته می شود: فاطمه است و پدر فاطمه . در این جا پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) - که شخص اول عالم است - به عنوان پدر فاطمه معرفی می شوند . آن شخص دوم عالم به عنوان شوهر آن حضرت معرفی می شود ؛ که عبارت چنین است : فاطمه است و شوهر فاطمه .

و بعد در آن حدیث آمده است که فاطمه است و دو پسر فاطمه . پس ، حضرت زهرا (سلام الله علیها) مرکز دایره است . بی تردید ، کسی که با این مرکز دایره مربوط باشد ، با همه دایره ارتباط دارد . دایره وجود هم فقط دور این عده می گردد . و الآن «بیمنه رزق الوری و بوجوده ثبتت الارض و السماء» کسی که به وجود او ، آسمان و زمین ثابت است ، آخرین فرزند معصوم فاطمه (سلام الله علیها) است . این است که فضیلت و عظمت ارتباط با آن حضرت قابل وصف نیست ؛ حال به هر طریقی و هر راهی که باشد . بنا بر این ، حضرت فاطمه (سلام الله علیها) تنها کسی است

که با تمام آل عبا رابطه ای بلا-فصل دارد . با آن که پیامبر گرامی بالا ترین شأن را دارد رابطه او با امام حسین (علیه السلام) به واسطه حضرت زهرا (سلام الله علیها) است . حضرت علی (علیه السلام) ، فرزندان دیگری هم داشته است ، اما بدون پیوند با حضرت زهرا (سلام الله علیها) از چنان عظمت و جایگاهی برخوردار نشدند .

با توجه به مطلب بالا است که عظمت و فضیلت اهدای ثواب خواندن سوره ی مبارکه ی یاسین به حضرت زهرا (سلام الله علیها) آشکار می گردد . البته عظمت سوره یاسین برای همگان آشکار نیست . مردم غافلند از عظمت سوره ی مبارکه ی یاسین .

و ما مدت چهار سال است ، به فضل خدا ، به تفسیر این سوره ی مبارکه پرداخته ایم . در این مدت ، فقط تا آیه ی پنجم و ششم توانسته ایم تفسیر کنیم . عظمت این سوره از آن جاست که آن چه خداوند از اول خلقت نازل کرده است ، تمام آن ها در قرآن کریم موجود بوده و عصاره ی آن در سوره یاسین است .

این سوره به قدری عظمت دارد که برای هر محتضری خوانده شود ، برایش سكرات مرگ سبک می شود (خفف الله عنه) . آن وقت اگر کسی در تمام عمر این سوره را بخواند چه می شود ؟ خدا می داند و بس .

این است که ما در حال غفلت به سر می بریم و یاسین «گوهر ناشناخته» است . مهم این است که این سوره ، سوره ی خود پیغمبر است که گفته می شود «یاسین» اسم آن حضرت است . بعد از «یاسین» ، قسم به قرآن حکیم است که محققا تو از پیامبران و بر صراط مستقیم هستی : (إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ)

از این رو ، این سوره قلب قرآن است . حال وقتی خوانده شود ، گفته شد که آن را به حضرت زهرا (سلام الله علیها) هدیه کن . زیرا من وقتی این سوره را می خوانم ، یاسین من است اما وقتی به حضرت زهرا هدیه شد ، می شود یاسین فاطمه زهرا (سلام الله علیها) که اکسیر اعظم است ؛ این جاست که حالات و شخصیت انسان را

منقلب می کند . همه آثار در این دنیا ظاهر نمی شود . از اول جان کندن به بعد ، نورانیت آن آشکار خواهد شد .

به هر حال ، از خصوصیات حضرت زهرا (سلام الله علیها) این است که با خدمت و خواندن سوره مبارکه ی یاسین برای ایشان اسم این شخص در دفتری خاص نوشته می شود . نزد هر امام و نزد شخص پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) ، دفترچه و حسابی مخصوص برایش باز می شود ، هر جا برود آبرومند است . اگر مشهد پیش امام هشتم (علیه السلام) برود ، آیا به چشم عادی به او نگاه می کند؟ این قضیه واضح است که چنین نیست . اگر کربلا برود ، امام حسین (علیه السلام) ، جور دیگری به او نگاه می کند . اگر برود پیش حضرت معصومه (سلام الله علیها) ، طور دیگری نگاهش می کند ؛ یعنی ، این فرد برای مادر ما این طور قدمی برداشته است .

این ها را باید درک کرد . ما آن قدر عمرمان را بیهوده تلف کرده ایم که حسرتش برای فرداست . اما ، اگر این عمر در راه کلام الله و آل الله صرف شد ، دیگر در قیامت حسرتی نخواهد بود . زیرا نگاه امامان معصوم (علیهم السلام) به او به این طرز است که برای مادر ما چنین قدمی برداشته است . وقتی عمر این گونه صرف شد دیگر حسرتی نیست .

4. کرامت و حفظ «یاسین»

کربلایی رضا کرمانی ، مؤذن آستان قدس رضوی ، نقل می کرد : «پس از وفات حاج شیخ حسن علی نخودکی ، هر روز بین الطلوعین ، بر سر مزار او می آمدم و فاتحه می خواندم . یک روز در همان جا خواب بر من چیره شد ؛ در عالم رؤیا حاج شیخ حسن علی نخودکی را دیدم که به من فرمود : فلانی چرا سوره ی «یاسین» و «طه» را نمی خوانی؟ عرض کردم : آقا من سواد ندارم ؛ فرمود :

بخوان و سه مرتبه این جمله ها میان ما ردّ و بدل شد . از خواب بیدار شدم ، دیدم که به برکت آن مرد بزرگ حافظ آن دو سوره هستم». کربلایی رضا از آن پس تا زنده بود ، هر روز آن دو سوره را بر سر قبر آن مرحوم تلاوت می کرد . (1)

5. قرائت «یاسین» بر سر مزار شهید مطهری (رحمة الله عليه)

استاد علی اکبر پرورش ، از شخصیت های بزرگ دهه ی اول انقلاب ، در زمانی که نائب رئیس مجلس شورای اسلامی بودند نقل می کنند که یک شب خواب استاد شهید مرتضی مطهری - رحمة الله عليه - را دیدم . استاد یکی از بانوان نماینده مجلس شورای اسلامی را به ایشان نشان دادند و فرمودند شما به مشکل این خانم رسیدگی کنید و مشکل ایشان را حل کنید . ایشان می گفتند : من در همان حال احساس کردم ، امر ثقیلی است و گاهی می خواهم منصرف شوم ، اما استاد شهید مطهری - رحمة الله عليه - مانند تکیه گاهی پشت مرا گرفته اند ، تا مبادا من عقب نشینی کنم .

فردای آن روز آن نماینده مجلس را خواستم و عرض کردم : خانم شما چه مشکلی دارید؟ من آماده خدمت گذاری هستم ؛ اگر کاری از دست من بر می آید ، بفرمایید تا انجام دهم . ایشان پرسید : چطور؟ شما بر چه اساسی این صحبت را می فرمایید؟ من عرض کردم استاد شهید مطهری - رحمة الله عليه - را خواب دیدم و ایشان توصیه فرمودند تا مشکل شما را حل کنم .

تا این سخن را گفتم ، آن خانم به گریه افتاد و گریه ای طولانی کرد . به طوری که من گفتم : خانم بفرمایید پس از این که حال تان آرام شد و توانستید صحبت بفرمایید ، تشریف بیاورید .

ص: 78

ایشان مدتی گریه کرد. پس از آن آمد و گفت: «من مدتی است که با شوهرم اختلافاتی داریم که گاهی منجر به قهر می شود. پس از چندی آشتی می کنیم و باز به همین صورت؛ من دیگر خسته شده ام و نمی دانم چه کار کنم. تا این که به قم رفتم و بر مزار استاد شهید مرتضی مطهری - رحمة الله علیه - متوسل شدم و یک سوره ی «یاسین» برای ایشان قرائت کردم و عجیب آن که همان شب استاد به خواب شما آمده تقاضا کردند حضرت عالی مشکل مرا حل نمایید.

استاد پرورش اظهار داشتند: «من بنا به توصیه ی شهید مطهری-رحمة الله علیه - خیلی تلاش کردم، البته از این کارها زیاد کرده بودم ولی این یکی واقعاً صعب و مشکل بود و جلسات متعددی برگزار شد. گاهی می خواستم رها کنم که احساس می کردم استاد مطهری - رحمة الله علیه - محکم پشت من ایستاده اند تا این مشکل حل شود. بالاخره به لطف الهی مشکل آنان به خوبی حل شد و هم اکنون این زوج سال ها است که به خوبی و خوشی زندگی می کنند».

6. گریه و پشیمانی

روزی با یکی از علما و سادات درباره ی سوره ی «یاسین» صحبت کردم و گفتم: چه خوب است که علما و روحانیون، زمانی که به مکه مشرف می شوند، زائران را به محل نزول آن، یعنی خانه ی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)، ببرند و مردم را با خواص اعجاب انگیز این سوره آشنا کنند. ایشان بلافاصله به من گفتند: من خودم یک حاجت مهمی دارم که از شما خواهش می کنم برای بر آورده شدن آن، یک مرتبه این سوره را بخوانید! بنده عرض کردم: من این کار را می کنم، اما بهتر است شما که از سادات هستید و روح و جوهرتان با دیگران فرق می کند، خودتان آن را بخوانید؛ سپس از هم جدا شدیم.

فردای آن روز، ایشان با چهره ای بسیار خندان به سمت من آمد و گفت: مشکل من حل شد. وقتی از او درباره ی مشکلم سؤال کردم، جواب داد: در سازمانی که مسئولیت آن را به عهده دارم، فردی بود که بسیار مرا آزار می داد و شدت آزارهای او به حدی رسیده بود که می خواستم از سمت استعفا دهم، ولی دیشب سوره ی «یاسین» را به قصد حل مشکل خواندم، در نتیجه آن شخص - در حالی که گریه می کرد - امروز نزد من آمد، با حالت ندامت بسیار، متضرعانه از من خواست که او را به سبب اشتباهاتش ببخشم، تا خدا هم توبه اش را بپذیرد.

این جا بود که من به اعجاز این سوره در رفع مشکلی که قادر به حل آن نبودم، پی بردم.

7. خوشحالی و اشک شوق

با چهره ی پیش کسوت قرآنی و قاری بین المللی و صدای روح افزای خادم قرآن کریم جناب آقای حاج عباس سلیمی نوع افراد جامعه و علاقه مندان به معارف قرآن کریم آشنا هستند. در این مجال، خاطره ای شنیدنی درباره ی آثار و برکات «سوره ی مبارکه ی یاسین» را از زبان ایشان یاد آور می شویم؛ امید است که از نورانیت این سوره ی مبارکه ی بهره مند گردیم.

ایشان در محفلی نورانی فرمودند: پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، در سال 1356 ش. زیر نظر حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ جعفر سبحانی - دام ظلّه - مسابقه ای قرآنی در کشور برگزار شد. در این مسابقه، بیست نفر از جوانان کشور انتخاب شدند و ما نیز، هم به عنوان یکی از منتخبین مسابقه و هم مبلغ، عازم سرزمین حجاز شدیم. روزهای اول در سرزمین حجاز مقاومت های فراوانی از سوی وهابیون راجع به این که ما حلقه های قرآنی در

مسجد الحرام و مسجد النبی تشکیل بدهیم وجود داشت ؛ ولی مقاومت آن ها نتوانست مؤثر واقع بشود و با تدبیری که حضرت استاد سبحانی داشتند ، در یکی از روز ها ، ما در نقطه ای از صحن مسجد الحرام مستقر شدیم و در یک ساعت معین شروع به تلاوت قرآن کریم کردیم . بعد از دقایقی ، مردم از کشور های گوناگون آمدند و برگرد ما حلقه زدند و حتی سعودی ها و افراد نظامی جذب این تلاوت ها شدند و از این که می دیدند جوانان شیعه ایرانی و غیر عرب از حفظ، آیات قرآن را با صحت تمام و زیبایی تلاوت می کنند ، متحیر شده بودند . با این اولین گروه قاریان شیعه ، در حقیقت ، طلسم مخالفت با شیعه شکسته شد و توسط این گروه فعالیتی قرآنی پایه گذاری گردید که تا کنون ما شاهد اعزام قاریان محترم در زمان حج تمتع و غیر آن هستیم . بحمد الله قاریان می توانند صدای شیعه و چهره ی زیبای تشیع و میزان انس ما با قرآن را به دنیا معرفی کنند .

در این سفر، خاطره ای از «سوره ی مبارکه ی یاسین» دارم که خدمت شما عزیزان عرضه می دارم : من و مرحوم استاد حاج حسن رجبی که از پیش کسوتان قرآنی بود ، قرار شد که دو نفری ، سه چهار روز ، زود تر از آن کاروان به تهران بیاییم و از طریق جده پرواز کنیم . به اتفاق و با مشقت زیاد و مشکلات ، خود را به فرودگاه جده رساندیم . ایشان کار های اخذ بلیط را انجام دادند ؛ اما ظاهراً یک مشکل فنی وجود داشت که این بلیط ها را قبول نمی کردند و متصدیان وهابی با لجبازی تمام قصد داشتند که ما را به هیچ وجه نگذارند با این پرواز به ایران بیاییم . فرودگاه جده فاقد امکانات فعلی بود ؛ هوا گرم و شرایط سخت بود و راهی هم برای برگشت به هتل نداشتیم .

استاد رجبی مدام به من توصیه می کرد سوره ی «یاسین» را بخوانیم و این

آیه ی کریمه (وَ جَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ) را مکرّر تلاوت کنیم . ما به این امر مشغول شدیم و شاید صد ها بار این آیه را خواندیم که در این بین مأموران اوّل رفتند و مأمور دیگری که میزان عنادش کم تر بود ، آمد و مشکل پیش آمده را حل کرد و ما داخل هواپیما شدیم ؛ منتهی ایشان نیز مدام به من توصیه می کرد «سوره ی مبارکه ی یاسین» را اگر همه اش را هم نمی رسی ، حداقل این آیه کریمه ی (وَ جَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ) را مکرّر بخوانم ؛ هم خودشان می خواندند و هم من مکرّر می خواندم . می دانید که این هواپیما های بزرگ در یک فواصلی بوفه ای دارند که فاصله صندلی های ردیف اول آن با جلو بیشتر است ؛ ما را نشانند روی همین صندلی ها ؛ هواپیما آماده ی پرواز شد ، اما احساس کردیم که به هواپیما اجازه ی پرواز نمی دهند ؛ همین طور که نشسته بودیم ، آقای رجبی فرمودند : فلانی این ها به دنبال ما آمدند ، نگاه کردیم دیدیم همان دو نفری که با یک عنادی خاص نمی خواستند ما با این پرواز برویم ، داخل هواپیما هستند و تمام ردیف ها را با دقت بررسی می کنند و در واقع دنبال ما می گشتند ، ما همین طور سرمان را پایین انداخته بودیم و زیر چشمی این ها را نگاه می کردیم ، اما مطلقاً وقفه ای در تلاوت این آیه صورت نمی گرفت . باور بفرمایید این دو نفر آمدند درست نزدیک زانو های ما ایستادند و همه را نگاه می کردند و ما هر لحظه ای منتظر بودیم که با دست روی شانه های ما بزنند و بگویند بروید بیرون . چون جوان هم بودیم ، خیلی خجالت می کشیدیم که جلوی مردم آبروی ما را ببرند و ما را پیاده بکنند . آن ها لحظاتی ایستادند و ابداً ما را ندیدند ، در نهایت تعجب برگشتند و هواپیما را ترک کردند . همین که درب هواپیما بسته شد و خلبان اعلام کرد که آماده ی پرواز هستند ، ما

از خوش حالی اشک شوق بر صورت مان جاری شد و بر ایمان مان افزوده گردید که یکی از آثار و برکات دنیایی «سوره ی مبارکه ی یاسین» و آیات نورانی آن را مشاهده کردیم .

8. زیارت خانه ی خدا

یکی از مدیران اسبق سازمان ملی جوانان ، در یکی از سفر هایی که به «قم» داشتند ، قرار ملاقاتی هم در دفتر نشریه ی «بشارت» گذاشتند .

تصوّر ما بر این بود که علت دیدار ایشان ، در سمت مسؤول امور جوانان ، - نشریه قرآنی بشارت است که ویژه ی جوانان می باشد - ، اما بعد از آمدن و صحبت با ایشان ، متوجه شدیم که این ملاقات ، علّت جالب توجه دیگری داشته است . ایشان بعد از ملاقات و پاره ای مذاکرات ، درباره ی ضرورت نشر ارزش های قرآنی در بین جوانان ، هنگام رفتن از ما به سبب چاپ مطلبی درباره ی سوره ی «یاسین» تشکر کردند و فرمودند : ما بعد از مطالعه ی آن چه شما درباره ی این سوره در «بشارت» نوشته بودید ، آن سوره را خواندیم و آثار آن را هم با چشم خود دیدیم . در واقع ، امروز هم فقط برای تشکر و قدر دانی از آن به این جا آمده ایم .

پرسیدیم ماجرا از چه قرار بوده است؟ ایشان فرمودند : شما در آن نشریه آورده بودید : «این سوره را برای مقاصد عالی بخوانید!» من هم که مدّت مدیدی بود به خانه ی خدا مشرف نشده بودم ، برای این که هر چه زود تر این زیارت نصیبم شود ، این سوره را تلاوت کردم . چیزی از این عمل نگذشت که رئیس جمهور وقت تصمیم گرفتند که به کشور سوریه مسافرت کنند . از بنده هم خواسته شد که ایشان را در این سفر همراهی کنم . هر چه - به دلیل مشغله ی زیاد - از آنان عذر خواستم ، قبول نکردند و با این اصرار راهی این سفر شدم . در

آن جا هم ، از طرف سفارت و بدون مشورت ، برای ما ویزای سفر عربستان گرفته شد و گفتند : حال که تا این جا آمده اید ، به مکه هم بروید . به این ترتیب ، ما به زیارت خانه ی خدا مشرف شدیم ، اما این سفر با همه ی سفر های دیگر فرق داشت و در مراحل گوناگون آن امور ویژه ای پیش آمد ، از جمله این که ، در مدینه منوره ، شبی بعد از زیارت و به قصد استراحت به هتل باز می گشتم . شخصی جلو آمد و از من سؤال کرد : فردا صبح چه ساعتی به حرم مشرف می شوید ؟ گفتم : برای چه می پرسی ؟ گفت : می خواهم همراهتان باشم . جواب دادم : می خواهم در زیارت تنها باشم و مزاحم دیگران نشوم . سپس از او جدا شدم و ساعت چهار صبح از خواب برخاستم تا راهی حرم حضرت رسول (صلی الله علیه و آله و سلم) شوم . از هتل که بیرون آمدم ، آن مرد را دیدم ، که جلوی در هتل ، منتظر من ایستاده است . انگار مصمم شده بود که آن روز حتماً مرا همراهی کند . کسانی که به زیارت حرم نبوی مشرف شده اند ، می دانند که در آن جا به قدری زائران ، به منظور نماز خواندن در محراب پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) ، صف بسته اند که گاهی یک شخص چندین سال متمادی به زیارت این حرم شریف مشرف می شود ، اما حتی توفیق خواندن دو رکعت نماز را هم در محراب پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) پیدا نمی کند . آن روز این شخص مرا در بین جمعیت جلو برد و مثل این که کسی در محراب برایم جا گرفته باشد ، به آسانی مرا در محراب پیامبر جای داد و از آن لحظه به بعد دیگر آن مرد را ندیدم ! این مطلبی عجیب بود که من آن را از برکات «یاسین» می دانم .

حضرت آیت الله العظمی شیخ جعفر سبحانی - دام ظلّه - مطلب و خاطره ای را درباره ی «سوره ی مبارکه ی یاسین» از پدر بزرگوارشان نقل کرده اند که جهت استفاده خوانندگان عزیز آورده می شود. ایشان در ملاقاتی به این جانب فرمودند: پدر این جانب آیت الله حاج شیخ محمد حسین سبحانی - رحمة الله علیه - از عالمان و فقیهان و زاهدان وارسته ی تبریز بود که بیش از پنجاه سال به کار تدریس، تألیف و راهنمایی مردمان و پرورش شاگردان اشتغال داشت. ایشان در آغاز پس از طی مدارج علمی و تحصیل علوم دینی در سن 28 سالگی رهسپار حوزه ی علمیه ی نجف گردید؛ نزد علمای بزرگ نجف هم چون آیات عظام: سید محمد کاظم طباطبایی یزدی و شیخ الشریعه اصفهانی در بیشتر علوم اسلامی تبخّر یافت و پس از یازده سال اقامت در آن مهد علم و دانش، در سال 1339 ق، به وطن خود بازگشت و محور مراجعات و راهنمایی مردم آن دیار گشت.

ایشان انسانی وارسته و بسیار متوکل به خدا بود. یکی از مراقبت های دائمی و الهی ایشان این بود که مدام در هر روز صبح به خواندن سوره «یاسین» دقت تمام داشت و گاهی هم می شد که هنگام خواب سوره ی «یاسین» را می خواند. به یاد دارم که یک مرتبه به من فرمود: پسرم! آتش دوزخ سینه ای را که در آن سوره ی «یاسین» باشد، نمی سوزاند.

ایشان در مرام خویش بسیار کم حرف بود و ما از درونش خبر دار نبودیم؛ ولی زندگی ما به صورتی بود که هر مشکل جدی پیش می آمد، به نحوی حل می شد و کار آسان می گشت. یاد دارم که در حدود سال 1318 ش. در خانه نشسته بودیم و برای گذران زندگی هیچ نداشتیم، یک مرتبه در خانه زده شد؛ پدرم

رفت در را باز کرد. آقای نا شناس پاکتی را به پدرم داد و رفت؛ پاکت را که باز کرد، داخلش به پول آن زمان ده تومان بود. حال این را چه کسی و برای چه فرستاده بود؟ دیگر معلوم نبود. به نظر می رسید، بر اثر علاقه ی پدرم، این سوره ی «یاسین» بود که نمی گذاشت هیچ وقت در زندگی ما مشکل جدی پیش آید. گاهی هم ایشان آیاتش را برای ما تفسیر می کرد و توضیح می داد. خداوند ایشان را غریق رحمت خویش کند و شما را در نشر معارف قرآن مجید موفق و مؤید بدارد. (1)

10. «یاسین» و هوا خواهی از مظلوم

یکی از علما و دانشمندان مشهد مقدس فرمودند: سعادت یار ما گشته بود و سال ها در خدمت استاد علامه شیخ مجتبی قزوینی - رحمة الله علیه - بودیم و نکته هایی از معارف الهی آموختیم که همواره تشنه ی آن ها زیسته بودیم! تابستان که شروع می شد، سعی داشتیم که در اطراف مشهد جای مناسبی برای این استاد بزرگ فراهم کنیم تا بیشتر از محضر او فیض ببریم.

در یکی از سال ها که جایی در روستای «ابرده» مشهد برای سکونت شیخ انتخاب کردیم و ایشان آن را پسندید، اتفاق جالبی رخ داد. نا گفته نماند که شیخ برنامه اش این بود که، پیش از سکونت در خانه ای، شبی در آن جا می خوابید و بعد می فرمود که با ماندن در این مکان موافقم یا خیر. شاید دلیل شیخ این بود که می خواست از بودن ارواح و جنیان خاص در مکان آگاه گردد. شاید هم دلیل دیگری داشت که بر ما روشن نشد. به هر حال آن خانه

ص: 86

1- جهت آشنایی با شخصیت آیت الله العظمی جعفر سبحانی مراجعه شود به قسمت آشنایی با بزرگان اهل معنا و معرفت.

در روستای ابرده مقبول حضرت شیخ افتاد و ما خوشنود شدیم .

در یکی از این روزها ، دانشمندی مصری به نام «صَلاح الصَّوای» از نویسندگان و روشن فکران مخالف «جمال عبد الناصر» ، رئیس جمهور وقت مصر ، در روستای ابرده مشهد به زیارت حاج شیخ آمد . گفتنی است که او از ترس کیفر مرگ از سرزمین مصر گریخته و به ایران آمده بود . در محفل دیدار نویسنده ی عرب و علامه شیخ مجتبی قزوینی - رحمة الله علیه - از قرآن مجید و اهمیت و منزلت سوره های آن سخن به میان آمد .

آقای «صَلاح الصَّوای» خاطره ی عجیب و غریبی پیرامون عظمت و خواص «سوره ی مبارکه ی یاسین» ذکر کرد که شنیدنی است . ایشان گفت : «من در مصر به دادگاهی احضار شدم . در حقیقت گناهی نداشتم و مظلوم واقع شده بودم . در آن جا جهت نجات و پیروزی بر آنان «سوره ی مبارکه ی یاسین» را خواندم که : وَ هَدَمَتِ الْمَحْكَمَةَ عَلَيْهِمْ ؛ ناگهان محکمه خراب شد و سقف آن بر سر آنان فرود آمد» .

این مطلب مقداری به ذهن ما سنگین آمد و با تردید به یک دیگر نگاه می کردیم که آیا همین طور بوده است یا نه؟ در این لحظه حاج شیخ با فراست خود این تردید را در ما یافت ، فرمودند : گفته ی ایشان صحیح است و مطلب همین است ، زیرا «یاسین» قلب قرآن است . با این تصدیق جناب حاج شیخ ، گرد و غبار شک و تردید از ذهن ما رفت و فهمیدیم و همه باور کردیم که به برکت اعجاز «سوره ی مبارکه ی یاسین» چنین مطلبی صحّت دارد و واقع شده است .

در یکی از سفرهایی که بنده به زیارت خانه ی خدا مشرف شده بودم ، برای زائران مطالبی راجع به فضایل ، آثار و برکات سوره ی «یاسین» مطرح کردم . در میان ایشان خانمی بود که بر اثر بیماری قادر به راه رفتن نبود و برای به جای آوردن اعمال عمره از صندلی چرخ دار استفاده می کرد .

البته ، در کشور عربستان ، استفاده از صندلی چرخ دار قوانینی ویژه دارد ، از جمله ، زائران باید این وسیله را در ازای یک وثیقه از صاحب هتل بگیرند و در صورت مفقود شدن هزینه ی زیادی برای باز پس گیری وثیقه ی خود بپردازند . از قضا ، این خانم هم صندلی چرخ دار خود را گم کرده و چند روزی از این بابت تأسف زیادی می خورد . یک روز ، با خوش حالی به نزد من آمد و گفت : «حاج آقا مستجاب الدعوه شدم» از او پرسیدم : مگر چه اتفاقی افتاده است؟ جواب داد : چند روز پیش ویلچرم را گم کردم و این مسأله مرا بسیار نگران و پریشان کرده بود ؛ اما یک باره به یاد صحبت های شما ، راجع به آثار سوره ی «یاسین» در مرتفع کردن مشکلات ، افتادم . این بود که شروع به خواندن این سوره کردم ، در حین خواندن ، دستم را در کنارم روی زمین گذاشتم و در دل از خدا خواستم تا گمشده ام در همان محل برخورد دستم با زمین قرار بگیرد . بلافاصله ، بعد از اتمام تلاوت سوره ی «یاسین» ، جوان عربی را دیدم که ویلچری در دستش گرفته بود و با سرعت به سمت من می دوید ، به محض این که کنار من رسید ، ایستاد ، وقتی به آن ویلچر نگاه کردم و مشخصات خود را بر روی آن دیدم ، از شدت اشتیاق در پوست خود نمی گنجیدم که به فضل خداوند و برکت سوره ی «یاسین» چگونه به سرعت حاجت من روا شد و به مقصد خود رسیدم .

12. تأثیر آیه ای از سوره ی «یاسین»

آیت الله شیخ مجتبی قزوینی - اعلی الله درجاته فی اعلی علّیین - که از اصحاب خاصّ ائمه طاهرین (علیهم السّلام) در معارف و احوال و اعمال بودند ، می گفتند : روزی ، در زمان رضا شاه و شیوع خود باختگی تام و تجدد مآبی خام و بی دینی جاهلانه و تقلیدی و پیروی از فرهنگ سخیف استعماری ، از صحن مطهر حضرت امام رضا (علیه السّلام) (صحن عتیق - انقلاب فعلی) عبور می کردم . در آن روزگار ، حرم و صحن های مطهر به اندازه ی این زمان ها شلوغ و پر ازدحام نبود . در مقابل ایوان طلا که رسیدم ، پیرمردی نشسته بود و قرآنی در دست داشت و مشغول تلاوت قرآن بود . در همین اثنا که من به آن محل رسیدم ، مردی از متجددین بی معنا و بی محتوای آن روز رسید و با کفش خود به دست وی زد ، به طوری که قرآن کریم به روی زمین افتاد ، و خطاب به پیر مرد گفت : «این کتاب به چه درد تو می خورد که نشسته ای و آن را می خوانی ، از این کتاب چه کاری بر می آید؟!»

ایشان در ادامه فرمودند : من ، از دیدن این منظره و این توهین بزرگ به قرآن کریم ، چنان از جا در رفتم و عصبانی شدم که وصف ندارد . فوراً جلو رفتم و به آن مرد گفتم : چرا این کار را کردی ؟ گفت : خوب ، مگر غیر از این است که گفتم؟! گفتم : آری غیر از این است ، می خواهی حال به تو بفهمانم که این کتاب چیست و از آن چقدر کار ساخته است؟ سپس افزودند : این را گفتم و آیه ای از سوره ی «یاسین» را در دلم خطور دادم و هنوز نخوانده بودم که مردک دست را به دلش گرفت و خم شد و فریاد زد : آی دلم ، الآن از درد دل می میرم ، دستم به دامت ، بد کردم مرا نجات بده ، درد را از من دور کن ... و من اشاره کردم که پاشو و گم شو! درد او رفع شد و فوری رفت. ....

سپس فرمودند: پس از چند سال، یک روز، شخصی با ظاهری خدا پسند نزد من آمد و گفت: آیا مرا می شناسی؟ گفتم: خیر. گفت: من همان فردی هستم که آن حادثه برایم پیش آمد و از آن روز به بعد، به برکت نفس قدسی و قرآنی شما، در طریق هدایت قرار گرفتم و زندگی ام کاملاً دگرگون شده است. (1)

(وُنزِلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا) (2)

13. رفع مشکل بزرگ

مرحوم حاج میرزا اسد الله اسکندری (از دوستان مرحوم حاج شیخ مجتبی قزوینی) به همراه همسر خویش عازم سفر حج شده بودند. ایشان به منظور خدا حافظی نزد حاج شیخ می آید و درخواست می کند که دستوری بفرمایید تا اگر مشکلی در سفر پیش آمد، از آن استفاده کنم. ایشان در باب خواندن سوره ی «یاسین» دستوری به مرحوم اسکندری می فرمایند. حاج اسکندری به سفر می رود و در اواخر ایام اقامت در مکه مکرمه گذر نامه ی ایشان و همسرشان گم می شود. حاج اسکندری بسیار ناراحت و مضطرب، ناگهان، به یاد دستور حاج شیخ می افتد و آن را انجام می دهد و به سفارت مراجعه می کند. هزاران گذر نامه در قفسه ها چیده شده بود، با التماس بسیار از مسؤولان درخواست می کند که اجازه بدهند که گذر نامه ها را بررسی کند، شاید گذر نامه ی گم شده اش را پیدا کند. اعضای سفارت نیز، با استهزاء و بی اعتنایی، به او می گویند که نگاه کن!

مرحوم اسکندری، هم از بین آن همه گذر نامه، یکی را بیرون می آورد و به

ص: 90

1- کتاب متأله قرآنی / 332.

2- سوره ی اسراء، آیه 82.

محض این که به آن نگاه می کند ، می بیند گذر نامه ی خود و همسرش است تمام افراد تعجب می کنند و با دقت گذر نامه و عکس آن را بررسی می کنند . بلی ، گذر نامه خود آقای اسکندری بود و ایشان با خوش حالی و بدون مشکل به ایران باز می گردد .

14. راحت ساختن محضر

روزی یکی از متدینین بازار مشهد که صمیمیت و ارتباط نزدیکی با بنده دارد ، برای رفع مشکلی با من تماس گرفت و گفت : یکی از اقوام نزدیک من ، از مدت ها پیش ، به بیماری سختی دچار شده است ؛ به طوری که پزشکان از علاج او قطع امید کرده اند و یک هفته است که به حالت احتضار (جان کندن) به سر می برد .

این موضوع مرا بسیار ناراحت و پریشان کرده است و دلم می خواهد کاری انجام دهم تا این بنده ی خدا را از حال و روز بدش نجات دهم . سپس از من خواست که به او دعایی بیاموزم که این مشکل را برطرف نماید .

در جواب گفتم : «دعای یستشیر و سوره ی «یاسین» را بخوانید . به اذن و فضل خداوند مشکل حل خواهد شد» .

ایشان هم با تشکر و قدر دانی از من خدا حافظی نمود .

چند ماهی ، از او خبر نداشتم تا این که یک روز ایشان را دیدم و حال و روز آن شخص را از او جویا شدم . جواب داد : بلافاصله بعد از این که به توصیه ی شما دعای «یستشیر» و سوره ی «یاسین» را خواندم ، آن بنده ی خدا از سختی جان کندن نجات پیدا کرد و به جوار رحمت حق شتافت .

15. تأثیر سریع «یاسین»

یکی از کسبه‌ی متمکن و متدین بازار می‌گفت: از فردی مبلغ زیادی طلب داشتم و او هم مدتی در پرداخت آن تأخیر می‌کرد. یکی از روزها که به سفر حج رفته بودم و در «مدینه» به سر می‌بردم، با من تماس گرفت و یک هفته مهلت خواست. با تندی و تحقیر، با او برخورد کردم و بدون این که به در خواست او توجه کنم، تلفن را قطع کردم.

اما، بعد از چند لحظه، پشیمان شدم و شروع به ملامت کردن خود کردم و با خود گفتم: «مگر تو برای عبادت خدا و زیارت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) به این جا نیامده‌ای، پس چرا یک بنده‌ی خدا را، با تحقیر، از خود راندی و به او مهلت ندادی؟»

دلم می‌خواست با او تماس بگیرم و از وی معذرت خواهی کنم، اما خجالت می‌کشیدم. در کمال ندامت بر سر جایم نشستم و شروع به خواندن سوره‌ی «یاسین» نمودم، به امید آن که او خود دوباره با من ارتباط برقرار کند. بلافاصله، بعد از خواندن این سوره‌ی شریفه، آن مرد به من تلفن کرد. با دیدن تأثیر سریع «یاسین» خدا را شکر کردم و با کمال خوش حالی به او مهلت دادم.

16. سنت حسنه

در بعضی از مراسم‌های عزاداری، یک سنت نیکو و عمل ابتکاری صورت می‌گیرد؛ به این معنا که بانی مجلس از قاریان و حافظان قرآن کریم دعوت می‌کند، پیش از شروع مراسم، مدتی به تلاوت آیات قرآن کریم، به ویژه سوره‌ی «یاسین» پردازند، تا با قرائت قرآن پیوند قرآن و عترت را در مراسم خود نشان دهند؛ زیرا تلاوت و ختم سوره‌ی «یاسین» و اهدای ثواب آن به امامان

معصوم (علیهم السّلام) به ویژه به حضرت زهرا (سلام الله علیها) روحیه‌ی معنوی و قرآنی را در شرکت کنندگان ارتقا می‌بخشد و آمادگی ویژه‌ای در آغاز مراسم عزا داری پدید می‌آورد.

همان گونه که در تاریخ آمده است، امام حسین (علیه السّلام) در شب عاشورا از سپاه یزید مهلت خواست تا آن شب را به خواندن قرآن و عبادت پردازند؛ چه نیکو و شایسته است که ما نیز مراسم عزا داری آن بزرگواران را با آوای تلاوت قرآن، به ویژه سوره‌ی «یاسین»، هم نوا و برخی از اوقات خویش را با انس با قرآن سپری سازیم؛ همان گونه که بر اساس خبرهای رسیده، برخی محفل‌های داخل و خارج کشور این سنت حسنه را به اجرا می‌گذارند.

17. تسخیر قلب‌ها

تعامل با روایاتی که از «یاسین» به عنوان «قلب قرآن» تعبیر می‌کنند، این احساس را در انسان پدید می‌آورد که میان این سوره‌ی شریفه و قلب آدمی نیز ارتباطی ویژه برقرار است؛ زیرا بسیار دیده شده که به آسانی در قلب‌ها می‌نشیند و مردم به آن گرایش قلبی ویژه‌ای پیدا می‌کنند. چنان که ما در سفرهایی که برای ادای عمره و حج تمتع به مکه مشرف می‌شدیم و گاهی به مدت دو هفته و گاهی نیز به مدت یک ماه مردم را در این سفرها همراهی می‌کردیم، مشاهده می‌کردیم که آنان به گاه شنیدن شأن نزول و آثار و ویژگی‌های سوره‌ی شریفه‌ی «یاسین» - در مقایسه با زمانی که برای ایشان از مطالب مهم و جالب توجه درباره‌ی آداب و شرایط زیارت اماکن مقدّسه‌ی مکه و مدینه و نیز داستان‌ها و حوادث صدر اسلام و دیگر مسائل می‌گفتم - از اشتیاق و کشش بیشتری برخوردار می‌شدند و در حالت‌ها و رفتارهای آنان نشان اعجاب و تأثیر افزون‌تری نمود می‌یافت؛ به طوری که در پایان سفر بیشتر آن‌ها اظهار

می کردند: که همه ی آن چه در این سفر دیده و شنیده اند، شایسته و ارزنده است، اما بزرگ ترین و گران بها ترین غنیمت این سفر آشنایی آن ها با فضیلت ها و آثار سوره ی شریفه ی «یاسین» می باشد.

دیدن این آثار و تاثیر پذیری ها انسان را به این مطلب می رساند که «یاسین»، این قلب قرآن، با قلب انسان ارتباطی معنوی و استوار دارد که به سرعت در آن نفوذ می کند و همه ی قلمرو وجودی انسان را تسخیر می نماید، به گونه ای که وقتی قلب ها در معرض اثرها و پرتو افشانی های این سوره قرار می گیرند، هم چون تشنه ای که به سر چشمه ی آب حیات رسیده است، گمشده ی خود را می یابد و غرق در شادی و شمع و وصف ناپذیری می گردند؛ زیرا در می یابند این «یاسین» است که آنان را به سعادت دنیا و آخرت و همه ی آرزوهای مطلوب دو جهان می رساند.

مدّتی هم نوایی و مداومت در قرائت سوره ی «یاسین»، چنان اثری بر قلب آدمی می گذارد که گویی آیات آن بر دل وی چنگ می اندازند و برای یک عمر او را اسیر مهر و محبت خود می کنند. به همین جهت است، در برخی دستور العمل ها، برای بعضی از اذکار و ختومات دوره زمانی محدود گفته می شود؛ مثلاً گفته می شود که این دعا یا این سوره را مدّت چهل روز بخوانید یا فلان ذکر را در مدّت هفت روز تکرار کنید؛ اما هنگامی که به تلاوت سوره ی «یاسین» می پردازیم، متوجّه می شویم که دستور العمل ها از حالتی موقت به صورتی دائمی تغییر می یابد. لذا امامان معصوم (علیهم السّلام) و بزرگان سیر و سلوک دستور داده اند که سوره ی «یاسین» را همیشه و به طور مداوم در صبح یا وقت خواب بخوانید.

این مداومت و استمرار نشان می دهد که انسان هر چه بیشتر با «یاسین»

هم نشین گردد، طراوت، خرمی، عشق و علاقه اش افزون تر می گردد، در نتیجه، حرکتش به سوی کمال آسان تر و سریع تر می شود؛ زیرا «یاسین» نردبان ترقی است که آدمی را تا خدا بالا می برد. تکامل نامحدود است و هر چه کمال می یابی، باز مرتبه ی برتر و بالا تری از آن را پیش رو می یابی و هیچ حدّ و مرزی برای آن نمی شناسی؛ به همین جهت گفته اند: «یاسین» را همیشه بخوانید تا همواره به سوی کمال پیش روید.

با این تفصیل، نتیجه می گیریم که «یاسین» همه ی دل ها را زنده و با جذبه ی خود تسخیر می کند؛ به گونه ای که افراد به سهولت و مشتاقانه با «یاسین» ارتباط برقرار می کنند و از مداومت بر آن خسته نمی شوند.

18. توفیق بزرگ

از جمله افراد نیک نهاد و اهل علم، آقای رحمت الله فرهنگی است که خداوند به ایشان روحیه ای آرام و قلبی سلیم عطا فرموده و او در زمینه ی بهره گیری از سوره ی «یاسین» از توفیقی والا برخوردار شده است.

ایشان در سال 1382 شمسی و پس از سفارش برخی بزرگان در خصوص فضایل سوره ی «یاسین» مصمم می شود که به یاری خداوند مدتی را به طرزی ویژه با این سوره ی شریف هم نشین گردد و به خواندن آن پردازد.

ابتدا، از تاریخی معین، خواندن «یاسین» را از یک بار خواندن آغاز می کند و آن را تا چهل روز - به نحوی که هر روز یک مرتبه بر تلاوت آن بیفزاید - ادامه می دهد، به طوری که مثلاً در روز دهم ده مرتبه، در روز بیستم بیست مرتبه و در روز چهلّم چهل مرتبه این سوره را می خواند. پس از چهل روز مجدداً آن را تا روز هشتادم ادامه می دهد، به این ترتیب که این بار، هر روز یکی از آن کم می کند در سراسر این مدت روز، هر یک از ختم های خود را به یکی از

معصومان (علیهم السّلام) یا اجداد و مادران آنان و نیز علما و امامزاده ها و استادان بزرگ اهدا می نماید .

مجموع ختم های این سوره در هفتاد و نه روز ، یک هزار و شش صد مرتبه می شود .

ایشان ، در محفلی ، در بیان لطف و رحمت خداوند فرمودند : پس از این توفیق خداوندی ، روز به روز در زندگی من گشایش بیشتری فراهم آمد و موفقیّت های فراوانی نصیب من گردید .

این بزرگوار توفیق شب زنده داری و عبادت در سحرگاهان را نیز از نتایج و آثار خواندن سوره ی «یاسین» می دانستند ؛ حتی یک بار در صحبتی - که چندان هم مایل به آشکار ساختن آن نبودند - فرمودند : نمی دانم در روز هایی که من به خواندن سوره ی یاسین سرگرم بودم ، چه اتفاقی روی داده بود که انگار حرکت من سرعت یافته ، به طوری که با چند قدم راه رفتن به سرعت به مقصدی دور می رسیدم . مثلاً وقتی می خواستم به حرم بروم ، چند قدم که می پیمودم یک باره خود را در حرم می دیدم .

انصافاً که این عالم صالح به توفیقی بزرگ دست یافته بود . البته تحقق امور معنوی و ساعاتی به عبادت و ذکر گویی پرداختن ، در آغاز کار ، دشوار و سنگین به نظر می رسد ، ولی همین که انسان قدم بردارد و از دنیای ظلمت خارج شود و در عالم نور و معنویت قدم گذارد ، دشواری بر طرف و آسانی آشکار می گردد . بر همین اساس است که همیشه بزرگان سیر و سلوک می فرمایند : پرداختن به امور معنوی برای اهل معنا و انسان صالح هیچ سنگینی و دشواری ندارد .

چنان که قرآن درباره ی نماز می فرماید : (وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ) (1)

ص: 96

یعنی به راستی که آن نماز بزرگ و ادای آن دشوار است، مگر برای افراد خاشع و فروتن. بنا بر آن چه پیش از این گفته شد، می توان چنین نتیجه گرفت که دست یابی به توفیق های بزرگ در تحقق امور معنوی و سیر و سلوک کار دشواری نیست.

در حالات حاج شیخ حسن علی نخودکی - رحمة الله علیه - آمده است که گاهی در مدت شبانه روز شانزده ساعت به ذکر و یاد خدا اشتغال داشتند و هیچ گونه خستگی هم در خود احساس نمی کردند.

بنابراین، اساس تحقق این امور ابتدا، همت و عزم قاطع خود آدمی است؛ تا گام نخست را بردارد و پس از آن هم توفیق الهی است که او را در ادامه ی راه یاری می رساند. (وَ الَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ) (1) و کسانی که در راه ما تلاش می کنند، محققاً به راه های خویش هدایت شان می کنیم و خدا با نیکوکاران است.

19. جوایز نفیس خدای بزرگ

به دیدار یکی از مسؤولان حوزه ی قرآنی در تهران رفته بودم. ایشان بار ها کتاب «قلب قرآن» را خوانده بود. خاطره ها و ختم های «سوره ی مبارکه ی یاسین» را که در آن کتاب آورده شده، همه را می دانست. کلام الله مجید بزرگی بر روی رحل گشوده بود. چشمم به آیات شریفه ی سوره ی «یاسین» افتاد و دانستم که در حال تلاوت این سوره ی عزیز می باشد. ایشان کلمه ی «مبین» را با قلم فسفری برجسته و متمایز از متن کرده بود. از او پرسیدم که چرا این کار را کردی؟! گفت: «هر بار که در ختم یاسین به واژه ی مبین می رسم، حاجت های

ص: 97

خویش را در نظر می گیرم و بعد می گذرم».

گفتنی است که در این کتاب، طریقه های گوناگون ختم «یاسین» بیان شده است که بعضی از آن ها سبک و برخی سنگین می باشند. ایشان هم یکی از ختم های نسبتاً سنگین را انتخاب کرده بود. وقتی از او سؤال کردم که شما کدام طریقه ی ختم «یاسین» را پیش گرفتی؟ در پاسخ گفت: من آن ختم هشتاد روزه را برگزیدم! یعنی همان ختمی را دنبال می کرد که روز اول ختم، یک بار سوره ی «یاسین» خوانده می شود و روز بعد دو مرتبه و همین طور شمار تلاوت آیات شریفه ی «یاسین» بالا می رود تا روز چهارم که پایان مرحله ی اول ختم است. در روز چهارم و یکم که آغاز مرحله ی دوم ختم می باشد، شخص می باید پلکان نزولی ختم «یاسین» را طی کند. یعنی هر روز یک مرتبه کم می شود تا در روز هفتاد و نهم به یک بار خواندن «یاسین» در روز برسد.

حقیقت این است که من بعد از شنیدن سخنان او سخت نگران شدم. اصلاً انتظار نداشتم که او طریقه ی بسیار دشوار ختم «یاسین» را انتخاب کرده باشد؛ رو به او کردم و گفتم:

امروز چند مرتبه یاسین را خوانده اید؟

در جوابم گفت: دوازده مرتبه!

برای او دعای خیر کردم و از آن مرکز قرآنی بیرون آمدم. اما در درونم ناراحت بودم؛ زیرا اگر او جلو تر می رفت و روزی سی بار یا چهل بار «یاسین» می خواند، خدای ناکرده احتمال دل زدگی از قرآن و یاسین وجود داشت! شکست های معنوی، بی گمان، آثار زیان بار و جبران ناپذیری به همراه دارند. در راه با خودم یک سره می گفتم کاش این طریقه ی ختم سخت و سنگین را در کتاب ذکر نمی کردم. به هر حال گفتم خدایا او را کمک کن تا این ختم مشکل

«یاسین» را به جای آورد و در میان راه هیچ گونه سستی و فتوری در عزم و اراده ی روحانی اش پدید نیاید و بتواند این ختم را به اتمام برساند و کامل کند.

دو روز بعد ، به دیدار او رفتم تا از حال و روزش با خبر شوم . کنارش نشستم و گفتم شما امروز چهار ده مرتبه سوره ی یاسین خوانده ای؟ به آرامی گفت : نخیر ! من امروز ده مرتبه سوره یاسین را تلاوت کردم !

گفتم : چطور؟! مگر ، دو روز پیش ، شما نگفتی که دوازده مرتبه یاسین را خوانده ای؟!!

گفت : چرا ! ولی در حال تلاوت نزولی ختم یاسین هستم ! درست هفتاد روز پیش بود که ختم «سوره ی مبارکه ی یاسین» را شروع کردم !

معلوم شد که این شخص لایق ، با موفقیت ، این ختم را سپری کرده است و روز های آخر آن را می گذراند ، واقعاً خوش حال شدم . خداوند را سپاس گفتم که به ایشان توفیق هفتاد روز تلاوت یاسین را عنایت کرده است . حالا نگرانی من از آسیب پذیری روح و روان او بر طرف گشته بود . رو به او کردم و گفتم : شما با چه هدف و انگیزه ای ختم سوره مبارکه «یاسین» را در پیش گرفتید ؟

گفت : در واقع قصد مادی خاصی نداشتم ! حاجت مشخصی در نظرم نبود ! و فقط به منظور جلب رضایت خدا و خشنودی او این ختم «سوره ی مبارکه ی یاسین» را به جا آوردم ! اما پروردگار مهربان در عوض تلاوت «سوره ی مبارکه ی یاسین» جوایز نفیسی به من ارزانی داشته است که قابل گفتن نیست !

همین دیروز که «سوره ی مبارکه ی یاسین» را خواندم ، ناگاه در نظرم پیر مردی آشکار شد و با عصایی که در دست داشت پیش من آمد . مطالب و حقایقی به من گفت و سپس ناپدید شد .

بنا بر آموزه های اخلاقی و آداب تعلیم و تعلم در اسلام، قدر شناسی از استاد، معلّم و مربّی وظیفه ای است بزرگ و فراموش نشدنی؛ زیرا مقام استاد نزد خدای سبحان و اولیاء اللّه بسیار ارجمند است. در واقع می توان گفت که معلم یا استاد پدر روحانی آدمی به حساب می آید.

مقصود از قدر دانی شاگردان از استادان این است که هیچ گاه خدمات ارزنده ی آنان را از یاد نبرند و همواره از آنان به نیکی یاد کنند. پیداست که این شیوه ی وظیفه شناسی سبب می شود تا زیبایی های روح و اندیشه و ایمان و اخلاص و فداکاری یک استاد الهی شناخته گردد. همان گونه که سنّت حسنه و عملی بزرگان ما در دوره های پیشین بوده است، آنان مجلس درس و بحث خود را به نام و یاد استادان خویش زینت می بخشیدند. هیچ گاه، در تاریخ حیات و تدریس و تألیف عالمان بزرگ شیعی، دیده نشده است که شاگردی در زمان حیات یا وفات استاد خویش جسورانه چیزی به او گفته یا نوشته باشد. بدیهی است که این موضوع با خیر خواهی، تذکر و نصیحت که از مصادیق بارز امر به معروف و نهی از منکرات است، تفاوت اساسی دارد. جسارت به ساحت مقدّس استاد، پیوسته، امری ناپسند و نکوهیده بوده است. تاریخ نشان داده کسانی که به استادان شان جسارت کرده اند، هرگز عمری با برکت و با عزّت و سرفراز نداشته اند و دیر یا زود از بستر خاطره ها شسته شده و نابود گشته اند. هر سخن زشت و بی ادبانه ای که شاگردی علیه استاد خویش بر زبان رانده باشد، بی گمان به منزله ی تیشه ای است که به ریشه ی وجود خویش زده است.

شکی نیست که نام و آوازه ی نیک و ماندگار کسان، در روزگاران، در گرو یاد قدر شناسانه و تجلیل های خالصانه از استادان است. اگر استادی را، در عرصه ی حیات علم و معرفت، موفق می شناسیم، مرهون ادب و ورزی وی به استاد خویش است.

بی جهت نیست که بزرگان ما نماز مستحبی یا تلاوت سوره ها و آیات شریفه ی قرآن یا زیارت اماکن مقدّس معصومان را به روح استادان خود هدیه می دادند و یا در قنوت نماز شب، یا در دیگر دعا های خویش، استادان خود را یاد می کردند و برای آمرزش و بخشایش و تعالی درجات روحانی آنان نزد پروردگار دعا می کردند. این ها همه نمودار قدر شناسی یک شاگرد از استاد خود به شمار می آید که می باید همواره سنتی مقبول میان جملگی شاگردان باشد.

در این جا شایسته است که نمونه ای از قدر شناسی نسبت به استاد ذکر شود، تا بتوان از این رهگذر سر مشقی نیکو برای قدر دانی از استاد را نمایاند. ما همه بی گمان بدین سر مشق های زیبا و سرشار از ایمان و ارادت خالصانه نیازمندیم.

استاد علامه محمّد رضا حکیمی - دام عزّه - که خود از برجستگان وادی ایمان و عمل و سلوک و عرفان الهی اند، خاطره ای در باب قدر شناسی از استاد دارند که سزاوار اندیشیدن و سرمشق گرفتن است. ایشان در ارتباط با «سوره ی مبارکه ی یاسین» فرموده اند: «من چند باری خواندن «سوره ی مبارکه ی یاسین» را به روح استاد بزرگوارم حضرت سیّد ابو الحسن حافظیان - رحمة الله علیه - تقدیم کردم، تا بدین وسیله قدر زحمات آن عزیز از دست رفته را دانسته باشم. در همان ایام به ذهنم این پرسش افتاد: راستی آیا هدیه های «یاسین» ما به روان روشن استاد می رسد و موجب خرسندی روح بزرگ استاد می شود؟!»

این سؤال خیلی ذهنم را به خود سرگرم ساخته بود. از قضا شبی حضرت

استاد حافظیان - رحمة الله عليه - را در عالم رؤیا زیارت کردم . عارف وارسته سید ابو الحسن حافظیان - رحمة الله عليه - در این سنوات اخیر ، به لحاظ هایی خاص ، سالی شش ماه به کشور های هندوستان و پاکستان مسافرت می کردند و در آن جا به سر می بردند و مردم آن دیار از وجود معنوی ایشان بهره مند می شدند . در عالم خواب دیدم ایشان برای سفر به آن سرزمین آماده می شوند و لوازمی که نیاز دارند در چمدان شان می گذارند . در این میان ، جعبه ی نفیسی را از زمین برداشته ، داخل چمدان گذاشتند و شادمانه و با خرسندی ، در حالی که روی به همسر خویش داشتند ، گفتند : این را هم آقای حکیمی برایم فرستاده است !» (1)

21. راز در های باز

گاه ، به انسان نعمتی روی می آورد و یا توفیق و حالت خوشی دست می دهد که نمی داند از کجا و بر اثر چیست ؟ برای نمونه ، بسیاری وقت ها ، انسان موهبت هایی هم چون انس با قرآن ، روی آوری به مجالس و محافل و کتاب های معنوی ، کمک به دیگران ، پرداختن به عبادت های خاص با حالات معنوی و روحانی و اعمالی از این قبیل پیدا می کند ، بدون این که به منشأ آن بیندیشد . حتی در بعضی موارد ، به اشتباه شایستگی و لیاقت خود را سر منشأ چنین توفیق هایی می داند .

گاهی نیز ، پیش آمد روزگار او را متوجه اشتباهش می سازد و سر منشأ حقیقی را به وی می نمایاند.

ص: 102

1- جهت آشنایی با شخصیت سید ابو الحسن حافظیان مراجعه شود به قسمت آشنایی با بزرگان اهل معنا و معرفت .

حضرت علامه حسن زاده آملی - حفظه الله - در یکی از جلسات درس از قول فرزند بزرگوار مرحوم آية الله قاضی طباطبایی - که استاد معنوی و سیر و سلوک علامه طباطبایی - رحمة الله عليه - در نجف اشرف بوده است - فرمودند :

«در زمان حیات پدرم ، توفیق های ویژه ای نصیب ما شده بود که وقتی سایه ی ایشان از سر ما دور شد ، آن توفیق ها هم از ما دریغ شد . در این جا بود که ما دریافتیم آن حالات و موقعیت های ویژه ، همگی به برکت نفس و دعا و وجود پر برکت پدر بزرگوارمان بوده و به خود ما مربوط نمی شده است .»

نظیر همین مطلب ، خاطره ی دیگری است که یکی از علما و دانشمندان درباره ی سوره ی «یاسین» یاد کرده اند ؛ ایشان فرمود : «پس از آن که ما به برکت بزرگان و استاد های گران قدرمان با فضایل و مناقب سوره ی «یاسین» آشنا شدیم ، مدّتی با مراقبت و مداومت ، شب ها آن را به هنگام خواب قرائت می کردیم ؛ در همین هنگام بود که گشایش های بسیاری در زندگی مادی و معنوی ما فراهم و سختی ها و دشواری ها از ما دور شد ؛ گویی همه ی در های بسته به روی ما باز گردید و به هر طرف که می رفتیم ، جز خوشی و خرمی چیزی نمی دیدیم ؛ هم چنین در روحیه ی معنوی خود نیز ارتقا و شرح صدری ویژه احساس می کردیم .

تا مدّت ها در این برکت ها و گشایش ها غرق بودیم ، بی آن که به سر منشأ آن بیندیشیم .

سر انجام ، زمانی رسید که به سبب سهل انگاری از خواندن سوره ی یاسین باز ماندیم ؛ در همان زمان بود که مضیقه ها و غصّه های فراوانی به ما روی آورد و در تنگنای سختی گرفتار شدیم .

گویی دنیا عوض شده بود و ما در جهانی قرار گرفته بودیم که اعضای آن

همگی با ما دشمنی می کردند و هیچ کس هم جلو دارشان نبود .

در همین اوضاع بسیار سخت و جان کاه بود که دریافتیم آن آسایش ها و گشایش ها ، همگی به برکت قرائت سوره ی شریفه ی یاسین بوده است».

22. افق روشن

آموزه های قرآنی ، انسان را به سمت امید و اطمینان به الطاف الهی هدایت کنند . امیدوار بودن ، از نظر قرآن کریم ، به اندازه ای منزلت و اهمیت دارد که خداوند در قرآن فقط کفر پیشگان را نا امید و مأیوس از رحمت خویش معرفی می فرماید . آیا می توان در سختی ها و دشواری های روزانه ی زندگی خود ، از آیه ها و سوره ها و ذکر ها و عبادت هایی چشم پوشید که خواص و آثار معنوی آن ها در حیات عالمان ربّانی و اهل معنا مشاهده شده است ؟ نگاهی به این مشاهدات نشان می دهد که اساساً راه یأس و نومیدی به روی انسان های با ایمان بسته شده است . گفتنی است ، بسا اوقات ، خداوند سر راه شخصی گرفتار تنی از بندگان محبوب خود را قرار می دهد تا او بتواند از این وسیله برای نجات خویش استفاده کند . این هم یکی از الطاف پنهان حضرت حق است که گاه و بی گاه شامل حال بندگان مُضْطَرّ و گرفتار می شود . حال ، داستانی را روایت می کنیم که نمودار لطف پروردگار در حق انسان در مانده و پناهنده ی به اوست .

یکی از تاجران شهر مَرَنَد ورشکسته شد و به روزگار فقر و مشقّت و عُسرَت افتاد . او که دوباره عزّت و سر افزای را در میان مردم شهر به دست می آورد ، خاطره ای شنیدنی دارد که در این جا می آوریم . او می گوید : روزی به گورستان عمومی شهر رفتم تا فاتحه ای برای نزدیکانم بخوانم . شاید ساعتی

گذشته بود که در گوشه ی قبرستان آیت الله آقا میرزا علی اکبر مرندی را دیدم . مرا که دید ، صدایم کرد . جلورفتم و سلام و احوال پرسی کردم . ایشان دست توی جیب خود کرد و یک اسکناس بیست تومانی که آن روز ها ارزش زیادی داشت به دستم داد و فرمود : برای شما زحمتی فراهم می کنم ! لطف کنید و یک بار سوره ی «یاسین» را بخوانید و به روح حضرت ابو الفضل (علیه السلام) هدیه کنید . من قبول کردم و رفتم سوره ی «یاسین» را خواندم . بعدش هم دو رکعت نماز خوانده ، به حضرت قمر بنی هاشم هدیه کردم . همان شب بود که در عالم رؤیا حضرت ابو الفضل (علیه السلام) را زیارت کردم بعد از آن ، اتفاق های خوشایندی در زندگی ام مهیا شد . روز به روز ، از گرفتاری هایم کاسته می شد . واقعاً پولی که آیت الله میرزا علی اکبر مرندی به من داده بود ، بسیار با برکت بود .

در حقیقت باید گفت که برکت فراوان پول ، به سبب تلاوت آیات شریفه ی «یاسین» و نیز هدیه کردن آن به حضرت ابو الفضل (علیه السلام) بود . و این می رساند که قرآن و توسل به خاندان پیامبر و اولیاء الله تأثیر های شگفت انگیزی در زندگی انسان های گرفتار بر جای می گذارند . (1)

23. اعجاز «یاسین»

روزی با یکی از استادان و بزرگان اهل معرفت و معنویت درباره ی سوره ی «یاسین» و عظمت و خواص و ختومات آن گفت و گویی داشتم . حضرت استاد بر این باور بودند که نسبت به خواص و آثار عجیب و غریب تلاوت «سوره ی مبارکه ی یاسین» باید جانب احتیاط را داشته باشیم ، نکند

ص: 105

1- جهت آشنایی با شخصیت آیت الله میرزا علی اکبر مرندی مراجعه شود به قسمت آشنایی با بزرگان اهل معنا و معرفت.

برخی از مردم تحمّل آن را نداشته باشند و یا دچار کج فهمی شوند! آن گاه ایشان به نهاد و فطرت پاک مردم و قابلیت های نهفته در آن اشاره کرد و در ادامه خاطره ای از ختم «یاسین» را بر زبان آوردند که بسیار شنیدنی و آموزنده است.

ایشان فرمودند: «روزی به دیدار خانواده ای رفتم که از سال ها پیش به گردن بنده حقّ بسیاری داشتند. خانم میزبان ضمن صحبت گفت: تازگی ها برای خانواده ی ما مشکل بسیار بزرگی پیش آمده و همه مان گرفتار آن شده ایم. لطفاً برای رفع این گرفتاری دعا کنید! حقیقت این است که خواهرم سرطان دارد و در داخل کشور پزشکان به نتیجه ای نرسیده اند. ما ناگزیر ایشان را به انگلستان انتقال دادیم. دو خواهرم همراه ایشان هستند تا مراقب او باشند و این پریشانی همه ی خویشان و بستگان را در غم و اندوه فرو برده است.

به فکر فرو رفتم و سپس به ایشان گفتم: شما برای شفای خواهرتان این روزها «یاسین» بخوانید. دو خواهر مراقب بیمار نیز «یاسین» بخوانند؛ ان شاء الله از برکت تلاوت آیات سوره ی «یاسین» اندوه تان بر طرف گردد. این جانب نیز مصمّم شدم که همراه با آن ها «یاسین» بخوانم. در واقع یک حلقه ی چهار، پنج نفره ای برای خواندن «یاسین» تشکیل شد. از فردای آن روز شروع به خواندن «یاسین» کردیم. همین طور تا دو روز این خواندن ادامه داشت. روز سوم ختم «یاسین» ما بود که خواهران همراه بیمار سرطانی متوجه می شوند که اتفاق عجیبی و معجزه ای رخ داده است. وقتی آن ها خبر بهبودی خواهرشان را به پزشک معالج مسیحی می رسانند، او با قاطعیّت می گوید چنین چیزی امکان ندارد! سپس به سراغ بیمار آمده و او را معاینه کرده و مشغول بررسی آزمایش های جدید می شود. او که هیچ نشانه ای از بیماری سرطان را در شخص بیمار نمی بیند، سکوت کرده و مشغول قدم زدن در اتاق بیمار می شود. ناگهان

می ایستد و با زبان و باور خودشان می گوید: این بیمار را عیسی مسیح (علیه السلام) شفا داده است!

24. حیرت زدایی «یاسین»

دست یابی به هدف های دور و نزدیک در گرو زدودن شک و تردید ها از ذهن است؛ زیرا هر شکی که آدمی در مسیر خود پیدا می کند، مانند سنگی است که جلوی پای او افتاده و پیش رفتن را ناممکن می سازد. بی گمان، افزایش تردید ها و حیرت ها سبب می شود که موانع فراوانی سر راه آدمی ایجاد شوند و او هرگز نتواند گامی به سوی اهداف بلندش بردارد. چه بسا شخص سرگردان و حیران ناگزیر گردد سیر نزولی را پیش گیرد و به عقب باز گردد که خسران محسوب می شود. در این صورت، آدمی هر چه را که با رنج و زحمت به دست آورده، به آسانی از کف خواهد داد. بنابراین، باید حیرت و سرگردانی و تردید را سبب سقوط و هلاکت خود به حساب آورده، سعی در زدودن آن داشته باشیم.

در این باب، یکی از بزرگان و دانشوران، مطلب جالبی را بیان داشتند که نشان دهنده ی گوشه ای دیگر از آثار فراوان سوره ی «یاسین» است. ایشان فرمودند: به یاد دارم ده سال بعد از شروع دوران طلبگی، گرفتار حیرت و سرگردانی و نومیدی زجر دهنده ای شده بودم. اصلاً فکر و عقلم به جایی نمی رسید و چاره اندیشی هایم همه و همه بی ثمر بود. در همان ایام به ذهنم آمد که خدمت حاج شیخ مجتبی قزوینی - رحمة الله علیه - برسم و از آن طبیب معنوی نسخه ی درمانی بگیرم تا از ورطه ی شک و تحیر آزار دهنده نجات یابم.

وقتی به محضر علامه شیخ مجتبی قزوینی رسیدم، گفتم: مدت زمانی

است که فکر و ذهن من اسیر حیرت و تردید و سر درگمی و اضطراب و حشتناک گشته ، چاره ی کار را نمی دانم . ایشان در جواب من چنین فرمودند : «برای این که خدای متعال شما را از هر گونه حیرت و سرگردانی نجات دهد ، آیات «سوره ی مبارکه ی یاسین» را تلاوت کنید ؛ قطعاً حالات روحی مناسبی پیدا خواهید کرد».

پس از آن دیدار و تعلیم روحانی ، به کتاب و کلام حضرت حق پناه بردم و سوره «یاسین» را تلاوت کردم .

شاید سه یا چهار مرتبه ای «سوره ی مبارکه ی یاسین» را تلاوت کرده بودم که احساس کردم صفحه ی ذهن و فکر من به کلی دگرگون گشته و از هر گونه تاریکی پیراسته شده است . دیگر نه اثری از اضطراب بود و نه اثری از سرگردانی و نومییدی . اکنون که سال ها از گرفتن نسخه ی درمان روحانی یاسین از علامه شیخ مجتبی قزوینی - رحمة الله علیه - می گذرد ، به یاد ندارم که ذهنم اسیر حیرت و تردید و یأس شده باشد . روز به روز در مسیر پیشرفت و تکامل فکری و روحی خود جلوتر رفته ام و به بهره های نیک و ارزنده ای از ایمان و اطمینان خاطر در پرتو ذکر الهی رسیده ام.

25. دفاع «یاسین» از انسان

چنان که در آغاز کتاب آمد ، یکی از القاب و نام های «سوره ی مبارکه ی یاسین» «دفاع» است . این بدین معناست که «سوره ی مبارکه ی یاسین» در برابر هجوم حوادث ناگوار و بلاها و دشمنان می ایستد و از انسان دفاع می کند و آن ها را دور می سازد ؛ در نتیجه انسان از شر و هجوم آن ها در امان می ماند . در این باره مطلبی است از شیخ اکبر محی الدین ابن عربی که به شرح زیر آن را می خوانید.

ناگهان خود را در بستر احتضار نگریستم! رشته های امیدم یکی یکی از هم گسسته شد. دیگر نه دوستان می توانستند یاری ام دهند و نه خویشان و نزدیکان. گویی قیامت بر پا شده بود و مرا به موقف حساب رسی پروردگار کشانده اند! حالا من بودم و نامه ی اعمال که مرا شرمسار و وحشت زده ساخته بود. جانم آرام آرام از تنم خارج می گشت و اضطرابم لحظه به لحظه بیشتر می شد. خدا را به یکتایی یاد می کردم و خود را برای عالم برزخ مهیا می ساختم. آرزو داشتم که چون مؤمنان توفیق آسانی در هنگام جان کندن نصیبم شود. در حدیث خوانده بودم که اگر شخص محتضر ایمان خالص به خدا داشته باشد، جان کندن برای او مثل بوییدن یک سیب سرخ و سالم است؛ چقدر آرزومند چنین جان کندنی بودم!

ناگاه غش کردم و عالم برزخ را دیدم. همه باورشان شده بود که روح از کالبدم بیرون رفته است. در آن تنهایی هراسناک و در آن عالم دیدم، گروهی سراغم آمدند که چهره های زشت، خشم آلود و وحشتناک داشتند. ترس و اندوه وجودم را فرا گرفته بود. سراسیمه شده بودم و نمی دانستم چه باید بکنم! آن ها که قصد آزارم را داشتند، لحظه به لحظه به من نزدیک تر می شدند. بوی بد و رنج دهنده شان مرا آزار می داد. به هر سو می نگریستم تا کسی را پیدا کنم و از او کمک بخواهم، اما بی فایده بود. مثل یک اسیر در دست آن ها افتاده بودم. دیگر مطمئن بودم که کارم ساخته است و آن ها مرا شکنجه خواهند داد تا نفسم قطع شود! ناگهان شخصی بسیار زیبا و خوش بو و نیرومند پیدا شد. به سرعت آن ها را از اطراف من راند و خیالم آسوده شد. نفس راحتی کشیدم و لبخند زنان گفتم:

تو کیستی که به کمکم آمده ای؟!!

آن زیبا روی خندید و گفت :

من «یاسین» هستم! من یاور و مدافع تو هستم!

طولی نکشید که به هوش آمدم . چشم هایم را که گشودم ، پدرم را دیدم که کنارم نشسته و مشغول خواندن «سوره ی مبارکه ی یاسین» است!⁽¹⁾

ص: 110

1- این حادثه برای محی الدین ابن عربی ، چهره مشهور عرفان اسلامی و صاحب کتاب «فصوص الحکم» و «فتوحات مکیه» ، رخ داده است . به نقل از تفسیر روح البیان ، ج 520/7 ، طبع جدید دار احیاء التراث العربی . ناگفته نماند که محیی الدین العربی تأثیر این رخداد همواره در روح و جانش باقی مانده بود که از آن در کتاب فتوحات خویش ، یاد می کند و تأکید دارد که در وقت عیادت بیمار، سوره یاسین بر وی خوانده شود ، زیرا می گوید : برای من نسبت به این سوره ، اتفاق عجیبی رخ داده است . مراد محیی الدین همان اتفاقی است که در بالا ذکر شد . «إذا دخلت علی مریض أو میت فقرأ عنده سورة يس فإنه اتفق لي فيها صورة عجيبة» . کتاب فتوحات مکیه جلد 4 ص 500 .

اشاره

بی شک قرآن کریم در میان مردمان مهجور است و بهره‌گیری از آن اندک . از جمله باید به سوره ی شریفه ی «یاسین» اشاره کرد که واجد عظمتی بی مثال و فضیلتی بی کران است ، لکن متأسفانه از فضیلت آن بی اطلاع و کم بهره ایم.

به فضل خداوند توانستیم برخی از فضایل و معارف «یاسین» را بیان کنیم ؛ اما این سوره ناگفته‌های بسیار و رازهای نهفته ی بی شماری دارد که در این فصل به یکی از آن‌ها که «رکنیت سوره ی یاسین در سیر و سلوک الی الله» است ، اشاره می کنیم .

ابتدا لازم است مطلبی کوتاه در معنای «سیر و سلوک» بیان شود تا معنای «رکنیت» و «جایگاه سوره ی یاسین» کاملاً روشن شود .

برای پی بردن به مقصود «سیر و سلوک» ، باید دانست که دین دارانی که خود را ملزم به اطاعت از اوامر الهی ساخته اند ، دو دسته اند :

دسته ی اول که اکثراً دین داران را تشکیل می دهند ، مؤمنانی هستند که رستن از جهنم و عذاب و دست یابی به بهشت و سعادت ابدی را هدف و غایت اعمال و عبادات خود قرار داده اند .

دسته ی دوم که همان نخبگان و برگزیدگان از مؤمنان اند ، افرادی هستند که در راه رسیدن به «مقام قرب الهی» حرکت می کنند و در این مسیر سه هدف را پیش رو و سر لوحه ی اعمال خود قرار داده اند ، آن سه عبارتند از : 1. قرب الی الله ؛ 2. رضوان الله ؛ 3. لقاء الله .

در حقیقت ، اینان در پی آن هستند که نخست خود را از خصلت های منفی پاک و از تاریکی های جهان مادی رها سازند و به صفات و خصلت های الهی بیارینند ؛ تا با رستن و آراستنی شایسته به مقام قرب الهی برسند و مستوجب رضوان الهی و خشنودی خدا گردند .

در عین حال ، آنان برترین مقصود و والا ترین آرزوی خویش را رسیدن به «لقاء الله» می دانند و از همه ی رفتار ها ، سکنتات ، گفتار ها و حرکات خود آن مقصد والا را می جویند .

منظور از «سیر و سلوک» قرار گرفتن در همین مسیر است و مقصود از «سالکین الی الله» روندگانی هستند که در مسیر قرب ، رضوان و لقاء الهی گام می زنند .

از این نظر ، دست یابی به بهشت هم از این لحاظ برای «سالک الی الله» مطلوب است که مکان قرب خداست و ساکنان آن مشمول خشنودی و رضوان پروردگار و شاهد جمال و جلال الهی می باشند و جهنم نیز به آن لحاظ منفور ، تلخ و دردناک است که مکان دوری از خدا و جایگاه دور ماندگان از لطف و رحمت خداوند می باشد .

برای نمونه ، هدف یک فرد مقدس و متدین از نماز خواندن رسیدن به ثواب و رهیدن از عذاب است ، اما عارف و سالک به آن سبب به نماز عشق و اشتیاق می ورزد که در حال نماز هدف لطف خدا قرار می گیرد و آن را پلکانی می داند

که انسان را به «لقاء الله» می رساند .

پس هر دو یک عمل را انجام می دهند ، اما هر یک از ایشان در ادای آن عمل هدفی متفاوت با دیگری را دنبال می کند .

حال که معنای «سیر و سلوک» روشن شد ، باید دانست ، در این مسیر و حرکت به سوی نور ، معنویت و روحانیت ، «سوره ی یاسین» از نقشی اساسی برخوردار است و «رکنی بی بدیل» به شمار می رود .

البته معنای این سخن آن نیست که شخص سالک ، منحصرأ ، با خواندن «یاسین» می تواند به اعلی علیین دست یابد ؛ بلکه بدین معناست که در عین ادای سایر اعمال و عبادات ، «سوره ی یاسین» در سر لوحه ی آن ها قرار گیرد تا کاخ رفیع سیر و سلوک کامل گردد ؛ این ضرورت تا به آن حد است که می توان گفت اگر «یاسین» نباشد ، دست یابی به آن هدف آرمانی بسیار دور می نماید و با وسوسه های شیطان که هر لحظه هم نشین آدمی است ، شاید دست یابی به آن غیر ممکن باشد .

گفتنی است که رکنیت «یاسین» ، در مکتب سیر و سلوکی اهل بیت (علیهم السّلام) است ؛ زیرا این مکتب سیر و سلوکی بر پایه ی قرآن بنا شده است و معارف والای آن با مکتب های دیگر - که جز گمراهی نمی افزایند - در خور سنجش نیست .

حال با توجه به مطالب یاد شده ، رکنیت یاسین را می توان در پنج محور اساسی از آثار این سوره شریف جست و جو کرد که عبارتند از :

1. فعال سازی

انسان شاهکار خلقت و موجودی با عظمت ، با ظرفیت های نهفته ی بسیار و آمادگی های بی کران است .

ص: 113

اگر این ظرفیت ها و آمادگی ها و نیرو های ذاتی به فعلیت برسند و بارز و آشکار شوند ، می توانند انسان را به کمال لایق خود برسانند ، اما افسوس ، معمولاً ، حتی یک هزارم این آمادگی ها در وجود آدمی مجال ظهور نمی یابند . برای نمونه ، همه ی ما دارای چشم باطنی هستیم که اگر گشوده گردد ، می تواند افق های دور دست و حقایق پر رمز و رازی را ببیند ، هم چنین از گوش باطنی بر خورداریم که چنان چه شنوا گردد ، همه ی نغمه های عالم بالا و سروش های آسمانی را خواهد شنید ؛ و صد ها توانایی نهفته ی دیگر که اگر انسان آن ها را پرورش دهد و رمز و راز فعال سازی آن ها را بیاموزد و به کار برد ، به نقطه ی اوج کمال انسانی که همان رضوان و لقاء پروردگار است خواهد رسید.

تلاوت سوره های قرآن کریم نیز از آثار آشکار و نهانی برخوردار است . ثوابی که برای تلاوت سوره ها ذکر گردیده ، همان اثر آشکار آن هاست . سوره های قرآن آثار پنهان فراوانی نیز دارند که بروز آن ها نیاز به عامل محرک دارد . سوره ی «یاسین» از جمله ی این عوامل محرک است که علاوه بر این که توانایی های نهفته در وجود آدمی را ظاهر می سازد ، تلاوت آن هم آثار پنهانی آیات و سوره های قرآن کریم را بروز می دهد .

برای نزدیک ساختن این معنا به ذهن ، می توان تالار بسیار مجلل و بزرگی را در نظر گرفت که سر تا سر آن با نصب چلچراغ های زیبا و بی نظیری جلا یافته است ؛ سالنی آینه کاری شده و با معماری بسیار هنرمندانه که با جدیدترین و زیباترین لوستر ها آذین بسته شده ، اما همه ی این جلوه ها و زیبایی ها در تاریکی چنان عمیقی فرورفته که چشم آدمی قادر به دیدن حتی صحنه ی ناچیزی از آن هم نیست .

این تالار عظیم از یک سیستم کابل کشی برق برخوردار است که فقط با

فشار یک کلید سر تا سر آن به یک باره روشن می گردد و همه ی مناظر آن در یک لحظه آشکار می شود و بر همگان رخ می نماید .

می توان منزلت و جایگاه سوره یاسین را در میان اعمال و سوره های دیگر، به این کلید روشن کننده تشبیه کرد که نه فقط آثار دیگر سوره ها را آشکار می سازد، بلکه با حضور خود چراغ صد ها ظرفیت باطنی را در وجود انسان روشن می سازد و توانمندی های بالقوه ی آدمی را به فعلیت می رساند .

آن دسته از روایات که از «یاسین» به «قلب قرآن» تعبیر کرده اند، ناظر به همین ویژگی است و به این معناست که همان گونه که اعضا، فقط، در پرتو عمل قلب می توانند فعالیت و حرکت کنند و آثار خود را آشکار سازند، آثار و توانایی های آدمی نیز فقط در پرتو «یاسین» فعال و هویدا می گردد .

اهمیت و جایگاه این نقش از سوره «یاسین» تا بدان جاست که می توان گفت: اگر برای سوره ی مبارکه ی «یاسین» جز همین، اثر و نقش منحصر به فرد، اثر دیگری نباشد، بس است که انسان در تمام عمر غلام حلقه به گوش آستانه ی «یاسین» گردد و در پرتو آن از نردبان کمالات بالا رود و در سایه ی تأثیرات آن به غیب جهان و عالم ملکوت برسد و چیز هایی را که دیگران نمی بینند، ببیند و سروش هایی را که دیگران نمی شنوند، بشنود و به آن چه در تصور کس ناید برسد .

2. افزون سازی

در دین مقدس اسلام برای هر یک از اعمال نیک هم چون نماز، روزه، حج، زکات و جهاد ثواب هایی بسیار برشمرده شده است؛ اما گاهی چیز هایی با آن ها همراه می شود که سبب افزایش ثواب این اعمال می شود. برای نمونه،

خواندن قرآن، در تمام زمان ها و مکان ها و حالات، از ثواب یک سانی برخوردار نیست. بنا بر روایات، قرائت هر حرف از قرآن ثوابی برابر ده حسنه دارد؛ اما اگر آیات قرآن در نماز خوانده شود، ثواب قرائت هر حرف آن برابر صد حسنه است؛ پس خواندن قرآن در حال نماز موجب افزایش ثواب آن می شود.

هم چنین، بر طبق روایات، ثواب نماز فرادی با نماز جماعت یا با نماز در مسجد و به ویژه در مسجد جامع، برابر نیست و ثواب آن در قیاس با هر یک از این حالات و مکان ها متغیر است و گاهی به میزان فوق العاده ای افزایش می یابد؛ چنان که ثواب هر رکعت نماز در مسجد پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) برابر هزار رکعت است و چنان چه این نماز در اطراف کعبه و مسجد الحرام خوانده شود، ثواب هر رکعت آن برابر با ده هزار رکعت خواهد بود.

هدف از یاد آوری این نمونه ها، آن است که نشان دهیم چگونه همراه شدن یک عمل نیک با زمان و مکان ویژه موجب افزایش ثواب آن می گردد. خواندن سوره ی «یاسین» نیز در کنار سایر اعمال عبادی و معنوی از چنین نقشی برخوردار است؛ یعنی، ثواب آن ها را تا چند برابر افزایش می دهد و از این نظر می توان آن را به عسلی تشبیه کرد که، بنا بر یافته های گیاه شناسی، چنان چه با هر گونه گیاه دارویی استفاده شود، خواص درمانی آن را چندین برابر می سازد.

تفاوت سوره ی «یاسین» با دیگر اعمال افزون ساز در آن است که آن ها، منحصرأ، در عملی خاص اثر می گذارند. مثلاً مسجد فقط ثواب نمازی را که در آن خوانده شود، افزایش می دهد و نسبت به نمازی که در خارج آن خوانده شود، یا هر عمل دیگری که در خارج آن انجام شود، اثری ندارد.

اما، از روایات اهل بیت (علیهم السّلام) درباره ی فضیلت سوره ی «یاسین»، چنین برداشت می شود که خواندن سوره ی «یاسین»، علاوه بر این که اگر بر هر گونه

از اعمال نیک پرتوافکند ثواب همه ی آن ها را افزایش می دهد ، چه بسا اثر مهم تری هم دارد که بر اعمال آینده نیز تأثیر می گذارد و آن ها را هم دگرگون می سازد . وقتی انسان ، پس از اعمال نیکی که در طول روز انجام داده است ، به خواندن این سوره ی شریفه پردازد ، نه فقط از ثواب فراوان قرائت این سوره بر خوردار می شود ، بلکه به وسیله ی «یاسین» ثواب دیگر اعمال نیک خود را نیز افزون ساخته است . به همین لحاظ ، در روایات ، همواره سفارش شده است که در هنگام خواب سوره ی «یاسین» را بخوانید تا بر اعمال گذشته و آینده ی شما نور سرازیر گردد .

3. شتاب دهنده گی

به منظور روشن شدن مفهوم این ویژگی بزرگ سوره ی «یاسین» می توان به این مطلب توجه نمود که برخی مواد طبیعی از خاصیت شتاب دهنده گی بر خوردارند ، به این معنا که می توانند ، قدرتی به شیء دهند که اگر مسافتی را در حالت عادی ، مثلاً ، در مدت یک ساعت می پیماید ، در ده دقیقه پیماید .

اعمال نیک نیز همگی چنین نتیجه ای می دهند که آدمی را به سر منزل مقصود نزدیک می سازند ، اما نکته ی مهم این که برخی از اعمال نیک سریع تر ما را به هدف می رسانند و برخی دیرتر که گاهی هم با تحمل سال ها رنج همراه است . به دیگر سخن ، هدف از ادای فرایض و سنن رسیدن به حقیقت توحید است . به طور معمول ، سالیان سال زحمت و رنج باید تا سالک به این مقصد والا دست یابد اما سوره ی یاسین در میان این اعمال نقشی شتاب دهنده دارد و رسیدن به مقصد را در کوتاه ترین زمان میسر می سازد .

بنابراین ، اگر اعمال نیک را هم چون مرکبی در راه تقرب به خداوند تصور

نماییم ، «یاسین» را می توان شتاب دهنده ای دانست که آن اعمال را به مرکبی تیز رو تبدیل می کند که بتواند در کوتاه ترین زمان ممکن انسان را به سر منزل مقصود برساند .

4. کامل سازی

اکثر مردم فکر می کنند که فقط در کار های بد و نا شایسته به گذشت و چشم پوشی خداوند نیازمندند و در کار های نیک نه فقط چنین نیازی را احساس نمی کنند ، بلکه ، چه بسا ، خود را در برابر ذات مقدس پروردگار طلب کار هم بدانند و انتظار این را داشته باشند که خداوند در برابر رفتار پسندیده ی آن ها ، بی هیچ درنگی ، پاداش خیر عطا فرماید .

حال آن که چنین تصویری صحیح نیست . واقعیت آن است که ما در کار های نیک نیز نیازمند نظر لطف و بخشش خداوند هستیم ؛ چرا که آن ها نیز ، معمولاً ، یا با کمبود هایی همراه اند و به طور بایسته و شایسته در خور اطاعت خداوند علی اعلا نیستند ، یا در قصد ادای آن ها خلل و شائبه ی ریا کاری نهفته است ، یا این که در آداب و شرایط و کیفیت تحقق آن ها اشکال هایی دیده می شوند . روشن است اگر خداوند بخواهد به این کارهای به ظاهر شایسته با نظری موشکافانه بنگرد و از ما حساب رسی کند ، چون هیچ یک کامل نیست شایستگی ثواب چندانی هم نخواهد داشت .

اما ، اگر فضل خداوند شامل آن اعمال گردد و با دید تسامح به آن ها نگریسته شود ، این رفتار کما بیش نیک ارتقا می یابد و در جایگاه برتری قرار می گیرد و انسان به نتایج آن امیدوارتر می گردد .

بنابراین ، ما درباره ی کار های پسندیده نیز به فضل و رحمت پروردگار نیازمندیم و باید با دعا و تضرع از او بخواهیم که در رفتار های شایسته نیز بر ما

سخت نگیرد و کمبودها و عیب‌های آنها را نادیده انگارد. این چشم پوشی الهی کار سازترین عاملی است که موجب پذیرش اعمال و امیدواری انسان می‌گردد.

حال سؤال این است که چه کنیم تا فضل پروردگار در کارهای نیک را شامل رفتار ناقص خود نیز سازیم، تا در پیشگاه خداوند پذیرفته شوند؟

پاسخ این سؤال ما را متوجه یکی از مهم‌ترین کارکردهای سوره‌ی شریفه‌ی «یاسین» می‌سازد که اگر آدمی آن را بخواند و بر آن مداومت ورزد، خداوند بر او سخت نمی‌گیرد و کارهای نیک او را با همه‌ی کمبودهایی که دارد، در پیشگاه خود می‌پذیرد؛ زیرا سوره‌ی «یاسین» از موجبات شمول فضل الهی به اعمال نیک است که از این نقش به عنوان کامل‌کننده و جبران‌کننده‌ی نقائص اعمال یاد می‌شود.

امام صادق (علیه السلام) در ضمن حدیثی فرموده است: «در قیامت از کسی که «یاسین» می‌خواند چون دیگران حساب نکشند و در آن جا چون دیگران باز داشته نشود»، که این خود توفیقی الهی است که نصیب هر کس نمی‌شود.

5. مانع سازی

کردارهای ناپسند و گناهان دو اثر بد دارند که نخستین آن‌ها دوری از رحمت خداوند و عذاب اخروی و جهنم است. دومین اثر بد آن‌ها این است که گاهی، کردار ناپسند چنان اثر پلیدی از خود بر جای می‌گذارد که اثر شایسته و بایسته‌ی همه‌ی کارهای نیک ما را هم از میان می‌برد. درست مثل مرداری که اگر در یک گل‌خانه گذاشته شود، بوی تعفن آن، عطر خوش گل‌خانه را نیز زایل می‌سازد. در قرآن می‌خوانیم: (لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى) از این آیه معلوم می‌شود که منت نهادن و آزار به دیگران موجب می‌شود که صدقه باطل و بی‌اثر گردد. حال درباره‌ی از میان برداشتن گناهان و آثار بد آن‌ها دو

راه متصور است: راه اول این که خود گناه، از راه طلب آمرزش و دعا و تضرع به درگاه خداوند و جبران آن، از بین برود.

راه دوم هم آن است که درست مثل مومیایی کردن مردار، که از فساد و انتشار بوی بد آن جلوگیری می کند، به نحوی جلوی اثر بد و تخریب کننده ی آن گرفته شود؛ که از این عمل در قرآن به «تکفیر سیئات» تعبیر می شود.

«تکفیر سیئات» یعنی کردار بدی از انسان سر زده است، اما از تأثیر بد آن جلوگیری شده است. این که در دعای قرآنی می خوانیم (وَ كَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا) به این معناست که خدایا اثر های بد اعمال ما را بپوشان و از آن جلوگیری کن.

نتیجه آن که هر انسان مؤمنی خواستار آن است که اعمال نیک او و آثار آن ها ماندگار باشد و هیچ کاستی و خللی در آن ها وارد نگردد. در تحقق این خواسته هم می توان به یکی از نقش های درخشان سوره ی «یاسین» اشاره کرد؛ سوره ی «یاسین» گناهان انسان را به یک معنا مومیایی می کند و مجال نمی دهد که آثار بد آن ها کردار نیک را باطل و بی اثر سازد.

از این نقش سوره ی «یاسین» می توان به «مانع ساز» تعبیر کرد، به این معنا که در برابر آثار اعمال بد هم چون مانعی عمل می کند و از نفوذ آن آثار به خارج و هم چنین از بین رفتن اعمال نیک به واسطه ی آن ها جلوگیری می کند.

حضرت صادق (علیه السلام) در این زمینه فرموده اند: «کسی که «یاسین» را بخواند، به نتیجه و اثر بد عمل زشتی که از او سر زده است، گرفتار نگردد و برات آزادی او را سر گشاده به او بدهند». (1)

ص: 120

1- عن أبي عبد الله (عليه السلام): (... مَنْ قَرَأَهَا «يس» فِي نَهَارٍ ... لَا يُحَاسَبُ فِيْمَنْ يُحَاسَبُ وَلَا يُوقَفُ مَعَ مَنْ يُوقَفُ وَلَا يُدَلُّ مَعَ مَنْ يُدَلُّ وَلَا يُبَكَّتْ بِخَطِيئَةٍ وَلَا بِشَيْءٍ مِنْ سُوءِ عَمَلِهِ وَ يُعْطَى كِتَابًا مَشُورًا حَتَّى يَهْبِطَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ). مجمع البيان، ج 4/413.

اشاره

با نگاهی گذرا به روایات امامان معصوم (علیهم السّلام) و دستور العمل ها و خاطرات بزرگان اهل معنا، انسان به آسانی در می یابد که تلاوت «یاسین» همراه با رعایت آداب و مطالبی چند می باشد و نمی توان این سوره ی مبارکه را بدون توجه و رعایت آن ها خواند و، در عین حال توقع آثار دنیوی و ثواب های اخروی خاص را داشت.

«یاسین» قلب قرآن و دارای موقعیت و منزلتی عظیم نزد خدا است. اگر انسان به پیش گاه بزرگی شرف یاب می شود، هرگز نباید بدون رعایت آداب و شؤون خاص آن بزرگ وارد شود. مثلاً، رفتن به زیارت خانه خدا و طواف کعبه «احرام بستن»، «طهارت» و «جدا شدن از تعلقات دنیوی» را می طلبد. هم چنین مشرف شدن به بارگاه پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و امامان معصوم (علیهم السّلام) غسل زیارت و

آمادگی های مخصوص به خود را می خواهد . همین طور کسی که می خواهد به دیدار مقام و شخصیت بزرگی برود ، خود را از قبل آماده کرده ، با فکری متمرکز و آمادگی های ظاهری به دیدار آن مقام می رود .

در باب قرائت «سوره ی مبارکه ی یاسین» ، باید گفت : با آن همه عظمت و فضیلتی که این سوره دارد ، بدون رعایت آداب نمی توان به تلاوت آن پرداخت ؛ لذا برای بهره مندی از آثار و خواص این سوره ی شریفه و نزدیک شدن به حقایق آن ، رعایت آداب زیر ضروری است :

1. وضو داشتن و رو به قبله بودن

قرآن کریم سراسر نور می باشد و «یاسین» نوری بیشتر و برتر است . بنابراین تلاوت کننده قرآن کریم ، لااقل باید ظاهر خود را به تناسب قرآن و «یاسین» نورانی کند . مقصود این است که با طهارت و وضو باشد و «یاسین» را در حالی که رو به قبله دارد ، تلاوت کند ؛ زیرا وضو نور است و آن گاه که انسان وضو می گیرد ، در واقع ، سر و صورت و دستان خود را نورانی می کند و با رو به قبله داشتن ، در حقیقت توجه خود را از غیر خدا بر می گرداند و به او روی می آورد ؛ بدین سبب تناسب بین او و قرآن ، تا حد ممکن ، برقرار می شود .

2. توجه و تدبیر در معانی و مفاهیم

از بزرگ ترین دام های شیطان این است که چون نتواند انسان را از عبادتی باز دارد ، کوشش می کند فرد را از حقیقت آن عمل دور کند ، تا عمل او به صورت ظاهری بدون باطن و قالبی بدون محتوا و جسمی بدون روح باشد . مثلاً نماز بخواند در حالی که دل او مشغول به دنیا است و دیگر

بهره ای از معنا و روح عبادت ندارد .

در باب سوره ی «یاسین» نیز ، در مرحله ی نخست ، شیطان با وسوسه های گوناگون و درست کردن بهانه های بی جهت ، سعی می کند انسان را از اصلِ قرائت آن باز دارد یا نگذارد او با فضائل و عظمت «یاسین» آشنا شود . اما پس از آن که توفیق رفیق انسان شد و با فضایل و عظمت این سوره ی مبارکه آشنا شد و تصمیم گرفت که این سوره را قرائت کند و از آثار و برکات دنیوی و اخروی آن بهره مند گردد ، شیطان باز پا به میدان می گذارد و دام دیگری را جلوی انسان می گستراند و تمام تلاش خود را به کار می گیرد تا فردی که «یاسین» را می خواند ، در معنا و محتوای آن تدبیر نداشته باشد . در نتیجه ، از حقیقت «یاسین» دور بماند . در این جا ، انسانی که «یاسین» می خواند ، یا خود را عضوی از خانواده ی «یاسین» می داند و با آن حشر و نشر دارد ، باید توجه داشته باشد و خود را هوشیار و بیدار نگه دارد و از درگاه الهی در خواست کند که در هنگام قرائت «یاسین» کلمات نورانی آن را با توجه ادا کند و آیات آن را با تدبیر در معنا و محتوا بخواند .

3. استقامت و مداومت

استقامت ، پشتکار و ایستادگی رمز موفقیت انسان در تمام امور است . امور معنوی و دست یافتن به اهداف آن ، به همان اندازه که ارزش آن بالا می رود ، استقامت بیشتری می طلبد . کسی که در امور معنوی صبر و حوصله به خرج دهد و در میدان عمل استقامت کند ، قطعاً ، به کمالات معنوی و مدارج روحانی ارتقا خواهد یافت و فرشتگان خدا به پیشواز او می آیند و در ادامه ی راه او را یار و یاور خواهند بود . از این رو ، در قرائت سوره ی هیچ گونه دل سردی ، سستی و بهانه ای راه ندهد ؛ زیرا اگر انسان مدتی کاری را انجام دهد و به حسب

ص: 123

ظاهر آثار آن را نبیند؛ ممکن است بدین سبب باشد که در وجود او موانعی هست؛ از قبیل اخلاقِ بد، شقاوت یا گناه که با مداومت بر قرائت، به تدریج، بر طرف می‌شود، در حالی که خود او متوجه این بهبود نیست و گمان می‌کند کار او بی اثر است لذا با «مداومت» و «استقامت» است که ناگهان در می‌یابد قلب او روشن شده و معرفت و ایمان پیدا کرده، و به جهانی پر از نور و سرور رسیده است. از این رو، آنانی که کاری را با شوق و علاقه شروع می‌کنند؛ و لکن بعد از مدتی دل سرد شده از آن کناره می‌گیرند، باید بدانند که فیض بزرگی را از دست داده‌اند. در مقابل، به آنانی که نشاط و عشق آغازین را در ادامه‌ی راه حفظ می‌کنند، باید نوید داد که به یقین، رسیدن به هدف در انتظار آنان بوده، سرانجام خوش بختی و سعادت را از آن خود خواهند ساخت.

4. فرستادن صلوات

جهت ورود به هر خانه‌ای کلیدی وجود دارد. اساتید و بزرگان اهل معنا و معرفت فرموده‌اند: برای رسیدن به آثار تمامی اذکار، اوراد و ختومات لازم است، قبل و بعد از آن، چهارده صلوات فرستاده شود. این نکته از اسرار معنوی و سلوک حقّانی است. در واقع، آدمی با فرستادن صلوات بر پیامبر و خاندان او به خود این لیاقت را می‌بخشد که بتواند پذیرای آثار خاصّ اذکار الهی باشد. رعایت این مطلب، در باب انجام ختومات «یاسین» ضروری‌تر به نظر می‌رسد. بنابراین، در ختومات و خواندن «یاسین»، انسان باید دقت و توجه کند که ابتدا چهارده صلوات فرستاده و بعد مشغول خواندن و انجام ختم شود و بعد از تلاوت سوره و در پایان ختم نیز چهارده صلوات دیگر بفرستد. خدای را سپاس گزارد و از او بخواهد تا به برکت آبروی پیامبر و خاندان او حوائجش را برآورده سازد.

در بین بزرگانِ اهل معنا و معرفت، این مطلب رواج دارد که، بسیاری از اوقات، ثوابِ اعمال مستحبی خود را؛ مثل خواندن قرآن، به جای آوردنِ عمره یا خواندن یک سوره یا نماز خاصی را به پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) و حضرت زهرا (سلام الله علیها) یا امامان معصوم (علیهم السلام) یا یکی از بندگان خاص الهی اهدا کرده یا به نیابت از آنان انجام می دهند. هم چنین دیگران را سفارش می کنند که، مثلاً، ثوابِ خواندن قرآن و یا نماز مستحبی شان را به حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و یا دیگر اشخاص مقرب درگاه الهی هدیه کنند و یا به نیابت از آنان انجام دهند. این عمل شایسته بدین جهت است که انسان با هدیه کردنِ ثوابِ عمل به یکی از معصومان (علیهم السلام) یا بزرگان، بدون این که از پاداش خودش چیزی کاسته شود، آنان را نیز از ثواب اعمال خود بر خوردار می سازند. در عوض، باعث می شود که انسان با آن امامان معصوم (علیهم السلام) ارتباط برقرار کند. بی گمان، این ارتباط روحانی میان هدیه دهنده و هدیه گیرنده ثمرات بسیار و هم چنین انس و الفت دائمی را در پی خواهد داشت.

بی تردید، این حرکت معنوی سبب می شود تا آن امامان معصوم (علیهم السلام) به این فرد توجه داشته، برای او دعا کنند و او را در تنگنا های زندگی تنها نگذارند.

چه بسا همین اهدای ثواب زمینه ای را فراهم سازد تا فرد، در قیامت، مشمول شفاعت آن امامان قرار گرفته به بهشت برین برسد.

در این باب، برخی افراد می پرسند: چرا مقدار ثوابی را که متعلق به خود ما است، به دیگران اهدا کنیم، با این که خود به آن نیازمند تر بوده و چه بسا آنان هم به کار ما چندان نیازی نداشته باشند. در مقابل این گفتار باید به این حقیقت توجه کرد که اهدای ثواب به بزرگان چیزی از ثواب عمل ما کم نمی کند، بلکه

باعث می شود تا نتایج و ثواب های افزون تری نصیب ما گردد . در حقیقت ، اهدای ثواب به امامان معصوم (علیهم السلام) یک نوع توسل به حساب می آید و اظهار دوستی با دوستان خدا است ؛ یعنی ، اهدا کردن موجب می شود که انسان به آن امام نزدیک شده و عمل او از روح و معنویت بیشتر برخوردار گردد . اگر این اهدای ثواب دوام داشته باشد ، موجب انس و الفت و ترقی انسان می گردد . عمل اهدا می تواند ، فرد را به درجات عالی ی امامان معصوم (علیهم السلام) در آخرت نزدیک کند . از این رو ، یکی از توصیه های بسیار ارزشمند ، در باب سوره یاسین ، آن است که هر گاه انسان این سوره مبارکه را می خواند ، ثواب آن را به حضرت زهرا (سلام الله علیها) - یا یکی دیگر از معصومان و بزرگان معنوی - اهدا کند ، تا بدین وسیله زمینه ی رشد معنوی و کمالات الهی خود را فراهم سازد .

در این زمینه ، روایتی بسیار جالب وجود دارد که توجه داشتن به آن انسان را با حقیقت آن چه در باب اهدای ثواب است ، آشنا می سازد . یکی از شیعیان خاص خدمت حضرت امام موسی بن جعفر (علیه السلام) آمده ، چنین می گوید : روش پدرم چنین بود که در ماه مبارک رمضان چهل بار قرآن را ختم می کرد . من نیز ، پس از پدرم ، به همین شیوه قرآن کریم را ختم می کنم . گاهی بیشتر و گاهی کمتر ، به اندازه ای که فراغت ، کار ، نشاط و یا بی رغبتی دارم و چون روز عید فطر فرا می رسد ، یک ختم قرآن هدیه ی رسول خدا می کنم و ختم دیگر را هدیه علی (علیه السلام) و ختم سومی را هدیه حضرت فاطمه (سلام الله علیها) و هم چنین برای ائمه (علیهم السلام) تا برسد به شما و یکی هم برای شما قرار می دهم و تا به حال این کار را انجام داده ام . آیا برای من در برابر این عمل پاداشی هست ؟ حضرت فرمودند : (لَكَ بِذَلِكَ أَنْ تَكُونَ مَعَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛ پاداش شما این است که روز قیامت با آنان

خواهی بود). من تعجب کردم و گفتم: الله اكبر! واقعاً، پاداش من این است؟ حضرت تاسه بار فرمودند: آری. (1)

ص: 127

1- عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قُلْتُ لَهُ: . . . (فَكَانَ أَبِي يَحْتَمُهُ (الْقُرْآنِ) أَرْبَعِينَ حَتْمَةً فِي شَهْرِ رَمَضَانَ ثُمَّ حَتَّمْتُهُ بَعْدَ أَبِي فَرُبَّمَا زِدْتُ وَرُبَّمَا نَقَصْتُ عَلَى قَدْرِ فَرَاعِي وَشُغْلِي وَنَشَاطِي وَكَسَلِي فَإِذَا كَانَ فِي يَوْمِ الْفِطْرِ جَعَلْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ حَتْمَةً وَ لِعَلِّي أُخْرَى وَ لِفَاطِمَةَ أُخْرَى ثُمَّ لِلْأَيْمَةِ حَتْمَةً حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَيْكَ فَصَبَّيْتُ لَكَ وَاحِدَةً مُنْذُ صَبَّيْتُ فِي هَذَا الْحَالِ فَأَيُّ شَيْءٍ لِي بِذَلِكَ قَالَ لَكَ بِذَلِكَ أَنْ تَكُونَ مَعَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قُلْتُ اللَّهُ أَكْبَرُ فَلِي بِذَلِكَ قَالَ نَعَمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ). اصول کافی، 618/2؛ وسائل الشیعه، 218/6؛ بحار الانوار، 5/95؛

الاقبال / 109.

آن چه در این بخش می آید، مربوط به آداب خواندن «یاسین»، در زمان و مکان های خاص و به تعداد معین و به گونه های مخصوص، می باشد که از آن، به اصطلاح با عنوان «ختومات یاسین» یاد می شود. بنابراین خواندن «یاسین»، مثلاً، یک مرتبه یا چند مرتبه در هر روز و اهدای ثواب آن به حضرت زهرا (سلام الله علیها) یا امیر مؤمنان یا حضرت زینب یا امامان معصوم (علیهم السلام) شرایط و قیودی را که در این فصل یاد آور می شویم، ندارد و تنها رعایت آداب تلاوت، که در فصل قبل آمد، کفایت می کند.

آداب ختومات برای وقتی است که انسان برای برآورده شدن حاجتی به یک دستور العمل و ختم خاص روی می آورد. در آن صورت است که رعایت چند مطلب ذیل ضرورت پیدا می کند:

1. استخاره و انتخاب

اجرای دستور العمل ها و خواندن یکی از ختومات «سوره ی مبارکه ی یاسین» توفیقی است که نصیب همگان نمی شود. حتی شخصی که به لطف خدا ختمی را به انجام رسانده است، معلوم نیست که همیشه این عنایت شامل حال او باشد و در هر زمان بتواند این کار را انجام دهد؛ زیرا در رحمت الهی، گاهی به روی اشخاص باز می شود. با توجه به این منزلت و پایگاه والای ختومات است که می توان گفت: فردی که بر انجام ختمی مصمم گشته است، حتماً قلبی نورانی دارد و توفیقی الهی او را همراهی می کند که توانسته است با عزمی راسخ خود را برای انجام یک ختم آماده سازد. بنابراین، خواندن سوره ی

«یاسین» برکت و رحمتی است که انسان آن را به دست می آورد، اما رحمت برتر برای او وقتی است که بتواند یک یا چند ختم آن را به جا آورد؛ زیرا، در انجام ختم، انسان مدت بیشتری با «یاسین» همراه است و با زدودن کدورت های دل از دنیا جدا و در عالم معنا پرواز می کند.

هم چنان که شما در این کتاب و به ویژه در فصل مربوط به دستور العمل ها و ختومات «یاسین» مشاهده کردید، ختومات دارای انواع گوناگون و طریقه های بسیاری است؛ مثلاً خواندن هفت، ده، چهل و یا حتی هفتاد مرتبه سوره یاسین در یک روز، که در ختومات آمده بود. و نیز مدت خواندن از یک تا هشتاد روز هم گسترش داشت و اشتغال آدمی به انجام ختومات، در برخی از اوقات، به ساعت ها هم می رسد. بنابراین، ختومات دارای دایره ای وسیع و انواع فراوان و گوناگون می باشد. از طرف دیگر، انسان ها از نظر شخصیتی دارای تفاوت های بسیار هستند؛ از قبیل حالات و روحیات متفاوت، میزان عبودیت و دوری از گناه، هم نشینی با خوبان و بدان، اخلاق و خصلت های گوناگون، دختر یا پسر، زن یا مرد بودن، تفاوت سن (نوجوانی، جوانی، میان سالی یا کهن سالی)، دارا بودن روح سبک یا سنگین تفاوت سرعت در حرکت های معنوی. مجموعه ی این امور از آدمیان اشخاصی متفاوت می سازد؛ به طوری که حتی نمی توان دو نفر را در همه ی جهات یک سان پیدا کرد.

مطلب قابل توجه دیگر این است که هر فردی که به انجام عملی رو می آورد، دارای نیاز، حاجت و هدف مخصوص به خود است و همه، از خواندن و انجام ختومات، یک هدف را تعقیب نمی کنند. همه ی این تفاوت ها انسان را به این ضرورت می رساند که هر فرد لازم است دستور العمل مناسب با شخصیت و نیاز خود را انتخاب کند و انجام دهد. از این رو لازم است به درگاه الهی رو آورد

و از او کمک بطلبد و از خدا بخواهد که او را تنها نگذارد و به راه مستقیم هدایتش کند و ختمی را که کارگشا و نزدیک ترین مسیر به هدف باشد، به او بنمایاند.

و خدای مهربان، به یقین، او را به سرچشمه‌ی حقیقت هدایت خواهد کرد و بدین جهت است که بزرگان اهل معنا مناسب دانسته‌اند شخص با استخاره دستور العملی را انتخاب و به انجام آن اقدام کند.

2. صدقه و انفاق به نیازمندان

با نگاهی گذرا به دستورات معنوی اسلام اثبات می‌شود که همواره انجام عبادات همراه با توجه به خلق خدا و سود رساندن به آن‌ها می‌باشد و آن‌طور نیست که عبادتی بدون توجه به مردم مورد تأکید دین مبین اسلام باشد. مثلاً در ماه مبارک رمضان انسان روزه می‌گیرد و عبادت بیشتری به جا می‌آورد و دست‌نیاز و دعا به پیشگاه خدا دارد، در نهایت به روز عید فطر که می‌رسد، بر او واجب است به عنوان زکات فطره مقداری از مال خود را به فقیران بدهد. فردی که به حج می‌رود و مراسم آن را به جا می‌آورد در روز عید قربان گوسفند قربانی می‌کند و گوشت آن را به مستمندان می‌دهد. خداوند در قرآن کریم در کنار برپا داشتن نماز انفاق را آورده است و پرداختن زکات را مقرر فرموده است.

از مجموع این دستورات در می‌یابیم که خدا عبادت کسی را مقبول درگاه خود قرار می‌دهد که به خلق خدا نیز نفعی رسانده باشد و توجهی به آنان داشته و فقط، در خلوت عبادت و تنهایی و راز و نیاز، در لاک خود نباشد. از این رو، بزرگان اهل معنا برای نتیجه بخش بودن ختومات و دستور العمل‌ها فرموده‌اند که لازم است انسان در آغاز یا در میانه و یا فرجام عمل چیزی را به عنوان صدقه به فقیران بدهد و یا گوسفندی قربانی کند و یا مقداری گوشت بخرد و

در اختیار آن ها قرار بدهد و یا این که با کمک های نقدی در رفع مشکلات آن ها بکوشد؛ زیرا صدقه دادن موجب خشنودی و رضوان الهی می باشد و نیز باعث موفقیت و نتیجه دار بودن ختم می شود.

مطلب مهم تر در انفاق و صدقه دادن به مستمندان این است که این عمل نوعی سپاس از خداست به جهت توفیق در انجام این ختومات و عبادات. یعنی آدمی می بیند که خدا در رحمت را به روی او گشوده و او را بر سر سفره ی پر خیر و برکت «یاسین» نشانده است؛ لذا، به شکرانه ی این نعمت بزرگ، به دیگران خیرات می کند و در راه شادی آنان می کوشد.

3. «یاسین» برای صاحب ختم

ختومات، که آثار خاصی بر آن ها مترتب می شود، به طور کلی از انسانی ریاضت کشیده و اهل معنا و سالک راه معنویت به دیگران می رسد. انسان های بزرگ بوده اند که با مراقبت های معنوی و روحانی و زحمت های بسیار توانسته اند آن آثار را کشف کنند و به ارمان در اختیار دیگران قرار دهند. پس در پای هر دستور العمل، نسانی بزرگ و صاحب کشف و کرامت ایستاده است و آن دستور العمل درختی است پر ثمر که باغبان برای رشد آن رنج بسیاری را بر خود هموار کرده است؛ لذا قدر شناسی از صاحبان نعمت، اقتضا می کند که ما به صاحبان دستور العمل ها بی اعتنا نباشیم و آن ها را از یاد نبریم و با خواندن «سوره ی مبارکه ی یاسین» و اهدای آن به روح آن بزرگان، مراتب قدر شناسی خود را ابراز داریم. در این صورت است که فرد می تواند راه رسیدن به مقصد و مقصود خود را هموار ببیند و از خواندن ختمی خاص، آثار مناسب را برداشت کند و به نتایج آن امیدوار باشد.

4. وحدتِ زمان و مکان در ختم «یاسین»

در باب ختومات، یکی از با اهمیت ترین آداب انجام آن، رعایتِ وحدتِ زمان و مکان است. ناگفته نماند که این مطلب مربوط به دستور العمل ها و ختوماتی است که در یک روز یا یک مجلس پایان نمی یابد و انجام دادن آن ها طی چند روز صورت می پذیرد. مانند ختم یاسین که حالت های مختلفی دارد؛ مثلاً در ده روز، هر روز هفت مرتبه یا در چهل روز، هر روز هفت مرتبه می باید یاسین را تلاوت کرد. در این جا، بر کسی که می خواهد مدتی را در آستانه ی قرآن باشد و مصمم گشته است چنین ختمی را به جا آورد، لازم است که وحدتِ زمان و مکان را رعایت کند؛ یعنی، در هنگام انجامِ ختم، هر روز در زمانی معین به مکانی خاص رفته، طبق دستور به تلاوت آیات و یا خواندن اذکار پردازد، تا به نتیجه مطلوب دست یابد و به مقصد و حاجت خویش نزدیک شود. با توجه به اهمیت این موضوع در ختومات یاسین و تاثیر آن در روشن شدن نتایج ختومات نگاهی گذرا به این دو مفهوم خواهیم داشت:

1- وحدت زمان: مقصود از وحدت زمان در ختم یاسین این است که فرد برای خواندن قرآن و اذکار مورد نظر اهمیت قائل شود و برای آن عمل زمانی را معین می کند که در آن تمرکز روحی بیشتری دارد. او باید به یاد داشته باشد که در تمام مدت به جا آوردن ختم، در همان وقت خاص و با حضور قلب به عبادت و راز و نیاز خداوند مشغول گردد. این زمان خاص ممکن است در ابتدای روز و بعد از نماز صبح باشد یا آخر شب یا هر وقتی که ارتباط او با دیگران کمتر است. به هر حال، او امور زندگی خود را طوری تنظیم کند که برخوردی با «زمان انجام ختم» پیدا نکند. آن گاه، کمال سعی را داشته باشد تا

ختومات و اذکار در زمان خود انجام گرفته و هیچ خلل و نقصی در نظم آن ها وارد نشود. اگر حادثه ای، اختیار را از کف او ربود و یا مزاحمتی پیش آمد، باید کوشش کند، در حد توان، مقداری از اول و یا آخر وقت مقرر را درک کند. یعنی، اگر زودتر ختم را به جا می آورد، باید طوری آغاز کند که اواخر ختم در اوایل وقت مقرر واقع شود. و مقداری از اعمال ختم، در آن وقت مقرر انجام شود و اگر مجبور شد دیرتر انجام دهد، به گونه ای ختم را آغاز کند که مقداری از زمان اشتغال به ختم در اواخر وقت مقرر قرار گیرد.

در این باره، توصیه ی دیگری وجود دارد و آن این است که فرد می تواند «ختم» خود را پس از یکی از نماز های روزانه قرار دهد. در این صورت، اگر روزی نمازش به تاخیر بیفتد، باز هم عمل او بعد از آن نماز واقع شده است. در این صورت، می توان گفت که او ختم را، در هر روز، بعد از نماز و در وقت خاص به جا آورده است.

2. وحدت مکان: علاوه بر انتخاب زمان خاص، فرد علاقه مند به انجام ختومات باید مکان خلوت و بی مزاحمتی را برای خود معین کند و هر روز آن جا حاضر شود و به مناجات و عمل خاص خود پردازد. روشن است که برای انجام این حرکت مهم، باید مکانی را برگزیند که دور از رفت و آمد افراد باشد؛ یعنی، در تنهایی و با تمرکز ذهن و حضور قلب، به انجام آن ختم روی آورد. پس، مقصود از مکان خاص جایی است ثابت و معین که توجه و حضور قلب انسان را بالا می برد. بنابراین اگر به جا آورنده ی ختومات و اذکار برای خود جایی را معین نکند و در هر جایی که شده، به خواندن اذکار پردازد معلوم می شود که این فرد برای اعمال خود اهمیّت لازم را قائل نیست و این روش ضمن این که حضور قلب را از بین می برد چه بسا انسان را به ریاکاری و خود

نمایی نزدیک کند. در مقابل، کسی که کنج تنهایی را انتخاب می کند، در مناجات با خدا دلی روشن داشته و بی تردید از اعمال خود بهره ای بسیار می برد.

برای این که وحدت مکان در طول مدت ختم حفظ شود، بهتر است فرد در مکانی که هر روز می نشیند و به خواندن یاسین و ذکر مشغول می گردد، سجاده یا زیر اندازی مخصوص پهن نماید. اگر روزی نتوانست، در آن مکان حضور یابد، این سجاده را در جای جدید افکنده و اذکار خود را روی آن به جا آورد. در این صورت، هر چند نتوانسته است در مکان روز پیشین باشد، اما روی سجاده و زیر اندازی که در آن مکان بوده اعمال را به جا آورده است. بدین شکل، مقداری از وحدت مکان حفظ شده است.

بی گمان، معین کردن زمان و مکان خاص برای عبادت نشان دهنده این است که فرد خلوت کردن با خدا را دوست داشته، قصد دارد که دل از دنیا بر کنده، اشتغال های آن را از خود دور سازد و از همه چیز روی برگردانده و فقط چهره ی دل به جانب او داشته باشد. از این روی، هر شب و هر روز، آن مکان و زمان را جستجو می کند و به طرف آن می رود. در حقیقت، آن مکان مسجد کوچکی است که با علاقه و عشق خود آن را ساخته است. هنگامی که به طرف آن مکان خاص می رود، عشق به عبادت از باطن او فوران می کند. این جاست که معنویت، همه ی وجود او را فرا می گیرد. بی شک، این وضع قابل قیاس با آن وضعی که انسان در هر زمان و مکانی ختمی را به جا آورد و مراقبت نکند که جایی خلوت و زمانی فارغ از دنیا داشته باشد؛ بسیار تفاوت دارد؛ چون در این صورت، معنویت قابل توجهی را به دست نخواهد آورد. بدین جهت است که در کلمات بزرگان اهل معنا، رعایت وحدت زمان و مکان به شکل «دستوری الزامی» در آمده است. اگر فرد در پی معنویت و حیات روح و نورانیت

قلب و دست یابی به اثر مخصوصی از ختمی باشد، می بایست، برای انجام آن، زمان و مکان خاصی را معین کرده و همیشه در رعایت آن ها بکوشد.

در باب رعایت وحدت زمان و مکان، نکته ی ارزنده ی دیگری وجود دارد. خداوند عالم همه ی امور را به وسیله ی فرشتگان انجام می دهد؛ یعنی، بر هر کاری فرشته ای موکل کرده است و در هر مکانی، فرشتگان بسیاری قرار داده است. آن گاه که انسان، در مکان و زمان خاص، ذکر و ختمی را به جا می آورد، فرشتگان آن محیط با او دوست گشته و انس گرفته و برای او دعا می کنند و در واقع، او را در انجام ختم کمک می کنند و به دعای او آمین می گویند. این نکته ی مهم بدان معناست که فرد، در راه رسیدن به مقصد هرگز تنها نیست و فرشتگان بیش تری او را همراهی می کنند و در راه تحقق و وصول به اهداف و مقاصد کمک کار او می باشند. پس می توان گفت که وحدت مکان، در راه حرکت کردن به سوی خدا، همراه ساختن فرشتگان بیشتر و در نتیجه برآورده شدن حاجت ها را در پی دارد. اگر انسان برای رسیدن به هدفی و یا برداشتن مانعی خود به تنهایی اقدام کند، ممکن است به نتیجه ی مطلوب نرسد. اما اگر دیگران در کنار او قرار بگیرند و در وصول به هدف و رفع آن مانع او را همراهی و کمک کنند، بی تردید به هدف می رسد و مطلوب را به دست خواهد آورد.

بدین جهت است که انجام دادن ختمات، با رعایت آداب آن از جمله حفظ وحدت زمان و مکان، تاثیر بسزایی در تغییر حال انسان و هم چنین بر آورده شدن حوائج او دارد. می توان گفت اگر کسی اهل ختمات نباشد و یا خلوتی با خدا نداشته باشد، بعید است تغییری بنیادی در وجود او پدید آید. اما کسی که خلوت نشینی با خدا دارد، بی تردید روحیه ی او تغییر یافته و قلب او به نور ایمان روشن شده و معرفت الهی وجود او را فرا می گیرد.

سوره ی مبارکه ی یاسین دارای آثار و خواص گسترده ی دنیوی و اخروی است . تنوع و فراوانی آثار به حدی است که شمردن و احاطه بر آن ها کار آسانی نیست . برای این که نگاهی هر چند گذرا به برخی آثار یاسین داشته باشیم ، می توان گفت تمام آن چه در کتاب «قلب قرآن» ، از کرامات و معجزات این سوره بیان شد ، همه از آثار و خواص آن می باشد . گفتنی است این آثار ضمن مباحث دستور العمل ها ، بیان فضایل ، خاطرات و یا مطالب سیر و سلوکی ، در این کتاب ، آمده است . خواص ، نتایج و آثار فراوان دیگری برای این سوره ی مبارکه وجود دارد که به فضل خدا ، بخشی از آن ها در دفتر دوم «کتاب قلب قرآن» خواهد آمد.

اما آن چه در این فصل ، به طور جداگانه ، آورده می شود آثاری است که در بخش های قبل از آن ها به تفصیل یاد نشده است . و از طرفی افراد در هر شرایطی می توانند از آن بهره مند گردند . زیرا سوره ی یاسین یک چشمه یا رود خانه نیست ، بلکه اقیانوسی است بی کران که همگان می توانند از آن بهره مند گردند ؛ این سوره ی شریفه مشتمل بر اسم اعظم الهی است که بر همگان پرتو می افکند و سود می رساند و درد همه را درمان می کند .

اکنون مطلب قابل دقت و توجه این است که تمام این آثار از نوع اموری هستند که می توان بیان کرد و لکن آثار و خواص این سوره ی شریفه منحصر به این سنخ امور و مطالب نیست و این سوره دارای آثار عجیب و فوق العاده ی دیگری نیز می باشد که از اسرار به حساب می آیند و روشن است که این اسرار

در اختیار همگان نمی باشد و تنها بزرگان اهل معنا آن ها را در اختیار دارند و بر آن ها مطلع هستند و نزد خود مکتوم می دارند و از بیان آن ها برای افراد عادی امتناع می ورزند ؛ اما ، در این جا ، مطلب امیدوار کننده و جالب به شرح زیر ، وجود دارد که می تواند منشاء بیش جدیدی در انسان گردد و آن عبارت است از این که اگر فردی به خواندن سوره ی مبارکه ی یاسین مداومت و مراقبت داشته باشد و با سلامت قلب و پاکی نهاد بتواند خود را به مقام و منزلت «هم نشینی با سوره ی مبارکه ی یاسین» برساند و حرمت و بزرگی آن را پاس دارد ، به یقین به آثار همگانی و آشکار و اسرار نهانی و پنهان این سوره ی شریفه دست خواهد یافت . هر چند که در آغاز نداند چنین آثار و خواصی در این سوره نهفته است ؛ زیرا رسیدن به این خواص منوط به دانستن آن ها نیست بلکه آثار و نتایج سوره ی مبارکه ی یاسین بسان آب حیات و زلالی است که با مداومت بر تلاوت و تدبر در آیات سوره ی یاسین به جان و روح انسان می رسد و به دل او سرازیر می شود .

1. آسان کردن کارها

آن قدر خشونت و مشکلات در این دنیا هست که اگر آدمی بدون توجه به کمک خدا و عالم بالا ، وارد دنیا شود ، پی در پی ضربه می خورد و کاری از پیش نمی برد و به هر سوی که روی می آورد ، در برابر خود موانع بزرگی را می بیند که عبور از آن ها آسان نخواهد بود . اما اگر لطف خدا را در کنار خود داشته باشد از جوانب گوناگونی یاری می شود ، از جمله ، فرشتگان «یاسین» او را همراهی کنند ، کار های سخت برای او آسان و مشکلاتش حل خواهد شد و اگر مدتی همراه با مراقبت و با توجه «یاسین» را بخواند ، فرشتگان این سوره در

زندگی اش به کمک او خواهند آمد . چون آن ها از مهربان ترین و با وفا ترین فرشتگان خدایند ؛ به طوری که خداوند فرشته ای به مهربانی و با وفایی فرشتگان «یاسین» نیافریده است . چون «یاسین» قلب قرآن است و فرشتگان موکل سنخیتی کامل با آن دارند و با این فرشتگان انسان ، دیگر در کار ها احساس تنهایی نمی کند و با شجاعت به سراغ کار های بزرگ می رود و به آسانی آن را انجام می دهد . انسان می تواند این اثر را تجربه کند و در زندگی مشاهده کند . مثلاً ، روزی که «یاسین» می خواند ، به روشنی در خواهد یافت که کارهای زندگی او چگونه به آسانی و روانی انجام می شود و حال خود را مقایسه کند با روزی که «یاسین» نمی خواند که کاملاً خود را تنها احساس می کند و شادی و سروری در خود پیدا نمی کند. اصلاً ، تمام دنیا را تنگ و تاریک مشاهده می کند و این موضوع یک تجربه و آزمایشی است که هر کس می تواند آن را انجام دهد .

2. اعطای شرح صدر

شرح صدر کیمیایی است کمیاب که در اثر نبودن آن بسیاری از بدی ها و بد اخلاقی ها در صحنه ی زندگی افراد پدیدار می شود . اگر شخصی تحمل ندارد یا به دیگران ناسزا می گوید و تندی می کند و کج اخلاق است ، برای این است که سینه ای فراخ ندارد و کم حوصله است . یکی از بزرگ ترین موهبت های ویژه ی خدا به پیامبران «شرح صدر» است . بعد از دارا شدن «شرح صدر» است که آنان می توانند پیامبر باشند و به میان مردم بروند و آن ها را هدایت کنند . خدای بزرگ در قرآن کریم آن گاه که می خواهد نعمت های خود را به پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) بنماید و یاد آور شود ، در مرتبه ی نخست ، شرح صدری را که به او عطا فرموده است را ذکر می کند :
(أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ * وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ) . در این

آیات شریفه ، خدای متعال برداشتن بار سنگین ، که پشت انسان را می شکند ، نعمتی است عجیب و بزرگ ، را در مرتبه ی دوم نعمت ها یاد می کند و «شرح صدر» نعمت برتر و نخستین است . اگر «شرح صدر» باشد ، آدمی میان مردم می رود ، فعالیت می کند و پاک بیرون می آید و گناه و معصیت نخواهد کرد . اگر «شرح صدر» همراه انسان باشد ؛ آدمی با سینه ای گشاده و دلی باز به مناجات با خدا می ایستد و هیچ گونه احساس دل تنگی در خود احساس نمی کند که بخواهد زود از این حالت خارج شود .

ائمه ی معصومین (علیهم السلام) در محیطی زندگی می کردند که پر از مخالفان و معاندان بود ؛ آنان حتی گاهی با کسانی مواجه بودند که با کمال بی شرمی به آن ها ناسزا می گفتند ؛ اما آنان هیچ گاه خشمناک نمی شدند و سخن درشتی بر زبان نمی آوردند ؛ کاملاً بردبار و با سینه ای باز با آنان برخورد می کردند و با زبانی خوش و از روی ملاطفت و مهربانی با آن ها سخن می گفتند . آنان بلا های بزرگی را که کوه را خورد می کرد ، در راه خدا تحمل می کردند و لب به شکایت نمی گشودند . آنان از زیر بار مسئولیت شانه خالی نمی کردند و با کمال آرامش همه ی آن سنگینی ها را تحمل می کردند و با زیر دستان خود کاملاً مهربان بودند و به آنان فخر نمی فروختند . در مقابل ، اگر کسی «شرح صدر» نداشته باشد ، به مجرد این که با یک سختی و نا ملایمی برخورد کند ، مثلاً به زندان بیفتد ، به مجرد برخورد با این حادثه خود را می بازد ، ابراز دل تنگی می کند ، بی طاقت می شود و تحمل ادامه ی راه را ندارد .

و از حتمی ترین آثار «سوره ی مبارکه ی یاسین» این است که به انسان شرح صدر می دهد و به او روحی بزرگ و دلی دریایی و جانی درخشان می بخشد تا بر فراز تمام امور حقیر دنیا پرواز کند و غباری بر او ننشیند ، تأثیر گذار باشد ،

از آلودگی ها تأثیر نپذیرد ، سنگینی مصائب در راه خدا را تحمل کند و از مسئولیت هیچ گاه شانه خالی نکند .

3. رفع فاقه (بیچارگی و درماندگی)

از بزرگ ترین آثار تلاوت «سوره ی مبارکه ی یاسین» این است که پیغمبر اکرم (صلی الله علیه آله و سلم) می فرماید : (یس قِرَائَتُهَا تَمْنَعُ الْفَاقَةَ ؛ قِرَاءَتِ سُوْرَةِ «يَاسِيْنَ» بِيْجَارِغِي وَ دِرْمَانْدِغِي رَا بَر طَرْفِ مِي كَنْد) .

در زبان عرب ، «فاقه» غیر از «فقر» است . «فقر» ناداری و «فاقه» ناچاری ، درماندگی است . در دعای بعد از زیارت عاشورا آمده است : «تُجِيرَنِي مِنَ الْفَقْرِ وَ تُجِيرَنِي مِنَ الْفَاقَةِ ، یعنی : خدایا از تو می خواهم پناه دهی مرا از ناداری و پناه دهی مرا از ناچاری» .

بنابراین ، ممکن است کسی به «فقر و ناداری» مبتلا نباشد ، ولی «فاقه» و «بیچارگی» به سراغش آمده باشد . یعنی ممکن است از لحاظ مکتب مالی در رفاه باشد ؛ اما سختی و مشکلاتی در زندگی برای او پدید آمده که هیچ راه گریزی برای او نمانده باشد . مواردی از این قبیل را می توانید در ادامه بخوانید :

* شخصی در زندگی آرزو داشت که دارای فرزند شود . خدای مهربان هم به او فرزندی عنایت کرد . پدر و مادر به او دل خوش بودند و او را با مراقبت ها و زحمت های بسیار بزرگ کردند . وقتی که فرزند به نو جوانی و جوانی رسید ، با دوست بدی آشنا شده ، با او رابطه برقرار می کند و پدر و مادر هر کاری هم می کنند ، از او جدا نمی شود . روز به روز هم به دره ی سقوط نزدیک تر می شود و تمام راه ها هم بر روی خانواده او بسته است . این خانواده ممکن است غرق در نعمت های ظاهری باشند ، اما در مورد فرزند خود درمانده و ناچارند و در واقع به بلای «فاقه» مبتلایند .

* همسری نا اهل به خانه ی مردی راه پیدا می کند و مرد برای خوش بختی خویش و نجات زندگی هر کاری را انجام می دهد؛ مفید واقع نمی شود. طلبه ای در مشهد زندگی می کرد، وضعیت خانمش چنین بود که اگر در زندگی مشکلی پیش می آمد یا گفت گویی رخ می داد، آن خانم خودش را در کوچه می انداخت، سر و صدا و داد و فریاد ایجاد می کرد و مردم همه جمع می شدند، این طلبه ی آبرومند کاری نمی توانست بکند و هیچ راه فراری برای او نبود و در واقع «ناچار» بود، باید می سوخت و می ساخت! ممکن است خانمی مؤدب و محترم با مردی ازدواج کند که بد زبان، بد دهان و بد اخلاق باشد. در این جا این خانم چه باید بکند؟ این می شود ناچاری. یا در موضوعات جزئی تر؛ مثلاً در بیابان ماشین خراب می شود، هوا گرم است و سر نشینان ماشین در وضعیت سخت در آن جا گرفتار می شوند. یا شخصی دچار بیماری می شود که گاهی هر چه پزشکان کوشش می کنند سودمند واقع نمی شود و یا بیماری اش را تشخیص نمی دهند.

مسأله ی «ناچاری» منحصر به امور مادی و زندگی دنیایی نمی شود، بلکه در مسائل اخلاقی و روحی انسان هم پیش می آید. از باب نمونه، فردی تکبر و عُجب و ریا کاری در روح و جان او نفوذ کرده و برای نجات از آن کوشش بسیار می کند، اما از شرّ آن ها خلاص نمی شود، این فرد هم گرفتار فاقه و ناچاری است.

آن چه در بالا گفته شد، برخی از موارد «ناچاری» در زندگی افراد است. خود شما می توانید موارد بسیاری از آن را بیابید و مشاهده کنید. اگر آدمی بخواهد به طور کامل به درماندگی و ناچاری گرفتار نشود و یا اگر گاهی به دام آن افتاد، راه نجات برای او باز شود و از آن خلاصی یابد، نزدیک ترین راه و فوری ترین روش درمان پناه بردن به «سوره ی مبارکه ی یاسین» است. اگر هر

فردی خود را با سوره «یاسین» همراه سازد، از انواع و اقسام درد های بی درمان و گرفتاری ها و بیچارگی ها در امان خواهد ماند و آدمی وقتی به این اثر مهم و کم نظیر سوره ی «یاسین» می نگرد؛ با خود می گوید: «حتی اگر سوره ی «یاسین» اثری به جز این نداشته باشد، کافی است که انسان مدام با این سوره حشر و نشر داشته باشد و همراه شود و در آستانه ی با برکت این سوره خود را نگاه دارد و از نزدیک با قرائت، مفاهیم و حقایق آن آشنا و همراه گردد».

***

با نظر به جست و جوهای شایان التفات جناب حجة الاسلام و المسلمین سید موسی مظهری، در منابع حدیثی و تفسیری، هفتاد و هفت اثر از سوره ی مبارکه ی یاسین را استخراج کرده اند که در چاپ های پیشین کتاب «قلب قرآن» فرا روی خوانندگان قرار گرفت.

از آن جایی که توجه به آن ها، انسان را با نکته های تازه و دستور العمل های دیگری نیز آگاه می سازد، در این جا برخی از آن موارد را یاد آور می شویم و تفصیل آن ها را به دفتر دوم قلب قرآن موکول می سازیم.

1. در عظمت سوره ی یاسین آمده است: اگر این سوره کنار محتضر که در حال جان دادن است، قرائت گردد، رضوان (فرشته خازن بهشت) از آب های بهشتی به محتضر می آشامد، از این جهت او سیراب از دنیا می رود و سیراب در قیامت وارد محشر می شود و همین گونه به بهشت وارد می گردد (جوامع الجامع، ج 2، 295).

2. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: هر کس بر قرائت سوره ی «یاسین» مداومت ورزد، اجر شهید دارد (در المنثور، ج 1، 24).

3. رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) می فرمایند: هر مؤمنی سوره ی مبارکه ی «یاسین» را هر روز با نیت خالص و توجه به خدا بخواند، حق - سبحانه و تعالی - در روز

قیامت از او حساب نکشد (خواص آیات کریم، 133).

4. از معصومین (علیهم السّلام) نقل شده است که اگر سوره ی «یاسین» در کنار شخص مریض [در شرف موت] قرائت گردد، به عدد هر حرف، ده فرشته در کنارش می نشینند و برای او طلب آمرزش می کنند و شاهد قبض روح وی هستند و جنازه اش را تشییع می کنند و بر جنازه ی او نماز می گزارند و تا هنگام دفن وی حاضرند (جوامع الجامع، ج 2، 295).

5. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) می فرمایند: هر کس قبر والدین یا یکی از ایشان را در هر روز جمعه زیارت کند و کنار قبر ایشان سوره ی «یاسین» را بخواند، به عدد هر حرف از این سوره گناهی از او آمرزیده شود (جوامع الجامع، ج 2، 2 و 3).

6. امام صادق (علیه السّلام) می فرماید: اگر کسی در خواب ببیند که سوره ی «یاسین» می خواند، دوستی و شوق پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) در قلبش پدید می آید، ریشه می دواند و عمیق می گردد. ابن سیرین می گوید: سرانجام کار هایش نیکو خواهد شد. (روح و ریحان، 332).

7. اگر سوره ی «یاسین» را به نیت آدم گریخته یا غایب بخوانند، پیدا می شود (خواص الایات، 108).

8. در روایت آمده است که اگر مظلومی سوره ی «یاسین» را بخواند، موجب رفع ظلم و بلکه هلاکت ظالم خواهد شد (جوامع الجامع، ج 2، 302).

9. مولی محمد جیلانی نقل کرده است که مردی از علمای کوفه، به نام ابن بلید، خود و فرزندش هر چه کوشش می کردند، چیزی از علم یاد نمی گرفتند، روزی با فرزندش به قصد زیارت امیر المومنین (علیه السّلام) به نجف اشرف آمدند و متوسل به آن حضرت شدند و عرض کردند، یا امیر المومنین! حال که توفیق آموختن علم ندارم، آرزو دارم، لا اقل، قرآن را درست یاد بگیرم، وی بعد از زیارت و باز گشت به منزل به خواب می رود در خواب مولی علی (علیه السّلام) را می بیند

که در کنارش ایستاده اند و او خودش مشغول خواندن قرآن است ، در حالی که نمی توانست آن را درست و صحیح بخواند ، در این حال مشاهده می کند که امیر المومنین (علیه السلام) نزد او آمد و در گوشش این آیه از سوره ی «یاسین» را قرائت فرمود : (قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ) ، از خواب بر می خیزد و می بیند به لطف و عنایت علی (علیه اسلام) حافظ کل قرآن شده است (دار السلام نوری ، ج 2 ، 64).

10. هر انسانی که سوره ی مبارکه ی «یاسین» را با خود نگه دارد ، در طلب و جست و جوی هر حاجتی ، از جمله ازدواج برود حاجتش روا گردد (منهاج الصادقین ، 460 ، خواص سوره و ثواب) .

ص: 144

1. مراتب سوره ی مبارکه ی «یاسین»

سوره ی مبارکه ی «یاسین» بسیار پر اثر و پر کاربرد است؛ آن چه تا کنون بیان شد از فضایل، آداب، دستور العمل ها، خاطرات، شگفتی ها و عجائب، فقط مربوط به قرائت آن است؛ حال آن که «یاسین» مراتب دیگری نیز دارد که عبارتند از: 1- دعوت یاسین و 2- حقیقت یاسین.

این مراتب مثل این است که شما، یک بار نام فردی را با خود زمزمه و تکرار کنید، یک بار نیز او را با نامه ای به خانه ی خود دعوت کنید و یک بار نیز او به منزل شما بیاید و در آن جا استقرار یابد. مرحله ی اول را قرائت، مرحله ی دوم را دعوت و مرحله ی سوم را استقرار حقیقت نامیده اند.

دعوت هم مثل قرائت ضوابط و آدابی دارد و نیاز به آمادگی های خاصی دارد. بدیهی است هر یک از ما شخصی را به خانه ی خود دعوت می کنیم که اولاً با او آشنا باشیم، ثانیاً محبت آن شخص را در دل داشته باشیم؛ چرا که

اساس دعوت بر محبت است و سوم آن که مقام و منزلت او با جایگاه و وضعیت خانه ی ما متناسب باشد . مثلاً شخصی که منزلی محقر و تنگ و تاریک دارد ، هیچ گاه ، شخص بسیار ثروتمند و بلند مقامی را به خانه اش دعوت نمی کند . برای دعوت از یاسین نیز چنین آمادگی هایی لازم است ؛ یعنی باید با معارف ، آثار و نتایج آن آشنا شد و در مرحله بعد ارتباط طولانی با آن برقرار نمود تا در نتیجه ی این ، انس محبتش در نهان خانه ی دل آدمی جای بگیرد . از همه مهم تر ، باید دل را مهیای حضور «یاسین» کرد و آن را ، از نظر صلاحیت و جایگاه ، با شأن و مرتبت این سوره ی شریفه متناسب ساخت که یاسین قلب قرآن است و تعداد زیادی فرشته ی ملازم دارد .

دعوت علاوه بر ضوابط و آداب ، دستور العمل ها و مراحلی دارد که اگر آدمی ، در دعوت از «یاسین» ، بر اساس این دستور العمل ها و مراحل عمل نماید ، بعد از ریاضت ها و اشتغال های طولانی ، می تواند به حقیقت یاسین دست یابد و به کمالاتی برسد که در ظرف عقل نمی گنجد و به زبان و بیان نمی آید .

ادای حق این دو مرحله ؛ یعنی «دعوت» و «استقرار حقیقت یاسین» از مجال این گفتار خارج است ، لکن یاد آوری یک نکته ی اجمالی لازم است که خواندن «یاسین» ، به قصد اهدای ثواب به حضرت زهرا (سلام الله علیها) ، گامی بلند و استوار در تحقق شرایط و آداب دعوت از «یاسین» و نیز نزدیک شدن به حقیقت این سوره ی مبارکه خواهد بود .

2. شئون «یاسین»

یاسین در بردارنده ی آثار اعجاب انگیز فراوانی است که می توان در ثنا و ستایش آن گفت :

1. «یاسین»: مرتفع ساختن بن بست های زندگی ؛
2. «یاسین»: کلید گشودن درهای بسته ؛
3. «یاسین»: آسان کردن امور دشوار و صعب ؛
4. «یاسین»: نجات از رنج ، آلام ، تنگنا، فقر و فلاکت؛
5. «یاسین»: زدودن نگرانی و اضطراب از روح و روان ؛
6. «یاسین»: یار و یاور همیشگی و در همه حال ؛
7. «یاسین»: فریاد رس سریع ، در لحظه های نیاز ؛
8. «یاسین»: نور دل و آرامش روح و چراغ راه ؛
6. «یاسین»: چاره ی بیچارگان و پناه بی پناهان؛
10. «یاسین»: حلال مشکلات و برطرف کننده ی گرفتاری ها ؛
11. «یاسین»: نردبان رسیدن به مراحل رشد و کمال ؛
12. «یاسین»: گذشتن از دنیای تاریک مادی و پشت سر نهادن آن ؛
13. «یاسین»: روی آوردن به عالم نور و زیبایی و محبت و جمال و جلال ؛
14. «یاسین»: داشتن وسیله ی تقرب و رسیدن به هدف ؛
15. «یاسین»: مظهر توکل و توحید و بندگی ؛
16. «یاسین»: صیقل دهنده ی روح و زداینده ی زنگار های دل ؛
17. «یاسین»: آشکار دیدن قدرت و دست غیب پروردگار ؛
18. «یاسین»: خورشید شب و یاور روز ؛
19. «یاسین»: آب حیات و چشمه جوشان حقیقت ؛
20. «یاسین»: کوری چشم دشمنان کینه توز و بستن زبان و دهان بد خواهان ؛
21. «یاسین»: برکت علم و مال و عمر ؛

22. «یاسین»: تاییدن نور خدا بر صفحه ی دل و بر صحنه ی زندگی ؛
23. «یاسین»: آسودگی روان انسان از بخل و حسد و صفات آزار دهنده ؛
24. «یاسین»: همدم سالکان و مقصد عارفان ؛
25. «یاسین»: دل گشا ، دل ربا ، انیس و مونس تنهایی ؛
26. «یاسین»: رسوا کننده ی دشمنان و خنثی کننده ی نقشه های شوم آنان ؛
27. «یاسین»: بودن در میان مردم و نبودن با آنان ؛
28. «یاسین»: همراه بودن با خیل فرشتگان در زندگی ؛
29. «یاسین»: بیدار شدن از خواب غفلت و سوختن در آتش فراق ؛
30. «یاسین»: امید و نشاط و سرور و شیدایی ، در همه حال ؛
31. «یاسین»: غصه ی مردم گرفتار خوردن که چرا با «یاسین» آشنایی ندارند ؛
32. «یاسین»: هم نشینی با مهربان ترین و غم خوار ترین و با وفا ترین فرشتگان خدا ؛
33. «یاسین»: موجب سر افکندگی و شرم ساری دشمنان ؛
34. «یاسین»: سرمایه ی جاودانه ، دریغا که بی بهره ایم؛
35. «یاسین»: دریای زیبایی ، دریغا که نا بیناییم ؛
36. «یاسین»: صدای رسای مهر و عطوفت ، دریغا که نا شنواییم .

3. عضویت در خانواده ی «یاسین»

خداوند انسان ها را با فطرت پاک و پذیرایی معنویات و اخلاق نیک آفریده است و آن گاه که با معارف قرآنی مواجه گردند، بیش ترین استقبال و علاقه مندی را از خود نشان می دهند . برای نمونه ، پس از بیان و روشن شدن فضیلت و عظمت سوره ی مبارکه ی یاسین ، از منظر پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) و روایات ائمه ی

معصومین (علیهم السّلام) ، جمعیت زیادی به خواندن سوره ی مبارکه ی یاسین روی آوردند ، به گونه ای که یک پیوند جدید در میان جامعه به وجود آمد که از آن به عنوان «خانواده یاسین» یاد می شود . آن ها کسانی هستند که از نزدیک آثار ، نتایج و اعجاز سوره ی مبارکه ی یاسین را دریافته اند و دل باخته ی این سوره ی مبارکه گشته اند . پیرو این پدیده مبارک ، مؤسسه معارف اسلامی امام رضا (علیه السّلام) ، با کمال مسرّت و افتخار ، اعلام کرد ، تمامی کسانی را که در طول شبانه روز ، حداقل ، یک بار سوره ی مبارکه ی یاسین را تلاوت می کنند ، به عنوان اعضای «خانواده یاسین» می شناسد . این اعضا می توانند ، از طریق ثبت نام در پایگاه اطلاع رسانی سوره مبارکه یاسین ، از امتیازات ذیل برخوردار گردند:

مناسبت های «یاسین»: برخی زمان ها و مکان ها ، در گذر زمان ، با فضیلت های بسیار همراهند که برای اغتنام از آن فرصت ها خواندن سوره ی یاسین سفارش شده است ، گاه ، غفلت از آن حسرت بسیار در دل می نشاند .

پایگاه یاسین با یاد آوری این مناسبت ها شما را در بهره مندی از این سعادت یاری می رساند .

کمک به حل مشکلات : انسان در زندگی گاهی با مشکلات حاّذی مواجه می شود ؛ به یقین خواندن سوره ی یاسین توسط دیگران می تواند جهت حل مشکل موثر و کلید گشایش و سبب خیر باشد .

این پایگاه می تواند از طریق درخواست از «اعضای خانواده یاسین» برای خواندن سوره ی یاسین ، گامی را در راه حل این مشکل بردارد .

دعای اهل معنا: دعای بزرگان اهل معنا و اهل یاسین بدون شک در پیشگاه خداوند مورد قبول و پذیرش می باشد . با توجه به عضویت افراد خاص و بزرگان اهل معنا در «خانواده ی یاسین» ، این پایگاه امیدوار است شما نیز با عضویت در این خانواده مشمول دعای خیر این بزرگان قرار گیرید . به در خواست این پایگاه از آن بزرگواران ، دعای خیر آنان شامل حال همه ی اعضای «خانواده ی یاسین» خواهد بود .

ارسال دستور العمل ها: خواندن سوره ی یاسین در میان اهل معنا و معرفت دارای ختومات و دستور العمل های بسیار می باشد .

این پایگاه امیدوار است ، با توجه به نهاد پاک و شایستگی های اعضای «خانواده ی یاسین» ، آنان را با برخی از دستور العمل ها در ادامه راه آشنا سازد .

ارسال محصولات فرهنگی و نشریات قرآنی: به فضل خداوند چشم انداز روشن و امیدوار کننده ای پیش رو داریم که بتوانیم با ارسال محصولات فرهنگی و نشریات قرآنی ، برای اعضای «خانواده یاسین» ، در گسترش معارف قرآنی با آنان همراه باشیم .

مجلس ختم با یاسین: هنگامی که انسان از این دنیای فانی رخت بر می بندد و به سرای ابدی و جاودانه رهسپار می شود ، به خیر و برکتی که از طرف انسان های در قید حیات به او می رسد شدیداً احساس نیاز می کند .

«پایگاه اطلاع رسانی سوره ی مبارکه ی یاسین» بر خود لازم می داند ، تا با

در خواست از سایر اعضای «خانواده ی یاسین»، هزاران سوره ی یاسین را به فردی که به سرای باقی شتافته است ، اهدا نماید . این مجلس ختم مجازی سوره ی مبارکه یاسین که در آن اعضای «خانواده ی یاسین» ثواب قرائت سوره ی یاسین را به عضو متوفی احیا می کنند ، ارزشی فوق تصور در پیشگاه خداوند دارد و ثوابی غیر قابل وصف را به فرد متوفی می رساند انشاء الله .

پندهای معنوی: انسان در زندگی ، بسیاری از اوقات ، به غفلت و دور افتادن از هدف مبتلا می شود . این پایگاه امیدوار است ، با ارسال تذکرات و موعظه های بزرگان اهل معرفت ، چراغ بیداری را در دل اعضای «خانواده یاسین» روشن نگاه دارد .

ص: 151

طریقه ی عضویت: شما ، با داشتن سعادت تلاوت سوره ی مبارکه ی یاسین ، می توانید عضو خانواده ی یاسین شوید ؛ امید است که در دنیا و آخرت با این سپید رویان همراه باشید که در این صورت که نجات قطعی است انشاء الله .

1 - ثبت نام و وارد نمودن مشخصات خویش در بخش خانواده یاسین پایگاه اطلاع رسانی سوره ی مبارکه ی یاسین www.bayasin.ir

2- پر نمودن مشخصات خویش در کپی فرم ذیل و ارسال آن به آدرس قم بلوار شهید محمد منتظری کوچه شماره 8 پلاک 12 مؤسسه معارف اسلامی امام رضا (علیه السلام)

3- ارسال مشخصات ذیل به پست الکترونیکی info@bayasin.ir

فرم عضویت خانواده ی یاسین

نام : ... نام خانوادگی : ...

تاریخ تولد : نام پدر : ...

تحصیلات حوزوی : ... کلاسیک : ...

تلفن تماس : ... تلفن همراه : ...

نشانی : استان ... شهر : ...

کدپستی : ...

...:Email

ص: 152

اشاره

نگاهی به زندگی نامه برخی از علماء و دانشمندانی که در طی این کتاب مطلبی از آنان تحت عنوان «خاطرات» و یا «دستور العمل» آمده است.

ص: 153

آیت الله العظمی وحید خراسانی (دام ظلّه)

آیت الله العظمی شیخ حسین وحید خراسانی - دام ظلّه - در سال 1300 شمسی در شهر نیشابور چشم به این جهان گشود. وی به منظور تکمیل تحصیلات حوزوی از محضر آیات: میرزا مهدی اصفهانی، میرزا ابوالقاسم الهی، میرزا عبد الهادی شیرازی، سید محسن حکیم و به ویژه سید ابوالقاسم خوبی سود جست و از شاگردان برجسته ایشان در حوزه علمیه نجف شناخته شد.

پس از بازگشت به ایران، یک سال در حوزه علمیه مشهد مقدس به تدریس فقه و اصول پرداخت، سپس به شهر قم هجرت کرد. و بزرگ ترین حلقه درسی فقه و اصول حوزه علمیه قم را از آن خود ساخت. حضور صدها تن از طلبه های فاضل در درس خارج فقه و اصول آیت الله وحید خراسانی نمودار سلطه و احاطه فوق العاده علمی و حوزوی معظم له به شمار می آید. ایشان از «متألّهان قرآنی» هستند و از بزرگ ترین مراجع تقلیدند که در عرصه ژرف نگری در فقه و عنایت به علم اصول شهرت دارند. آثار آیت الله وحید در فقه و اصول فراوان است که از جمله می توان به کتاب های زیر اشاره کرد: شرح بر شرایع الاسلام، حاشیه ای بر کفایه، حاشیه ای بر مکاسب محرّمه، حاشیه ای بر عروة الوثقی و رساله عملیه.

آیت الله العظمی شیخ جعفر سبحانی (دام ظلّه)

آیت الله العظمی شیخ جعفر سبحانی تبریزی - دام ظلّه - در سال 1308 شمسی در شهر تبریز به دنیا آمد و با هدایت پدر عالم خویش به تحصیلات حوزوی روی آورد .

آیت الله حاج شیخ جعفر سبحانی یکی از فقیهانی است که سالیان دراز به تدریس و تربیت شاگردان ، تبلیغ معارف دینی ، تحقیق ، تألیف ، ترجمه کتاب های ارزنده علمی و خدمات جاودانه اشتغال داشته و دارد . وی متفکر و اندیشمند اسلامی معاصر ، فقیه ، اصولی ، مفسر ، رجالی و متکلم است .

آیت الله سبحانی در درس های خارج فقه و اصول از محضر بزرگان زیر بهره مند گردید : آیت الله العظمی بروجردی (رحمة الله علیه) ، آیت الله حاج سید محمد حجت کوه کمری (رحمة الله علیه) و آیت الله العظمی امام خمینی (رحمة الله علیه) .

منطق و فلسفه را با شرکت در درس های حضرت آیت الله علامه سید محمد حسین طباطبایی (رحمة الله علیه) تکمیل نمود .

ایشان از سال 1354 شمسی تدریس خارج فقه و اصول را در حوزه علمیه قم شروع کرد که هنوز استمرار دارد .

وی تألیفات و تحقیقات و آثار فراوانی را در رشته های تفسیر قرآن کریم ، کلام ، فلسفه ، فقه ، تاریخ اسلام ، رجال ، درایه و تراجم فراهم آورده و نگاشته اند که همواره مورد استفاده علاقه مندان علم و معرفت می باشد و این خود نشان دهنده برکت عمر و بهره مندی از توفیقات الهی می باشد .

علامه آیت الله شیخ مجتبی قزوینی (رحمه الله علیه)

آیت الله علامه شیخ مجتبی قزوینی (رحمة الله علیه) در سال 1318 قمری در شهر قزوین به دنیا آمد. او همراه پدرش که از روحانیون بود، در جوانی به شهر نجف هجرت کرد و مدت هفت سال از محضر عالمان جلیل القدری چون: سید محمد کاظم یزدی و میرزا محمد تقی شیرازی دانش آموخت. پس از بازگشت به زادگاه، دو سال تحت نظارت عالم عارف معارف قرآنی، سید موسی زر آبادی، سیر معنوی کرد، سپس در قم از محضر شیخ عبد الکریم حائری برخوردار شد، و سرانجام به جوار امام علی بن موسی الرضا (علیه السلام) شتافت.

علامه شیخ مجتبی قزوینی در حوزه علمیه مشهد محضر بزرگانی مانند میرزا محمد آقا زاده خراسانی، حاج آقا حسین قمی، آقا بزرگ حکیم شهیدی، شیخ موسی خوانساری، شیخ اسد الله عارف یزدی و به ویژه عالم ربانی میرزا مهدی اصفهانی خراسانی را درک نمود. از سال 1347 قمری، شیخ مجتبی قزوینی به تدریس و تربیت طالبان علم در خراسان روی آورد و شاگردان فراوانی از خرمن وجود ایشان بهره مند گردیدند.

آثار علمی ایشان عبارتند از: بیان القرآن در پنج جلد، رساله ای در معرفت نفس، رساله ای در نقد علمی و فلسفی اصول یازده گانه جناب ملا صدرا و نسخه هایی در برخی علوم غریبه. سر انجام این عالم بزرگ و متألّه قرآنی، در سال 1346 شمسی، در شهر مشهد دار فانی را وداع گفت و در ضلع جنوب غربی صحن عتیق رضوی به خاک سپرده شد.

علامه محمد رضا حکیمی (دام عزه)

استاد علامه محمد رضا حکیمی در سال 1314 شمسی در شهر مشهد چشم به جهان گشود. وی در سال 1326 پای به حوزه علمیه مشهد نهاد و دو دهه از عمر خویش را در تحصیل فقه، اصول فلسفه و ادبیات عرب سپری کرد استادان او عبارتند از: شیخ محمد تقی ادیب نیشابوری، شیخ مجتبی قزوینی خراسانی، سید محمد هادی میلانی، حاج میرزا احمد مدرس یزدی، حاج شیخ اسماعیل نجومیان و حاج سید ابو الحسن حافظیان. گفتنی است که استاد علامه حکیمی اجازه اجتهاد را از شیخ آقا بزرگ تهرانی دریافت کرده است.

ایشان ضمن تعلیم و تربیت دوستداران معارف دینی در حوزه ها و دانشگاه ها و غیر آن ها، به دلیل توانمندی در عرصه اندیشه و قلم، آثار متنوع و کار آمدی برای جوانان پدید آورده است. پاره ای از آن ها درباره شناخت شخصیت های بزرگ است و مشهور ترین کار حکیمی را می باید تألیف دوره دوازده جلدی «الحیة» دانست که به زبان پارسی برگردانیده شده است. دست یاران استاد، در این عرصه طاقت فرسا، برادران او شیخ محمد حکیمی و شیخ علی حکیمی بوده اند. استاد حکیمی دانشمندی بی ادعا، نویسنده ای توانمند، مرشدی راه گشا و عارفی سالک پرور است که دور از هیاهو ها زیسته و نوشته است. او بر این باور است که عصر ما عصری است که انسانیت در کتاب ها مدفون است و انسان ها در کوچه ها سرگردانند !!

سالک عالی مقام شیخ حسنعلی اصفهانی نخودکی (رحمه الله علیه)

عالم عامل و عابد سالک شیخ حسن علی اصفهانی نخودکی - رحمة الله علیه - در سال 1282 قمری، در شهر اصفهان چشم به دنیا گشود. پدرش از همان کودکی او را نزد عارف مشهوری به نام حاج محمد صادق تخت فولادی برد که خود مرید او بود. شیخ حسن علی یازده ساله بود که این استاد در گذشت و ایشان به حوزه علمیه اصفهان گام نهاد. فقه و فلسفه و حکمت را نزد آخوند ملا محمد کاشی و جهان گیر خان قشقایی فرا گرفت، سپس به نجف رفت و از محضر آیات سید محمد فشارکی و سید مرتضی کشمیری دانش آموخت.

از سال 1327 قمری تا پایان عمر که سی و چهار سال به درازا کشید، شیخ حسن علی در مشهد ساکن بود. چون در روستای نخودک در حوالی مشهد سکونت داشت به نخودکی مشهور گشت. او سالکی کاملاً متشرع بود و سلوک و عباداتش طبق دستور شرع بود، چنانچه شاگرد و دوست خاص ایشان می گفت: با هیچ یک از طریق نسبتی نداشت.

آن چیزی که باعث شهرت بیشتر حاج شیخ حسن علی نخودکی شده است، نقل کرامات و داستان های شگفت انگیز او در کتاب «نشان از بی نشان ها» است. نقل این کرامات توسط افراد موجه به حدی بوده است که آیت الله العظمی مرعشی نجفی در کتاب «المسلسلات فی الاجازات» می نویسد: «او در بین مردم به مستجاب الدعوه بودن شناخته شده بود و بسیاری از حاجت مندان و بیماران

به او پناه می بردند و او برای آن ها دعا می کرد یا برای آن ها حرز هایی می نوشت و به این وسیله گرفتاری آن ها بر طرف می شد و بیماران شفا می یافتند . با وجود این در کمال تواضع و فروتنی بود و هیچ ادعایی نداشت و نمونه بارز زاهدانی بود که تنها به خدا توجه دارند و از امور دنیوی دور هستند».

حاج شیخ حسن علی نخودکی اصفهانی در 17 شعبان 1361 قمری مطابق با هفتم شهریور 1321 شمسی در 79 سالگی در مشهد دار فانی را وداع گفت و جنازه اش در میان انبوه جمعیت تشیع شد و طبق وصیتش در صحن عتیق حرم امام رضا (علیه السلام) دفن شد .

ص: 160

عالم سید ابو الحسن حافظیان (رحمه الله علیه)

عالم علوم باطنی، سید ابو الحسن حافظیان مشهدی، در سال 1332 قمری، در مشهد مقدس متولد شد. پدرش که از دوستان شیخ حسن علی نخودکی اصفهانی بود، پسر را به فرا گرفتن معارف در محضر آن عالم والا مقام تشویق کرد. افزون بر مرحوم نخودکی، دو تن دیگر به نام های: سید مظهر حسین هندی و سید موسی زر آبادی، که از عالمان بزرگ معنوی عصر خود بودند، در رشد توانمندی های معنوی حافظیان تأثیر گذار بودند. او که در کنار دروس طلبگی به تحصیل علوم غریبه پرداخته بود، به هندوستان هجرت کرد و سال ها رحل اقامت در آن سرزمین افکند.

حافظیان حال و هوای خاص خود را داشت. او استاد علوم غریبه و جستجوگری بزرگ بود. به کتاب خانه ها و خانقاه ها و معابد و اماکن متبرکه مذاهب مختلف می رفت و با ارباب فرق و مذاهب گفت و گو داشت. در بت خانه به نماز و خواندن قرآن می پرداخت. شیوه عارفانه حافظیان هندو های بسیاری را به سوی اسلام کشانید. استاد حافظیان در سرزمین کشمیر کتاب «لوح محفوظ» را نگاشت که به تعبیر علامه محمد رضا حکیمی از عجایب علمی جهان است. اکنون همان جایی که حافظیان در کشمیر لوح محفوظ را ابداع نموده است، به نام «مقام ابو الحسن مشهدی» شهرت دارد و مسلمانان کشمیر به آن جا می آیند و نماز می گذارند و دعا می کنند و یادش را ارج می نهند. مرحوم حافظیان سال ها، در یکی از حجره های فوقانی صحن عتیق رضوی، مشغول عبادت و ریاضت بود. سر انجام در سال 1360 شمسی در مشهد مقدس به سوی جانان سفر کرد و در حرم مطهر رضوی به خاک سپرده شد.

سالک واصل حاج سید هاشم حداد (رحمه الله علیه)

حاج سید هاشم حداد، در سال 1318 قمری، در شهر کربلا به دنیا آمد. وی دروس طلبگی را در حوزه های علمیه کربلا و نجف اشرف گذرانید. استاد بزرگ و راهنمای سلوک الهی او حضرت آیت الله سید علی قاضی بود که نزد اهل معنا و عرفان مشهور است. گفتنی است که سید هاشم حداد دکانی داشت و از طریق آن به سختی زندگی را می گذرانید. گویی مقدر شده بود که سید هاشم حداد عمری را در رنج و عسرت به سر برد تا حالات روحانی در او ایجاد و تقویت شود. آن گونه که علامه سید محمد حسین طهرانی، یکی از شاگردان او، یاد آور شده است، صبر و تحمل فوق العاده وی فزون تر از آن است که تصور شود. با این همه او به مقام فنا فی الله رسید. و حالات خاصی را در حیات خویش تجربه کرده بود. اهتمام او در اقامه نماز شب و سجده های طولانی که بسا تا یک ساعت طول می کشید، شایان اعتنا است. ارادت و توسل او به ائمه اطهار و رعایت شرایط زیارت، از جمله هنگام تشریف به آستان قدس رضوی، بس آموزنده می باشد. چنان که مشهور است، سید هاشم حداد در عرصه سلوک الی الله شاگردان بسیاری را در عراق و خارج از عراق تربیت کرده بود. سید عبد الکریم کشمیری و سید مصطفی خمینی را می توان از کسانی بر شمرد که خدمت سید هاشم حداد رسیده اند و فیض معنوی اندوخته اند. سر انجام، این پارسای بیدار دل، در سال 1404 قمری در شهر کربلا چشم از جهان بست و به دیدار دوست شتافت.

آیت الله سید عبد الکریم کشمیری (رحمه الله علیه)

عالم ربانی حضرت آیت الله سید عبد الکریم کشمیری، در سال 1343 قمری، در نجف اشرف چشم به جهان هستی گشود. وی از طرف پدر و مادر با خاندان دو عالم بزرگوار شیعه پیوند خورده بود: جد پدری اش، اسوه علم و عرفان، آیت الله سید حسن کشمیری و جد مادری اش آیت الله سید محمد کاظم یزدی (صاحب کتاب عروة الوثقی) بودند. آیت الله کشمیری در دوران خرد سالی تحصیل حوزوی را آغاز کرد و سپس دوره های سطح و خارج فقه و اصول را در حوزه علمیه نجف اشرف سپری نمود. استادان بزرگواری که ایشان از محضرشان فیض تمام و کامل بردند، عبارتند از: سید ابوالقاسم خویی، سید عبد العلی سبزواری، شیخ مرتضی طالقانی، شیخ علی محمد بروجردی، شیخ عبد الحسین رشتی، شیخ صدرا باد کوبی و حاج فیض خراسانی. به رغم فضای اتهام آلود حوزه علمیه نجف اشرف، سید عبد الکریم کشمیری، در کنار تحصیلات مرسوم حوزوی، با عالمان معنا و سلوک ارتباط معنوی داشت. در فرصت هایی که دست می داد، ایشان علوم غریبه و علم حروف و عدد و اسماء الله را از افراد گوناگون فرا گرفت. گفتنی است که عالمان عاملی چون شیخ مرتضی طالقانی، سید هاشم حداد، شیخ علی اکبر اراکی، سید افضل حسین هندی و شیخ علی زاهد قمی سهم فراوانی در آشنایی و انس ایشان با مسائل عرفانی و اخلاقی داشته اند. هجرت سید عبد الکریم

کشمیری ، در دوره حکومت صدام حسین ، به حوزه علمیه قم که پس از احتمال خطر جانی صورت گرفت ، فصل دیگری در حیات او گشود . گر چه ایشان در قم و در خلوت و انزوای عارفانه اش شاگردان بر جسته ای پرورش داد ، اما همواره برای نجف اشرف و زیارت حضرت امیر (علیه السلام) بی قراری می کرد . پس از سال ها کسالت جسمی و روحی که به سکنه های پیاپی انجامید ، سر انجام آفتاب عمر پر افتخارش در سال 1378 شمسی غروب نمود . سید عبد الکریم کشمیری را می باید از بزرگانی به حساب آورد که در دستگیری روحانی ، سالکان طریق جانان بسیار مشتاق بودند . او توانمند و روشن گر ، در عین حال ، گمنام و خاموش بود . ویژگی بزرگ ایشان ، همانا توسل و ذکر و تلاوت سوره و آیات خاص قرآن کریم ، به ویژه سوره ها و آیات خاص بود که سبب صدور دستور هایی از سوی ایشان گشت.

ص: 164

آیت الله علامه ملا احمد نراقی (رحمه الله علیه)

ملا احمد نراقی فرزند ملا مهدی نراقی، معروف به محقق نراقی، در سال 1185 قمری در نراق چشم به دنیا گشود. او در محضر پدرش و بزرگانی چون: سید محمد مهدی بحر العلوم، سید علی طباطبایی، سید مهدی شهرستانی، بهره های فراوان علمی اندوخت. پس از وفات پدرش در سال 1309 قمری از حوزه علمیه نجف به شهر کاشان هجرت کرد تا جانشین او در اداره حوزه علمیه و تدریس و خدمت به مومنان باشد.

ملا- احمد نراقی که در دوره فتحعلی شاه قاجار می زیست، در جنگ دوم ایران با روسیه فرمان جهاد را صادر کرد، شاه به تبعیت از او فرمان حمله به روسیه را صادر نمود. گر چه نواحی تسلیم شده در معاهده گلستان از روس ها پس گرفته شد، ولی روس ها با حمله ای دیگر سرزمین های بیشتری از ایران را ضمیمه خاک خود کردند که از آن با نام معاهده ترکمان چای یاد می شود.

تالیفات علمی ملا احمد نراقی بسیارند و معروف ترین آن ها کتاب اخلاقی معراج السعاده و خزائن است. در واقع، آثار ملا احمد نراقی را می باید تکمیل کننده آثار پدرش محقق نراقی، به شمار آورد که در زمینه های اخلاق و فقه و اصول بوده است. گفتنی است که ایشان اهل ذوق و شعر بود و دیوان هایی به نام های دیوان صفایی و طاقدیس به یادگار گذاشته است. کتاب ادبی طاقدیس

به سبک مثنوی مولانا و در جهت بیان مسایل معنوی و عرفانی و اخلاقی سامان یافته است . در محضر ملا احمد نراقی بزرگانی مانند خاتم الفقها شیخ مرتضی انصاری ، محمد باقر هزار جریبی ، ملا محمد علی آرنی کاشانی و سید محمد شفیع جاپلقلی بوده اند.

ملا احمد نراقی که در دوران تدریس و تالیف علمی و دینی اش به فاضل نراقی مشهور گشته بود ، در سال 1245 قمری بر اثر بیماری و با در نراق چشم از دنیای فانی پوشید و پیکر او را به نجف اشرف برده و در کنار پدرش ملا مهدی نراقی به خاک سپردند.

ص: 166

سالک وارسته میرزا علی اکبر معلم دامغانی (رحمه الله علیه)

صاحب معرفت میرزا علی اکبر معلم دامغانی، در سال 1282 شمسی، در شهر دامغان به دنیا آمد. وی که در یک خانواده روحانی پرورش یافته بود، دروس حوزوی را در زادگاه خود شروع کرده و سپس برای تکمیل آن راهی مشهد و قم و قزوین گشت. استادان او در قم آیات: شیخ عبد الکریم حائری - بنیان گذار حوزه علمیه قم - و شیخ علی اکبر الهیان بودند. در قزوین هم مرحوم زر آبادی سبب کسب فضایل و تکمیل اخلاق و معرفت او شد. میرزا علی اکبر معلم در مشهد توفیق بهره مندی از محضر بزرگانی چون میرزا مهدی اصفهانی و شیخ مجتبی قزوینی را به دست آورد.

پیوسته در سیر و سلوک الهی فعالیت داشت. نگاهش جذاب بود و پر معنا، گفتارش کوتاه بود و سنجیده. ساده زیستی خاصی داشت. عشق او به طبیعت سبب می گشت که او بیشتر اوقات در خارج از شهر به سر ببرد و حالات روحانی اش را به کمال نزدیک سازد؛ در این مواقع دوستان از محضر او فیض می بردند. سرانجام این مرد وارسته در سال 1376 در شهر دامغان از دنیای فانی کوچ کرد و به دیدار معبودش شتافت.

آیت الله میرزا علی اکبر مرندی (رحمه الله عليه)

آیت الله میرزا علی اکبر ، مرندی در سال 1273 شمسی ، در مرند به دنیا آمد و در سال 1304 شمسی وارد حوزه علمیه نجف شد . او به دلیل اخلاق و ایمان و تزکیه نفس در شمار شاگردان مخصوص حضرت میرزا علی آقای قاضی در آمد . گفتنی است که وی ده سال با علامه سید محمد حسین طباطبایی هم حجره بوده است آیت الله مرندی از استاد های دیگری نیز بهره های وافر اندوخت که عبارتند از : سید ابو الحسن اصفهانی ، میرزا محمد حسین نائینی ، شیخ علی ایروانی ، ضیاء الدین عراقی ، زاهد قمی و علامه کمپانی . ایشان در سال 1320 شمسی از عراق به ایران بازگشت و پس از مدتی تدریس فقه و اصول و علوم دیگر در حوزه علمیه تبریز به زادگاهش مرند رفت . او به شدت از شهرت می گریخت . حالات معنوی و اهتمام او در تهجد و نماز شب همواره تشویق کننده آشنایان و شاگردان به سیر و سلوک الی الله بود . در سال 1361 شمسی ، به دلیل عارضه قلبی ، درس و بحث را تعطیل کرد ، ولی دوست داران حکمت و معرفت را به حضور می پذیرفت . آیت الله مرندی با غزلیات خواجه حافظ شیرازی و علامه کمپانی انس بسیار داشت و برای نزدیکان مشکل های غزلیات عارفانه حافظ را می گشود . ویژگی مهم ایشان را باید در گمنامی و عزلت گزینی دانست . شکی نیست که روش و تعالیم روحانی آیت الله سید علی قاضی بر شخصیت و زیست آیت الله مرندی تأثیر بسیار گذاشته بود . سرانجام ، ایشان در سال 1373 شمسی از جهان فانی رحلت فرمود .

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتاب خانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارك امام علیه السلام پشتیبانی می شود.

برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آبا ده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

